

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan (v tujini) razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Brezje

Danes slave Brezje štiridesetletnico posvečenja današnje bazilike, velike slovenske romarske cerkve, ki je po posebni milosti Matere božje postala duhovno središče Slovencev in pribežališče v nevarnostih in stiskah časa. Zato ni štiridesetletnica te cerkve samo za deva Brezjanov in njihove fare, temveč tudi vseh častilcev Marijinih, ki so v tem svetišču bili deležni velikih milosti in tolažbe v dneh največjih bridkosti in pomoči v težavah življenja. In Marijin častilec je ves slovenski narod, ki je znan že od nekdaj kot narod Marijin, ki se zateka vedno pod Njeno varstvo. In še ni bilo slišati, da bi koga zapustila, ki se je obrnil k Njej za pomoč. In kdaj je bil klic utehe potrebnega srca bolj goreč in bolj proseeč, kakor v današnjih nestalnih in nevarnih dneh, ko spet vsi kot iz enega grla prosimo: Marija, pomagaj! Ti, Kraljica miru — reši nas vojske! Ti, Kraljica Slovencev — brani in čuvaj svoj narod! Marija, pomagaj!

Mariji Pomagaj je zgradil slovenski narod pred štiridesetimi leti novo veličastno cerkev, ki jo je postavil deset let. Danes stoji kot najvidnejši spomenik slovenske vere v Marijo, Mater, Priprošnjico in Srednico med ubogim in grešnim človekom ter božjim Sinom, ki ga drži milostno v naročju božja Matil! Ti, ki nosiš človeški bedni krik iz greha in trpljenja in stiske naravnost pred tron božji — bodi naklonjena slovenskemu narodu in reši ga stisk časa, v katerem smo zdaj, dvigni mu duhovno moč, da bo prenesel vse, kar mu pripravljata usoda in pripelji ga Bogu v naročje. Ti, zakladnica milosti! Kolikokrat je od življenja strl človek našel opore pri Tebi, kolikokrat se je dvignil iz blata življenja v sončno luč Tvoje milosti, kolikokrat je za dobil pri Tebi dušni mir, in kolikokrat tudi telesno okrepčilo! Vera v Tebe mu je pomagala, Ti si ga potolažila in vlila moč v srce, ki je že slabelo in obupavalo. In tako je ta prostor, posvečen Tebi in Tvoji pomoči, postal romarsko mesto slovenskega človeka iz vseh naših krajev, ne samo iz krajev, ki jih meja črta v eno državno celoto, temveč iz vse Slovenije, ki je v srcih ljudi in v jeziku. Romarji iz Primorskega so prej kot Ljubljano, obiskali vedno brezjansko Marijo, romarji iz Amerike so se na poti v narodno središče ustavili vedno tudi v narodnem svetišču in se zahvalili Mariji za pot v domovino in jo prosili za varstvo v tujini. Kako lepa pot je bila pot Marije Brezjanske pred leti skozi slovenske vasi na Evharistični kongres v Ljubljano, kjer se ji je poklonil ves narod in jo pospremil nazaj v njeno bivališče z zastopniki vseh krajev. Marija z Brezj — Matil Slovencev, kronana po rajnem svetniškem škofu Jegliču za Kraljico Slovencev, ves slovenski narod je Tvoj, vsa slovenska dežela je Tvoja, vsa duhovno združena Slovenija, ki meja ne pozna, pozna svoje središče: Tebe, Marija, na veličastnih Brezjah! Posrednico med nami in našim Bogom, Tvojim Sinom! Pomagaj nam!

Zavest Marijine pomoči svojemu narodu je rastle tako med Slovenci, da so jo cele skupine in ves narod proglasile za Zavetnico svojo in svojo Zaščitnico. Ali niso bili eni prvih, ki so si izbrali Brezje za svoje shajališče prav tisti ljudje, ki so največ trpeli in bili najbolj potrebni njene pomoči? Naši vojski iz svetovne vojske, ki so se že med svetovno vojsko posvetili vsi Njenemu varstvu. Vsako leto se odslej zatekajo k Njej, Kraljici miru, in se ji zahvaljujejo za njeno varstvo med svinčenkami sovražnikov, pa tudi prosijo za Njen mir, ki je mir ljubezni. Ali si niso slovenska dekleta leta 1938 izbrale Marijino svetišče za svoj kongres, kjer so dobile moči in voljo za delo med narodom v luči vere in poštvovalnosti, v luči katoliške dejavnosti in katoliške karitativnosti? Ali niso prav ta slovenska dekleta ponesla Njene podobe v Rim v dar papežu kot simbol najdražjega, kar je slovenskemu srcu: ljubezni do Marije, ki nas vodi k Bogu? In vsaka družina se vsaj enkrat na leto posveti Njej, ki ji daje duhovno moč, ter se ji pokloni v Njenem svetišču na Brezjah? Zato je ta praznik brezjanske fare tudi praznik vseh Marijinih častilcev, vsega slovenskega naroda, vseh družin in posameznikov, ki se z vero zatekajo k Njej, ki usliši prošnji krik: Marija, pomagaj!

Tako je brezjanska Marija resnično Kraljica Slovencev, kakor je čenstohovska Poljakov. In če so danes brez kraljestva ti naši bratje na severu, imajo svojo Kraljico, ki jih ne bo zapustila in jim bo dala moči, da se dvignejo iz ponižanja. Tudi pri nas je že pokojni dekan Skubic predlagal svoj čas v kongresni resoluciji, naj se napravijo koraki, da bo Sveta stolica tudi oficijelno proglasila Marijo Pomagaj na Brezjah za Kraljico Slovencev, da bi jo slovenski narod s tem lepim, prelepim naslovom mogel klicati tudi v lita-

Ugibanja o Brennerju

Z gotovostjo trdijo samo to, da niso bili sprejeti nobeni sklepi glede vmešavanja Balkana in Španije v vojno in da ni bilo govora o mirovni ponudbah

Sklepi se tičejo pospešitve splošne vojaške in politične ofenzive proti Angliji

Curih, 5. okt. b. O večeršnjem sestanku Hitlerja in Mussolinija poroča rimski dopisnik »Basler Nachrichten«, da se v tamkajšnjih političnih in diplomatskih krogih iz tega srečanja pojavljajo tri točke, za katere se z veliko verjetnostjo lahko trdi, da za sedaj še niso bili sprejeti nobeni sklepi. To so:

1. Na Brennerju ni bil sprejet noben sklep, da se Angliji pošlje mirovna ponudba.
2. Osišene države niso sprejele nobenega sklepa, ki naj bi vmešal v vojno katero koli izmed balkanskih držav.
3. Na Brennerju ni bil storjen nikakršen poskus, da se Španijo vmeša v sedanjo vojno.

Vprašanje Sovjetov

Za zelo nezanesljive smatrajo merodajni krogi tudi govorice, ki se nanašajo na neposredni sestanek med ministri osiščnih velesil in sovjetskimi komisarjem za zunanje zadeve Molotovim, prav tako pa poročila o sklenitvi kakršnega koli pakta med osiščnimi državami in Sovjetsko Rusijo. Merodajni krogi trdijo, da o teh vprašanjih na Brennerju sploh ni bilo govora. Španija, Grčija, Sovjetska Rusija in Turčija predstavljajo v sedanjem vojnem položaju dovolj važnih problemov, da bi se o njih razpravljalo, toda glavno zanimanje osiščnih velesil je bilo na Brennerju posvečeno povsem drugim vprašanjem.

Egipt in mir s Francijo

Po informacijah rimskih diplomatskih in političnih krogov sta bila v središču zanimanja osiščnih sil tako v Berlinu kakor tudi na Brennerju in v Rimu predvsem dve vprašanji:

1. Pospešitev in okrepitev vojne v Egiptu, pri čemer je treba upoštevati tesnejše tehnično sodelovanje osiščnih držav v Severni Afriki. To je zelo opravičljivo, ker je za časa rimskih pogajanj prispel iz Afrike v Rim tudi maršal Graziani, ki vodi na afriškem bojišču vojne operacije proti Angliji.
2. Poteza osiščnih velesil z namenom sklenitve miru s Francijo, da bi se na ta način odstranile vse še obstoječe ovire za popolno gospodarsko in politično obnovo Evrope; ter da se nato omogoči ožja poveznanost Francije z osiščnimi državami za borbo proti Veliki Britaniji tako v Evropi kakor tudi v Afriki. S tem bi se osiščni velesili zelo približali končnemu uspehu.

Govorice o miru v Berlinu kot neresnično angleško propagando odločno zanikajo

Berlin, 5. okt. b. Tudi danes v Berlinu merodajni krogi ne povedo nič stvarnega glede pomena in vsebine razgovorov, ki sta jih imela nemški državni kancelar Hitler in šef italijanske vlade Mussolini na Brennerju.

Novice, ki so se razširile v mednarodnih krogih o tem, da je pričakovati novega vojnega pohoda ali pa mirovno ofenzivo osiščnih velesil, v Berlinu najodločneje zanikajo. Za mirovno ofenzivo pravijo, da je to novica Reuterjeve agencije, ki bi rada prepričala angleški narod o težkem položaju osiščnih držav, ki da potrebujejo miru.

Prav tako se ničesar ne govori o tem, da so se nanašali razgovori na morebitni vstop Španije v vojno proti Angliji ali o sklenitvi miru s Francijo. Novica o sklenitvi miru s Francijo je prišla v svet bržkone zaradi navzočnosti francoskega odposlanca Scapinija v Berlinu. Uradni krogi trdijo, da je njegov obisk popolnoma druge prirode. Scapini je v Berlinu zaradi rešitve vprašanja francoskih ujetnikov, katerih število je naraslo na 1.800.000 oseb. Poročila o mirovni ofenzivi pa so se razširila zaradi prihoda Ottona Abetza v Berlin. On je namreč nemški odposlanec pri vojnih oblasteh v Parizu. V Berlinu trdijo, da niti ena niti druga možnost ne obstoja, ker niti Abetz niti Scapini nista moči, ki bi mogla voditi mirovna pogajanja. Na drugi strani pa so prepričani, da je glavna tema razgovorov na Brennerju bila novo nastali položaj po podpisu trojeve Berlin-Tokio-Rim. Vsekakor so nemški in italijanski državniki na Brennerju govorili o potrebi, da tudi v bodoče obdržijo pobudo tako na vojnem kakor na diplomatskem polju v svojih rokah ter je bil pri

nijah in v vseh svetiščih svoje lepe domovine. In tudi to: naj se svetišče Mariji Pomagaj na Brezjah proglasi za narodno svetišče vseh Slovencev, kar v resnici že je in ker si ga je narod sam že izbral. In ali se ne zdi, da bi morala imeti vsaka slovenska družina podobo te svoje Kraljice in Matere v svoji hiši, da bo tako res vsaka družina in ves narod posvečen Njej, Mariji Pomagaj.

In tako je današnji dan, ko je brezjansko svetišče obdano s cvetjem in veseljem, ob njem zbrana tudi slovenska katoliška javnost in prosi z romarji vred, ki so danes srečni pri Mariji na Brezjah, iz vsega srca in z vso vero: Pomagaj nam, Marija, v teh težkih dneh, reši nas iz stiske in daj nam svoj mir, Kraljica miru, pomagaj!

tem izdelan načrt za nadaljnje vodstvo vojne zaradi teženj, ki se kažejo na mednarodnem polju.

Tudi govorico o angleški mirovni ponudbi zanikajo

Curih, 5. okt. b. »Basler Nachrichten« ugotavljajo po svojem berlinskem dopisniku, da je danes glavno vprašanje, ki prevladuje v mednarodnem političnem življenju, nadaljevanje vojne ali sklenitev miru. Ako iz številnih ugibanj, ki so se

V Rimu zatrjujejo:

„Nobena zarota proti miru balkanskih držav ...“

Rim, 5. oktobra. V. V odgovornih političnih krogih poudarjajo glede na sestanek na Brennerju, da je ugibanje o tem, kaj sta voditelja Italije in Nemčije sklenila, prazno, ker tega nihče ne bo izvedel, dokler ne bodo začeli govoriti dogodki sami. Na vsak način se na Brennerju ni zasnovala nobena zarota proti miru držav, ki niso v vojni. To je treba predvsem poudariti, ker angleška propaganda skuša vznemiriti nevtralne države, češ, da v prvi vrsti njim pretijo nevarnosti od ukrepov velesil osi. Naj nihče ne verjame tem glasovom, ki imajo svoj namen, pišejo italijanski listi.

Te ugotovitve se nanašajo na vesti, ki so prišle iz krogov zahodne demokracije, kjer skušajo tolmačiti brennerski sestanek kot začetek nekega nastopa med drugim tudi na jugovzhodu. Rimski glas opozarja, da velesile osi

pojavi po tem sestanku, izluščimo ono, ki ima najboljšo podlago in je najbolj verjetno, je treba izbrati sledečo razlago: Osišene države delajo priprave za še hujšo vojno in politično ofenzivo proti Angliji. Uspeh tega novega razvoja bi moral priti do izraza v najkrajšem času, morda že v nekaj dneh.

Razlago, da so se na Brennerju razgovarjali tudi o mirovnem predlogu, ki da ga je s posredovanjem Španije baje izročila Anglija osiščnim velesilam, pa je treba zaenkrat odkloniti kot neosnovano.

takega namena nimajo in da zato takim govorcam ne gre nobena vera, ker so izključno propagandnega značaja in predstavljajo spletkarjenje proti Nemčiji in Italiji. V vseh komentarjih, ki se slišijo v Rimu iz ust merodajnih mest, naglašajo, da velesile osi dobro vedo, kakšni zapletitaji bi mogli nastati na balkanskem prostoru in da so zato storile vse, da se mir na jugovzhodu ne bo kršil, ker je to v največjem interesu držav, ki so v borbi z Anglijo in imajo trden namen Anglijo osamiti in njen imperij streti. Balkan bo ostal miren in nevtralen, če sam dobro razume svoje koristi.

V Rimu hkrati poudarjajo, da Anglija nima ničesar upati od Sovjetske zveze, ki je glede jugovzhoda istih nazorov kakor velesile osi in jih v tem pogledu popolnoma podpira.

Suner se je vrnil v Španijo

O zadržanju Španije so bili samo diplomatski razgovori

Rim, 5. okt. AA. Stefani. Španski notranji minister Serano Suner je odpotoval danes z letalom v Španijo. Na letališču so ga pozdravili zunanji minister grof Ciano, generalni tajnik fašistične stranke Muti, državni podtajniki notranjega ministristva in predsedništva vlade, španska veleposlanika pri Sv. stolici in Kviralu, kakor tudi zastopnik nemškega veleposlanništva knez Bismarck. Pred odhodom sta imela grof Ciano in minister Suner krajšo konferenco.

Madrid, 5. okt. b. Rimski dopisnik »El Pueblo« poroča svojem listu, da se v Rimu splošno vprašujejo o vzrokih prihoda Sunerja v Rim, ker je imel vendar že v Berlinu priliko sestati se z Ribbentropom ter z italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom. »El Pueblo« pravi, da sta za to dva vzroka:

Obrambni ukrepi v Ameriki

Skupni ameriško-kanadski obrambni načrt

Halifax, 5. okt. AA. Reuter. Ameriško-kanadski obrambni odbor je objavil, da je bil izdelan obrambni načrt, s katerim se vsak trenutek lahko prepreči vsak morebitni napad.

Predsednik ameriške delegacije La Guardia je izjavil naslednje: Prepričan sem, da smo opravili delo, za katero se lahko reče, da se prvič pojavlja v zgodovini naših dveh držav. Vsi sklepi, ki jih je obrambni svet sprejel, bodo predani obema vladama.

Newyork, 5. okt. Iz mornariških krogov poročajo, da bo ameriško brodogojstvo zopet izplulo na Tihi ocean. Dalje trdijo isti krogi, da Amerika zaenkrat ne bo pošiljala svojega brodogoja v Singapur, ker se hoče izogniti že itak napetemu ozračju med Japonsko in Ameriko.

Stockholm, 5. oktobra. m. Europa Press. Časopisje objavlja senzacijo, da je ameriška vlada sklenila odpoklicati glavni del svoje vojne mornarice iz evropskih voda. Sklepe se je že pričel izvajati. Kontrolno službo v teh vodah bodo sedaj vzdrževali angleške ladje.

Izjava mornariškega ministra

Washington, 5. okt. t. Mornariški minister Knox je danes policijskim častnikom izjavil: »Ako bi se zgodilo, da bi bila Amerika izzvana, bo nasprotnika srečala s svojim brodogojem na visokem morju, kakor tudi s svojo armado na suhozemskih bojiščih. Naša dolžnost je, da poskrbimo, da jima nikdo ne vpadе v hrbet, ko bosta izpolnjevati svojo nalogo. — Nato je Knox govoril o trojevi med Nemčijo, Japonsko in Italijo ter dejal, da je zveza očitno naperjena proti Združenim državam. Toda Amerika se ne pusti strahovati. Preizkušnja bo kmalu prišla. Ne vemo, če bo preizkušnja na bojišču, ali samo preizkušnja železne volje, to ve samo Bog. Kjerkoli bo, jo bomo vzdržali. Poskrbeli bomo, da se v državi ne bodo nahajali ljudje, ki bi ji mogli škodovati, kadar se bo borila. Na vojno bomo pripravljeni, če pride. Do

sedaj še nobene vojne nismo izgubili. Danes je za nas jasno, da če pride Anglija pod udarce svojih nasprotnikov, potem smo mi na vrsti, ki bomo obdani od njih.

Grožnje Japonske

Tokio, 5. oktobra. (Europa Press.) Predsednik japonske vlade knez Konoje je imel danes govor o reakciji Združenih držav na sklenjeno trojevo, za katero Washington smatra, da je naperjena proti Ameriki. Knez Konoje je izjavil, da je Japonska pripravljena priznati pravice in položaj Združenih držav v njihovi interesni sferi pod pogojem, da tudi USA prizna pravice in položaj Japonski v Aziji. Nemčiji in Italiji pa v Evropi. V primeru, če bi USA temu nasprotovala in še naprej izživljala Japonsko, je Japonska pripravljena to izzivanje sprejeti in stopiti v borbo z Združenimi državami. Nato je dejal časnikarjem, da je Japonska pripravljena storiti vse, da odstrani vzroke nesporazumov z Rusijo. Dodal je še, da japonsko-kitajski problem ugodno napreduje s pogajanjmi, ki jih vodi Japonska z nankinško vlado.

Tokio, 5. okt. AA. DNB: Zastopnik »News Service« v Tokiu razširja nekako izjavo, ki jo je podal japonski zunanji minister, in po kateri naj bi bil izjavil, da bo Japonska napovedala USA vojno, če bodo Združene države še dalje trdovratno vztrajale na statusu quo na Tihem oceanu. Zastopnik zunanjega ministristva je dejal, da je ta izjava brez vsake podlage. Zunanji minister od dne, ko je prevzel svoje posle, ni govoril z dopisnikom internacional »News Service«.

Zemunska vremenska napoved: Val dežja se bo razširil od severozahoda proti vzhodu. Nastopila bo postopna razvedritev, ki bo zajela v popoldanskih urah severno polovico države.

Poročila z bojišč

Boji nad Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 5. oktobra. AA. (DNB.) Vrhovno poveljstvo nemške vojske poroča:

Kljub izredno neugodnim vremenskim razmeram so močni oddelki maršala Scharf izvedli večer napade na vojaške objekte v Londonu in v njegovi okolici. Mnogoštevilni požari na severni obali reke Temze potrjujejo učinek nemških bomb. Železniške naprave v bližini Coleada so bile tudi zadete. Drugi napadi so bili izvedeni na pristaniške naprave tovarne vojne industrije, zaloge bencina, železniške naprave in letališča v jugovzhodni, vzhodni in srednji Angliji. Zadetki na hangarjih in letaliških zgradbah, močne detonacije, požari in oblaki dima so posledica nemških bomb. Na letališču ob prelivu Sv. Jurija je bilo uničenih znatno število letal. Nemške daljnosledne baterije so začele streljati na konvoj v Rokavskem prelivu ter ga prisilile, da se je umaknil v Dover.

Včeraj in preteklo noč sovražna letalstva ni izvedlo napadov na Nemčijo. Razen letal, ki so bila uničena na letališčih, je sovražnik izgubil pri letalskih spopadih 5 letal, 5 nemških letal se ni vrnilo.

Berlin, 5. okt. AA. DNB: Nad sto letal je bombardiralo preteklo noč London in druge vojne cilje v jugovzhodni in vzhodni Angliji. Angleške letalske sile preteklo noč niso izvedle napadov na Nemčijo. Kljub lepemu vremenu ni bil učinek nemškega letalstva nič manjši. Nemško letalstvo neprenehoma leta nad Londonom in povzroča trajne motnje v gospodarskem življenju britanske prestolnice. Težak položaj Londona potrjuje tudi uradni poziv britanskih oblasti, da se morajo leseni deli iz porušeni londonskih zgradb uporabljati za zgraditev postelj v londonskih podzemskih postajah.

Berlin, 5. okt. AA. DNB. V današnjih letalskih bitkah nad Londonom je bilo sestreljenih skupaj 29 angleških letal. Polkovnik Vieg je v tej borbi sestrelil 38. letalo. Od naših letal se niso vrnila tri.

Pri današnjih letalskih napadih na London so bili poškodovani dokl, skladišča in industrijske naprave. Nastali so novi veliki požari in eksplozije.

Angleška poročila

London, 5. okt. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo in ministrstvo za notranjo varnost objavljata, da so sovražna letala od sredi do zjutraj izvajala napade, vendar pa so ti napadi bili omejeni. Letala so v glavnem napadala London, nekaj bomb pa je padlo na jugovzhodni del Anglije, nekatere bombe pa so padle tudi na druge dele države. V Londonu in njegovi okolici je bilo porušeni nekaj hiš, nekaj pa jih je bilo poškodovanih. Nekaj oseb je bilo ubitih, število ranjenih pa ni bilo veliko. V nekem mestu v jugovzhodni Angliji je bilo poškodovanih nekaj poslopij. Skupno število bomb, ki so bile vržene na razne kraje Anglije, znaša 62.

London, 5. okt. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča, da so nemška letala danes podnevi spet nastopala posamezno in metala bombe na mnoge kraje Anglije. Oblačno in viharo vreme je letalske operacije oviralo. Večja skupina nemških bombnikov je prišla samo pod utjem reke Temze, kjer so bombe porušile štiri hiše, in je hotela do Londona. Nad oblaki se je vnela bitka z našimi lovskimi letali. Manjši spopadi so bili tudi nad južno Anglijo. Škoda, ki so jo bombe povzročile, je malenkostna, ker so večidel padale na slepo. Število smrtnih žrtev je majhno. Do 7 ure zvečer je bilo sestreljenih 25 sovražnih letal, devet angleških letal pogrešajo.

Letalo potopilo podmornico

London, 5. okt. t. Letalsko ministrstvo poroča, da je neki bombnik vrste »Sunderland« napadel nemško podmornico, ki je hotela napasti angleško trgovsko ladjo. Podmornico so bombe zadale in je v nekaj minutah izginila v morju.

Angleške razlage o škodi v industriji

London, 5. okt. t. Reuter. Board of Trade (Trgovinsko in industrijsko ministrstvo) uradno poroča, da je škoda, ki so jo nemške bombe napravile pri angleški industriji, malenkostna in da tudi velike londonske industrije, ki so bile prizadete, normalno nadaljujejo s proizvodnjo izvoznega blaga, ki tudi redno odhaja. Industrije, ki so bile najbolj prizadete, so počivale samo dva dni in so v dveh do treh tednih prišle spet na 80% dosedanje proizvodnje in bodo v kratkem dosegle staro višino. Toda tako hudo prizadetih industrijskih naprav je zelo malo. Na splošno dvomesečno bombardiranje Anglije angleške industrijske proizvodnje ni zmanjšalo niti za eno četrtno odstotka. Dvomesečni letalski napadi na Anglijo se morajo torej zapisati kot neuspeh.

Siam pritiska na Indokino

Vichy, 5. oktobra. AA. Havas: Iz Hanoja poročajo, da je 1. oktobra večje število letal, ki pripadajo Tailandu (Siam) v skupinah po 20 do 40 letal letelo nad mejo Mekong med Indokino in Tailandom. Prav tako poročajo, da so oblasti v Tailandu menile, da je potrebno okrepiti posadke ob meji Cambodge. Vsi ti pojavi, ki sicer nimajo velikega pomena, so v zvezi z omejitvami zahtevami, ki jih postavljajo sedaj v Bangkoku. To postopanje je prav tako v zvezi s korakom siamskega poslanika pri francoski vladi dne 30. septembra. Po navodilih svoje vlade je pred štirinajstimi dnevi sporočil francoski vladi nove zahteve po odstotipvi omejitvi. Francoska vlada je sicer odgovorila tako, da želi izvajati sporazum z dne 12. junija 1940. Ta sporazum je francoska vlada že sprejela, prav tako pa bi Tailand dobil pristop do mekongskih rek. Francoska vlada pa s tailanske vlado ne more govoriti o reviziji indokine meje.

Vichy, 5. oktobra. m. Europa. Press. Vest, da Siam postavlja konkretne zahteve namram francoskemu otoku Mekong, je izzvalo v političnih krogih v Vichyju veliko vznemirjenje. V Vichy je prišla tudi druga vest, ki se spravlja v zvezo s siamsko zahtevo, da so namreč neko ladjo, ki vzdržuje promet z Ameriko, zadržali v Manili.

Angleške bombe na Gibraltar

Madrid, 5. okt. Zanimiva novica prihaja iz Algeciras, ki ni brez komike. Angleška komisija je namreč preiskala bombe, ki so jih francoska letala vržla na Gibraltar pretekli teden. Nekaj bomb ni eksplodiralo in tako je komisija lahko ugotovila, da so bile vse angleškega izvora.

Francoski topovi streljajo čez Rokavski preliv

London, 5. okt. Angleška letala so ugotovila, da so Nemci v zadnjem času postavili v ozemlju med Calaisom in Boulognem 25 daljnostrelnih topov. Med tem je bilo mogoče tudi ugotoviti, da so to deloma francoski topovi, ki so bili vzidani v Maginotovo črto. V pokrajini Doverja so našli več granat v premeru 30 cm, o katerih je ugotovljeno, da so francoskega izvora.

Napadi na Nemčijo

London, 5. okt. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča, da so angleški bombniki včeraj dnevi napadli razna francoska in belgijska pristanišča. Železniška proga je pred Cherbourgom popolnoma razdejana in je promet z mestom onemogočen. Na letališču Bleville so bile s polnimi zadetki zažgane letalske lope, ki so zgorele do tal.

Boji v Sredozemlju

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 8. oktobra. AA. Stefanf. Uradno poročilo št. 120 italijanske vojske se glasi:

Pri ogledniških poletih nad Malto je prišlo do spopada med italijanskimi in sovražnimi lovskimi letali. Sestreljeno je bilo eno sovražno letalo vrste »Gloucester«, za eno letalo tipa Hurricane pa se smatra, da je bilo verjetno tudi zbito na tla. Eno italijansko letalo se ni vrnilo.

V Severni Afriki so naše motorizirane čete premagale sovražni oddelek blindiranih vozil jugovzhodno od Sidi Baranija. Sovražna letala so

bombardirala Bardio in Tobruk. Tvorina škoda je neznatna. Žrtve ni bilo. Napad sovražnih letal na Benghazi je zahteval življenje treh ljudi, dočim je bilo 28 oseb ranjenih. Potopljena je ena ladja v pristanišču. Sestreljeni sta bili dve sovražni letali.

V Vzhodni Afriki so se naše patrle spopadle s sovražnikom pri Difu, jugovzhodno od Vajira. Sovražnik je odbit. Sovražna letala so izvedla napad na Meteno. Ubita je bila ena oseba, ranjena pa štiri. Drugi sovražni letalski napadi na Nakfo, Gindo in Asmaro so povzročili neznatno škodo. Pri Mateni je bilo sestreljeno eno sovražno letalo. Tudi eno naše lovsko letalo, čigar letalec se je posrečilo rešiti s padalom, je bilo zbito na tla.

V Afriki ni nemških čet

Rim, 5. okt. AA. DNB. Z merodajne italijanske strani se demantirajo vesti, ki jih je večkrat širil angleški radio, da se ob strani italijanskih čet v Egiptu borijo tudi nemški oddelki. Izrečno se poudarja, da se teh operacij udeležujejo samo italijanske čete, je pa v italijanski Vzhodni Afriki oddelek nemških prostovoljcev, ki je bil osnovan po želji tamkajšnjih Nemcev, kakor je bilo to svoječasno že objavljeno.

Angleška poročila

Kairo, 5. okt. t. Reuter. Vrhovno angleško vojno poveljstvo poroča, da se na nobeni fronti severovzhodne Afrike ni zgodilo ničesar bistvenega.

Egiptet na razpotju

Posveti o možnosti vstopa Egipta v vojno ob strani Anglije

Atene, 5. okt. b. Semkaj so prispele novice iz Egipta o sestanku predsednika egiptске vlade Sabri paše in vrhovnega poveljnika angleške vojske v Egiptu. Iz tega poročila se vidi, da so na sestanku razpravljali o možnosti vstopa Egipta v vojno. Predsednik vlade Sabri paša je imel takoj po sestanku z vrhovnim poveljnikom angleških sil daljše posvetovanje z vodilnimi častniki egiptskega generalnega štaba. Včeraj je bila dolga seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o razgovorih Sabri paše z angleškim poveljnikom. Po seji je bil sestanek predsedstva vavdistov, na katerem so bili sprejeti razni sklepi. Kolikor se je moglo zvedeti, je ta stranka sklenila organizirati demonstracije za sporazum z Italijo in proti nadaljnjem pošiljanju angleških čet v Egipt.

Omejitev števila judovskih slušateljev na visokih šolah

Belgrad, 5. oktobra. AA. Ministrski svet je predpisal uredbo o vpisovanju judovskega rodu na univerze, visoke šole, ki imajo stopnjo univerze, višje srednje šole, učiteljska in druge strokovne šole. Besedilo te uredbe se glasi:

Cl. 1. Na univerze, visoke šole, ki imajo stopnjo univerze, srednje šole, učiteljska in druge strokovne šole se sme vpisovati samo določeno število slušateljev jugovskega rodu. To število se bo določilo tako, da bo s številom ostalih učencev na teh šolah v tistem razmerju, v katerem je število državljanov jugovskega rodu proti številu ostalih državljanov. Vrhovna šolska oblast, ki je pristojna za vsako posamezno vrsto šol, bo določila po točki 1 tega člena, koliko učencev jugovskega rodu se bo začeli s šolskim letom 1940-41 smelo vpisati v prvi letnik, oziroma v prvi razred, na posamezne fakultete in

ostale šole. Za učence jugovskega rodu, vpisane v ostale letnike, oziroma razrede, se ne bo izvajala točka 1 tega člena.

Cl. 2. Osebe judovskega rodu, katerih starši so si pridobili zaslug za domovino, se smejo po dovoljenju pristojne vrhovne šolske oblasti vpisati za slušatelje univerz in drugih šol iz čl. 1 točka 1 te uredbe, brez ozira na omejitve, ki jo določa isti predpis.

Cl. 3. Tuji judovskega rodu se ne morejo vpisati za slušatelje univerz niti ostalih šol, navedenih v čl. 1 točka 1 te uredbe.

Cl. 4. Pooblaščajno se pristojne vrhovne šolske oblasti, da izdajo navodila in pojasnila, potrebna za izvajanje členov 1, 3 in 3 te uredbe.

Cl. 5. Uredba stopa v veljavo z dnem objave v Službenih novinah.

Izjava pomočnika prosvetnega ministra o premetitvah učiteljev

Belgrad, 5. okt. m. Pomočnik prosvetnega ministra g. Boško Bogdanović je popoldne sprejel časnikarje ter jim ob tej priliki dal podatke o premetitvah in napredovanju v resoru prosvetnega ministrstva.

G. Bogdanović je med drugim izjavil, da so zdaj imenovani vsi tisti učitelji in učiteljice, ki so imeli pravico do napredovanja in ki izpolnjujejo za to vse pogoje. Glede premetitev učiteljstva je g. Bogdanović izjavil, da je z zadnjim ukazom definitivno zaključeno razpored učiteljstva na naših šolah. Odslej se bodo izvrševale samo take premetitve, ki jih zahteva naravno šolski pouk. Premetitev po prošnji ne bo več. Komisija, ki je v prosvetnem ministrstvu delala ta razpored, je upoštevala tudi momente, ki so prišli v poštev za pravilni potek pouka v šolah. Komisija je imela vsakakor težko nalogo. Predvsem so bile težave glede spolnitve praznih mest po posameznih ljudskih šolah. Priliv novih kandidatov je bil letos majhen. Zato je prosvetni minister dr. Korošec uvedel dopolnilni tečaj za maturante. Gojenci tega tečaja bodo januarja usposobljeni za novi poklic, tako da se bo z njimi moglo zasedati še vsa prazna mesta po ljudskih šolah.

Z zadnjimi premetitvami se je spolnilo 763 šol, praznih je pa ostalo še 57. Če se vpošteva, da se od teh 57 šol jih 51 ne more zasedati zaradi slabega stanja poslopij, ostane samo 6 šol brez učite-

ljev, in to 2 v vardareki banovini in 4 v zvezid banovini. Se vedno pa je ostalo gotovo število praznih razredov, ki se bodo v teku leta prav tako zasedli. Pri letošnjih premetitvah učiteljstva in ostalega osebja v resoru prosvetnega ministrstva je prišel predvsem do izraza socialni in nacionalni moment. V večja mesta je bilo prestavljenih 396 učiteljev in učiteljic, da bodo mogli šolati svoje otroke, 380 poročenih učiteljev in učiteljic pa je bilo premeščenih tako, da bosta odedej žena in mož delovala v istem kraju.

Prav tako je g. Bogdanović časnikarjem sporočil, da je za to šolsko leto definitivno izdelan načrt za izvajanje normalnega, zdravega nacionalnega pouka. Po tem načrtu bodo morale šole postati žarišče nacionalnega življenja. Vse, kar je bilo treba predvideti za odstranitev vseh destruktivnih elementov iz naših šol, se je izvedlo. Pri tem je bil morda kdo prizadet, toda osnovni element je moral prevladati. Pri prestavljanju učiteljstva se je oziralo tudi na šolske in narodne potrebe. Potrebno je namreč, da mora bit šola kompaktna, pozitivna in nacionalna.

Časnikarji so se nato zanimali tudi za uredbo o ureditvi vprašanja vpisa otrok židovskega rodu na vseučilišče, srednje in druge strokovne šole. Gosp. Bogdanović je na to vprašanje izjavil samo, da je uredba danes bila objavljena v »Službenih novinah« in da bo v najkrajšem času izdan tudi potreben pravilnik za njeno izvajanje.

Zagreb, 5. oktobra. b. Zaradi čezmernega nakupa raznega blaga, zlasti pa hrane, je banska oblast sklenila racionalizirati te nabave, da bi na ta način preprečila nesorazmerno razdelitev hrane.

Zagreb, 5. oktobra. b. Davi sta prispela v Zagreb predsednik HSS dr. Maček in finančni minister dr. Šutej. Dr. Maček je imel v Zagrebu daljšo konferenco s podpredsednikom HSS inž. Košutičem. Nocoj pričakuje dr. Maček tudi prihod ministra dr. Andresa v Zagreb. Z istim vlakom sta prispela v Zagreb tudi ministri dr. Korošec in dr. Krek, ki sta se odpeljala v Slovenijo.

Zagreb, 5. oktobra. b. Danes dopoldne ob 11 je v starem umetniškem paviljonu odprl mestni župan Mate Starčević osmo mednarodno razstavo umetniške fotografije. Razstavilo je 13 držav skupaj 400 umetniških fotografij.

Belgrad, 5. oktobra. m. Pri pogajanjih jugoslovansko-nemškega stalnega gospodarskega odbora je bil dosežen končni sporazum glede nemške pošiljave volnenih in bombažnih proizvodov po pogodbi, ki je bila dosežena lansko leto. Nemčija nam bo poslala blago po cenah, določenih na lanskem sporazumu.

Sprememba uredbe o skupnem davku na poslovni promet

Belgrad, 5. oktobra. m. Finančni minister je na osnovi čl. 1. zakona o poslovnem prometu z dne 12. julija 1930 predpisal uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet z dne 14. marca 1931: pri C. D. št. 635 do 811 in 653 do 830 tarife skupnega davka se dodajo sledeče pripombe:

Kadar blago iz te tarifne številke uvozi privilegirana delniška družba za izvoz (PRIZAD) zaradi napredka kmetijstva, se za to blago ne plača davka. Da se blago uvozi iz omenjenih vzrokov, mora družba to dokazati z omenjenim potrdilom kmetijskega ministrstva, ki nadzoruje uporabo tega blaga. Uredba je objavljena v današnjih »Službenih novinah« in stopa z današnjim dnem v veljavo.

Novi gospodarski in politični ukrepi vlade

Zagrebski listi poročajo v zvezi s posveti, ki so te dni bili v Belgradu in ki so se jih udeležili ločeno ali skupno skoraj vsi ministri, da pripravila vlada nove važne ukrepe. Ukrepi se tičejo ureditve gospodarskega življenja, ki mora dobiti spet svojo stalnost. V drugi vrsti bodo novi ukrepi političnega značaja in bodo skrbeli za to, da se odstranijo vsi morda tu in tam še obstoječi tuji vplivi, ki niso v skladu z načelom popolne nevtralnosti naše države in ki izvirajo iz krogov neodgovornih elementov, ki se udeležujejo v škodljivi propagandi. Hrvatski listi pišejo, da bodo ti ukrepi kmalu objavljeni.

Predsednik vlade bo imel sestanke z JRZ po banovinah

Belgrajski listi objavljajo novice, da bo predsednik vlade g. Dragiša Cvetković imel prihodnje dni sestanke s senatorji in zastopniki JRZ po posameznih banovinah. Na teh sestankih bodo na dnevnem redu vprašanja splošne državne politike tako na znotraj kakor na zunan, ter smernice za nadaljnje tvorno delovanje JRZ po vseh banovinah.

Belgrajske novice

Belgrad, 5. oktobra. m. Današnje »Službene novine« objavljajo pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravil o obliki in sestavi in označitvi tehnične ter o njihovi točnosti. Pravilnik stopa z današnjim dnem v veljavo.

Belgrad, 5. oktobra. m. Z odlokom poštnega ministra je spremenjen in dopolnjen odstavek 2. čl. 23. pravilnika o sprejemnih radio aparatih za zasebno uporabo. Taki aparati in njihovi deli se morajo poslati samo na naslov poštnega ministrstva, državnih radio postaj za njihovo uporabo ter Prosvetne zveze v Ljubljani in Mariboru. Od tega so izvzeti radio aparati in njihovi deli za uporabo v ministrstvu vojske in mornarice.

Belgrad, 5. oktobra. m. Pri Smederevu se je pripetila romunskemu letalu znanke »Ravan« nesreča. Letalo se je razbilo, pilot inž. Sambek pa je po čudnem naključju dobil le lažje poškodbe.

Belgrad, 5. oktobra. AA. Minister za telesno vzgojo ljudstva Dušan Pantić je sprejel danes dopolne v svojem kabinetu zastopnike športnega kluba Hermes iz Ljubljane, zatem pa večje število športnih in mladinskih zastopstev.

Nemški napisi v Pragi

Pragiški »Der neue Tag« piše, da je bilo zadnje dni v Pragi razobešenih na tisoče in tisoče napisov tvrdk v nemškem jeziku. Vse prške firme so morale svoje napise na ulicah razobešiti v nemščini. Uspeh ponemčenja pouličnih napisov, ki jih je sedaj dobila vsaka hiša v Pragi, pa ni bil v vsakem pogledu zadovoljiv. »Der neue Tag« pravi, da so napisi, ki bi bili lepi in slovnično pravilni, izredno redki. Izkazalo se je, da prški trgovci, ki so razobešili napise svojih tvrdk nemščine ne obvladajo v polni meri, ali pa obrtniki, ki so naslove slikali, niso večji nemškega jezika, poleg tega pa se ne razumejo na gotoke pismenke. Nekateri naslovi so tako napisi, da sploh niso čitljivi. »Der neue Tag« objavlja celo vrste takšnih napisov, ki dokazujejo, da prški trgovci nemščine ne obvladajo, črkoslikarji pa nimajo razumevanja za lomljene črke. Neka modna trgovina priporoča na primer »Damen — Hütten, neki brivec, ki je postal »Harkräusler« se priporoča za »Bart und Perikes, med tem ko se neki tapetnik predstavlja kot »Tapezier«. Nerazumljiv se praskemku listu zdi napis »Genossenschaft der kcezezionierten Bedienunges Gegeben für die Umgebung Gross Prags«. Nezadovoljivo poznanje nemščine, ki se zrcali v tisočih in tisočih novih prških pouličnih napisih, navaja nemški list k pombi, naj Pražani nemščini v bodočnosti posvetijo nekoliko več pozornosti, ako razvoja zgodovine zares niso popolnoma prespali.

Chautemps v Lizboni

Bivši ministrski predsednik je prišel v Lizbono po zlec razburilivi vojni. Pripeljal se je v majhnem motornem čolnu iz Casablance (Maroko) z ženo, s francoskim konzulom in 18 begunci. Chautemps je moral na sedemdeset vojni prestat hude nevihte in deževje. Ob prihodu je bil čisto izčrpan. Zastopnikom tiska je izjavil, da bo odpotoval v Južno Ameriko.

Diktatura v Paragvaju

Newyork, 5. okt. b. Iz Paragvaja poročajo, da je general Morenigo proglasil vojno diktaturo. Predsedn. volitve so zaradi tega odgojene na nedoločen čas. Liberalna vlada je odstopila. Položaj je zelo napet.

Popolna enakopravnost nemške manjšine v Romuniji

Bukarešta, 5. oktobra. (Rador.) Danes je bil med voditeljem države generalom Antonescom in voditeljem nemške narodne manjšine v Romuniji Andrejem Schmidtom podpisan sporazum, na podlagi katerega se nemški narodni skupini prizna pravna osebnost v državi. Nemška narodna skupina vstopa kot samoupravna edinica v romunsko državno življenje in Nemcem pripadajo iste pravice in iste dolžnosti, kakor vsakemu državljanu romunske narodnosti.

Bukarešta, 5. oktobra. AA. DNB: O požaru, ki je uničil v Kescu tovarno olja, poročajo, da je lastnik te tovarne Jimmer zlobno povzročil požar. Mislijo, da je na ta način nameraval še povečati pomanjkanje olja z uničenjem zaloga, ki jih ima ta tovarna. Lastnik tovarne je bil zavarovan za zelo visoko vsoto.

Newyork, 5. okt. AA. DNB. Dosedanji svetovni prvak v boksu (Welterkategorija) črnc Henry Armstrong je izgubil naslov prvaka. V Madisonsquareu ga je premagal v 15. rundi Jivie.

Od nedelje do nedelje

Zunanji pregled

V preteklem tednu so dogodki čisto vojaškega značaja stopili v ozadje pred diplomatsko-političnimi dogodki, ki nosijo pečat zgodovinske važnosti za nadaljnji razvoj položaja v Evropi, tudi p o drugih svetovnih celinah.

Pregled po bojiščih

Na nemško-angleških bojiščih so bili ves teden, ponoči in podnevi letalski boji, katerih obseg pa je bil manjši, kakor prejšnje tedne. Velikih skupinskih napadov v preteklem tednu ni bilo, marveč so se udeleževali le posamezna letala, ki so ločeno metala bombe na številna mesta obeh nasprotujočih si taborov. Nemške bombe so bile namenjene angleškim vojnim industrijam, pristaniščem, prometnim potezom, v glavnem pa le Londonu, ki je politično in gospodarsko osrčje angleškega imperija. Angleške bombe pa so veljale nasprotnikom orožnim tovarnam, petrolejskim skladiščem, pristaniščem in letališčem, predvsem pa velikim nemškimi zbirališčem na francoski in belgijski obali. Objavljene so bile tudi številke o izgubah v dveh mesecih letalskih bojev. Številke se ne ujemajo. Angleži poročajo, da so v avgustu in septembru sestrelili 2.116 nemških letal, med tem ko so svojih izgubili le okrog 600. Nemci pa poročajo, da so angleških letal zbili 2.400, svojih pa izgubili okrog 700. Velike izgube so Angleži utrpeli na morju, kjer so izgubili 27 ladij, med tem ko so oni potopili le 9 podmornic svojim nasprotnikom.

Na italijansko-angleških bojiščih so bila le letalska delovanja obeh letalskih brodov. Le enkrat je prišlo do manjšega spopada med angleškimi bojnimi ladjami in italijanskimi letali. Na tej fronti torej o bojih ne moremo toliko govoriti, kakor o velikih pripravah za boje, ki se oznanjajo na suhem, v zraku in na morju.

Ko že govorimo o bojiščih, je treba pripomniti, da tako Nemci in Italijani kakor Angleži odkrito govorijo, da je sedaj prvo poglavje vojne končano in da se pričinja »drugo poglavje«. S tem je rečeno, da je treba načrt o izkrcanju nemške armade na angleških tleh smatrati kot preložen na pozneje in da se bo sedaj razvil čisto drugačen in obsežnejši napad na Nemčijo, ki obsega druga, bolj obširna in bolj razprostrta bojišča. O vsem tem pa so razpravljali na številnih posvetih, ki so jih imeli v preteklem tednu nemški in italijanski državniiki.

Politični pregled

Ves pretekli teden je po vsem svetu odmeval od najbolj mrzličnih ugibanj in razlag o pomenu trozveze, ki je bila v Berlinu sklenjena med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Vse razlage so si edine v tem, da pomeni nova trozveza politično in vojaško kritje za veliki napad na Nemčijo, ki ga Nemčija in Italija pripravljata na angleški imperij na Sredozemskem morju in v severnem delu Afrike, kamor bo sedaj preložen glavni težišče bojev. Japonski je v tem načrtu odmerjena čisto posebna vloga, da namreč zaposli Ameriko na Tihem morju, da ne bi mogla teže svoje pomoči Angliji prenesti na evropsko-afriški prostor, in da — to je druga naloga — Sovjetski Rusiji odvzame vsako željo po motnjah, dokler trajajo vojaške operacije na Sredozemlju in v Afriki. Kakor pravijo razlage iz Amerike, se Združene države Severne Amerike po tem trozveznem paktu ne bodo dale vplivati na smer svoje zunanje politike, med tem ko je trozvezna pogodba pri Sovjetih dosegla svoj namen, saj je sovjetska vlada po svojih službenih glasilih dala vedeti, da bo ostala pridna in nevtalna.

Med tem ko je bil torej trozvezni pakt veliki, skoraj ves svet obsegalet politični in vojaški varnostni okvir za nadaljnje vojaške načrte Nemčije in Italije, je bil sestanek med Musolinijem in Hitlerjem na Brennerju pretekli petek neke vrste slovesen signal, da Nemčija in Italija sedaj, ko sta se zavarovali na vse strani, pričenjata izvajati svoj napad na Nemčijo na sredozemskem prostoru. Čeprav o sestanku na Brennerju niso izšla nobena podrobnostna uradna pojasnila, se da iz pisanja nemških in italijanskih časopisov dosti jasno razbrati, da se bo »drugo poglavje« v sedanjih vojni odigralo predvsem na Sredozemskem morju in bo nemško-italijanski napad na tem prostoru veljal poskusu, da se Anglijo iz tega prostora politično in vojaško odstrani. Kaj ima Anglija na sredozemskem prostoru? Prvič ima tamkaj zelo močno brodogradnjo. Drugič ima močno utrjena pomorska oporišča pri zahodnem izhodu iz Sredozemskega morja pri Gibraltarju, nadalje v središču Sredozemlja na Malti in končno v vzhodnem delu Sredozemlja na vsej egiptski obali do Sueza, v Hajfi v Palestini in na otoku Cipru. Končno ima politične postojanke v zavezništvu z Egiptom, v zavezništvu s Turčijo in prijateljskih odnosih z Grčijo. Napad na angleške postojanke v Sredozemlju obsega torej več poglavij, od katerih so nekatera čisto vojaškega značaja, druga pa zadevajo tudi v politično stanje med obalnimi državami Sredozemlja. Napad na Gibraltar in zapora Sredozemlja predstavlja sodelovanje španije in ni slučajno, da prebiva španski notranji minister Sener že skoraj 14 dni v Nemčiji in v Italiji. Napad na angleške postojanke v Egiptu postavlja v ospredje vstop Egipta v vojno ob strani Anglije. Napad na angleške postojanke v Palestini bo sprožil vprašanje francoske Sirije in s tem tudi vprašanje o zadržanju Turčije, ki si prisvaja lastnino nad Sirijo, če bi francoska oblast tamkaj propadla. Napad na angleško brodogradnjo pa postavlja vprašanje grških oporišč in s tem tudi vprašanje, kakšen bo položaj Grčije kot takšne

sredi sredozemskih bojev. Morebitno sodelovanje Francije, ki bi prišlo do izraza v toliko, da bi Francija Nemčiji in Italiji dala na razpolago svoja oporišča v Afriki, ni izključeno. Končno pa stopa v ospredje zadržanje Sovjetske Rusije, ki bi bila presrečna, če bi mogla v kakšni splošni zmedi na Bližnjem vzhodu doseči svoje težnje po Carigradu in po razmahu čez kavkaške pokrajine proti jugu.

Napad na Nemčijo in Italijo v tem drugem poglavju vojne, ki ne bo več imelo svojega težišča na angleških otokih, nosi seboj torej vojaške operacije neznanskih obsegov, a tudi diplomatsko-politične dogodke, ki bodo prizadeli večje število držav in jih bodo prisilili, da natančno opredelijo svoja stališča.

V objemu teh dogodkov, ki jih napoveduje brennerski sestanek, nekam obledelajo dogodki, ki se razvijajo na tihomorskem prostoru, kjer nastopata kot poglavitna igralca Amerika in Japonska. To kar slišimo iz Amerike in Japonske, niso več prazne grožnje. To so mnogo več, to so priprave za obračunavanja, ki se nam zdijo neizbežna in ki znajo postati preča morda že kmalu, kakor hitro bodo končane predsedniške volitve v Ameriki.

Zato smo Bogu in naši modri politiki hvaležni, da se naša država sredi velikanskih viharjev, ki prihajajo iz vseh svetovnih obzorij, nahaja v miru in da se v preteklem tednu ni zgodilo ničesar, kar bi upravičevalo kakršnokoli vznemirjenje.

Notranji pregled

Na notranjepolitičnem polju je v preteklem tednu stalo v ospredju vprašanje organizacije ljudske prehrane in so bili v tem pogledu storjeni zelo pomembni ukrepi. Nas Slovence tiče v prvi vrsti dejstvo, da je ban dr. Marko Natlačen dosegel, da dobi naša banovina svoj lasten prehranjevalni urad, ki so mu že preskrbljena sredstva, da za področje slovenske dežele nakupi tiste količine živeža, ki je za prehrano ljudstva neobhodno potreben. Prehranjevalnemu uradu še stojijo na razpolago tudi najbolj nujne količine tistih predmetov, ki prihajajo v poštev za prehrano širokih plasti ljudstva. S to ustanovo imamo v rokah varno sredstvo, ki bo skrbelo, da ne bomo gladovali in da se z ljudskim življenjem ne bo nihče bogatil.

V isti okvir prehranjevalnih vprašanj spada tudi uredba, ki je izšla v tem tednu in ki

trgovcem judovskega porekla odjemlje pravico, da bi se bavili s trgovino živežnega blaga, ki spada pod imo ljudske prehrane. Uredba je sama jasno povedala, zakaj je bila potrebna. V težavnih časih, kot so sedanj, ima rodni človek le več srca do svojega krvnega rojaka. Ta nauk so nam prinesli pretekli meseci in je ta uredba samo potrdila pravico, ki jo ima vsak narod do samoohranbe. Uredbo niso narekovali kakšni sovražnostranski razlogi, marveč je to ukrep, ki bi se bil moral in se bi tudi uporabil proti vsakomur, kdor v teh resnih časih nima smisla za socialno vzajemnost vsega naroda.

Tudi iz drugih banovin smo slišali, da gre borba za ureditev ljudske prehrane svojo pravo pot naprej, tako, da smemo reči, da danes že lahko vsa država zre brez skrbi zimi nasproti, ker nam najnujnejšega ne bo primanjkovalo. Razume pa se samo po sebi, da bo morala oblast, ki sedaj z železno roko urejuje prehrano in skuša ustaliti cene najbolj nujnim ljudskim potrebščinam, z isto železno doslednostjo prilagoditi cenam teh potrebščin tudi plačilne prejemke delavcev, pa naj bodo to ročni ali razumski delavci. Banovina Hrvatska je v tem pogledu dala zgled, ki je po vsej državi naletel na odobravanje.

V vladnih krogih, tako čujemo, so pri številnih posvetovanjih, ki so bila te dni v Belgradu, razmotrivali še o drugih važnih ukrepih, ki tičejo predvsem čiščenja v prostvi ter nadzorstvu nad kapitalom, ki bo postavljen v službo skupnosti.

Glede govorice o kakšnih notranje-političnih spremembah pa imamo izjave iz hrvatskih službenih glasilih, ki poudarjajo, da o kakšnih spremembah, ki bi mogle ogroziti politiko, ki se je začela po sporazumu med Srbi in Hrvati, ni govora in ne more biti govora, in da so torej vse takšne govorice brezpredmetne. Ne da pa se zanikati, da opažamo pri Srbih vedno bolj močne težnje po medsebojnem zbiranju vseh srbskih sil, in to pod vodstvom gibanj, ki jih vodijo srbski pravoslavni cerkveni dostojanstveniki, ki so jim v svojih glasilih že obljubili podporo tako starodavskimi.

Kakor demokrati okrog g. Milana Grola. Ostrejšje je ta težnja prišla do izraza v pisanju različnih časopisov v Bosni, kjer so v okviru samoupravnih načrtov posamezni narodnostni interesi vedno bolj kristalizirajo.

Ves pretekli teden vozijo skozi našo državo po obeh slovenskih progah v Nemčijo nemške izseljence, ki zapuščajo sovjetsko Besarabijo in se selijo v Nemčijo, kjer jim pripravljajo nove domove na ozemljih, ki javnosti še niso bila označena.

Večerni trgovski tečaj

Začetek 8. oktobra.

Knjigovodstvo, računstvo, korespondenca, trgovinstvo, stenografija, strojepisje, nemščina i. t. d.

Informacije in prospekte daje ravnateljstvo trgovskega učilišča.

CHRISTOFV UČNI ZAVOD

Ljubljana, Domobranska cesta 15

Strojepisna šola

Dnevni, večerni, začetni, nadaljevalni tečaj.

Posebni dnevni in večerni tečaji

za knjigovodstvo, pisarniška dela, trgovsko menično pravo, računstvo, stenografijo, tuje jezike. — Informacije daje trgovsko učilišče

CHRISTOFV UČNI ZAVOD

Ljubljana, Domobranska cesta 15

Knez namestnik je odprl razstavo nemške arhitekture

Beograd, 5. oktobra. AA. V navzočnosti Nj. kr. Vis. kneza namestnika in knežnje Olge, ostalih dveh kr. namestnikov, predsednika ministerekega sveta Dragiša Cvetkovića in vseh članov vlade, ki so v Beogradu, številnih članov diplomatske zbornice in velikega števila drugih uglednih osebnosti, je bila danes svečano odprta razstava nove nemške arhitekture. Razstava je v prostorih nemškega paviljona na beograjskem velesejmu. Kakor paviljon tako so bili tudi vhodi na sejmšče bogato okrašeni z jugoslovanskimi in nemškimi zastavami.

Že ob 10.45 so začele prihajati v paviljon povabljene ugledne osebnosti. Kakor je že omenjeno, je otvoritvi razstave prisostvoval tudi Dragiša Cvetković z vsemi člani vlade, ki so v Beogradu. Razen tega je bilo opaziti višje uradnike zunanje in gradbenega ministertva, navzoči pa so bili tudi beograjski župan z višjimi uradniki občinskih gradbenih uradov, zastopniki tehnične fakultete beogradske univerze, zastopniki združenj arhitektov in številne druge ugledne osebnosti. Z nemške strani so prisostvovali vsi člani nemškega poslanstva na čelu s poslanikom v. Heerenom in njegovo soprogo. Navzoč je bil tudi nemški generalni konzul Neuhausen z zastopniki tukajšnje nemške kolonije in predstavniki nemškega znanstvenega zavoda v Beogradu, končno pa razen omenjenih zastopnikov tudi gostje iz Nemčije, predsednik občine Strelin, višji gradbeni svetnik Gut, dr. Schlenker, dr. Mayer, predsednik nemško-jugoslovanskega društva v Berlinu i. dr. Otvoritvi razstave so prisostvovali kakor je omenjeno že zgoraj — tudi mnogostevilni člani diplomatskega zbora. Nemško zunanje ministertvo je zastopal kot posebni odposlanec svetnik v. Janson.

Ob 11.45 je prišla na razstavo Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in knežinja Olga. Pred vhomod v paviljon ju je pozdravil nemški poslanik na našem dvoru v. Heeren, ki jima je predstavil navzočne nemške osebnosti.

Govor nemškega poslanika

Potem so so Nj. Visočanstvi in kr. namestnika dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović zavzeli svoja mesta, je spregovoril nemški poslanik v. Heeren, ki je dejal:

Vaši kr. Visočanstvi, gospodje namestniki! Kot zastopnik Nemčije in Jugoslaviji imam posebno čast

in sem vesel, da morem o priliki otvoritve razstave, »Nova nemška arhitektura«, pozdraviti Nj. kr. Visočanstvi v nemškem domu na beograjskem sejmšču. Obenem izražam zahvalo nemške vlade in vseh nemških ustanov, ki so sodelovale pri pripravi te razstave, za naklonjenost, ki nam jo je Vaše kr. Visočanstvo izkazalo s tem, da je prevzelo pokroviteljstvo nad to razstavo, in da je danes z Njnim kr. Visočanstvom osebno prišlo na razstavo. Mislimo, da v tem lahko vidimo ne samo nov dokaz za veliko zanimanje, ki ga Vaše kr. Visočanstvo izkazuje do onega dela likovne umetnosti, pač pa preko tega tudi dokaz posebnega zanimanja in razumevanja Vašega kr. Visočanstva za ogromno ustvarjalno delo, ki ga je voditelj Nemčije, Adolf Hitler začel in deloma tudi izvršil. Razen tega čutim potrebo izraziti svojo iskreno zahvalo jugoslovanski kr. vladi za naklonjenost in podporo, na katero so prireditelji te razstave od samega začetka naleteli pri vseh pristojnih jugoslovanskih oblasteh.

Razstava, katere otvoritvi danes prisostvujem, naj nudi sliko novega nemškega stavbarstva. Gradbeno umetnost kake države je bila vedno, in to morda še v večji meri kot kaka druga panoga ustvarjalne umetnosti, verno ogledalo življenja in težnje, ki so v določenem času navdajale narod, državo ter izvesten red v njej. Zaradi tega je novo nemško stavbarstvo verno ogledalo življenja in težnje narodno socialističnega vodstva velikega nemškega rajha. Ta arhitektura je nacionalna in socialistična tako po svoji zunanji obliki, kakor tudi po svojem stvarnem notranjem namenu. Ona želi biti istočasno reprezentativna in jasna ter smotrna in izvrzoča v narodu. Gradbeno dela, katerih modele boste tu videli, zgrajena ali vsaj zamišljena v času, ko je Nemčija posvetila svojo svojo silo zunanji varnosti svojeje gnotranjega dviga, vase bodo morda zadržila. Vse to se je moglo ustvariti samo zaradi tega, ker to nemško stavbarstvo navdaja duh in volja roža, ki ne pozna nepremagljivih ovir, duh in volja Adolfa Hitlerja. Kot ogledalo nove dobe bo to stavbarstvo vsekaror naletelo na zanimanje tudi v inozemstvu, predvsem pa v državah, ki so z ozirom na stare kulturne vezi in na zemljepisno sosedstvo dostopne odmevu tistega, kar se dogaja v Nemčiji. Vprav tu v Jugoslaviji, kjer se križajo mnoge starodavne kulture, na tej zemlji, ki je kakor tudi mi morala voditi srdito borbo za svojo svobodo, za svoje narodne težnje, v tej državi, v kateri se mora prav tako kot pri nas dobiti rešitev socialnih vprašanj, bo nova nemška arhitektura — o tem sem prepričan — naletela na popolno razumevanje.

Naj ta razstava služi temu, da obiskovalcem prikaže idealne nove Nemčije in njenega voditelja ter naj s tem postavi vno most med enim in drugim narodom!

Govor gradbenega ministra

Zatem je spregovoril gradbeni minister Danilo Vulovič, ki je dejal:

Vaši kraljevski Visočanstvi, ekscelence, gospe in gospodje! Stoim pred ogledom nekaj najboljših del nove nemške gradbene umetnosti. Iz njih se, se mi zdi, more najbolje razumeti ustvarjalni

Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

duh nove Nemčije in njena načela novega načina življenja. Po grenkih narodnih izkušnjah v dobi socialističnih vlad je novo umetnost tretjega rajha ustvarila vera v vstajenje nemškega rodoljublja. Prepored je nastal, ko se je nemška mladina vrnila k oživljajočim virom narodnega duha. Umetnost ima pomen v toliko, v kolikor narodnemu življenju daje višji smisel in povečava etične vrednote. Realizem, ki temelji na poznavanju stvarnih činiteljev v narodnem življenju in tesna povezanost z naravo, se vidi tako skladno v teh delih in pomožnih vzorcih nekaj najboljših del nove nemške gradbene umetnosti. Nemec tretjega rajha se je s takšno zdravo umetnostjo približal materi zemlji, rodni grudi, na kateri živi in na kateri dela. Njegovi umetniki so znali spraviti v sklad človeka kot osebnost in narodno socialno telo kot višjo realnost. Posameznik v Nemčiji je zaveden in deloven član narodnega organizma. V posamezniku v raznih oblikah polje neizčrpna narodna ustvarjalna sila in težnja po združevanju in izrazu. V njem je izraženo spontano čustvo nemškega naroda o vzajemni pripadnosti in enotnosti duha. Zato današnja nemška umetnost močno podpira notranje nacionalno stapanje nemškega naroda ter ga modro vzgaja za življenje v skupnosti ob skupnem veselju in lepoti. Arhitektura je glavna umetnost v Nemčiji. To zaradi tega, ker je blizu življenju in je zato najstvarnejša umetnost. Država je v novi Nemčiji usvojila in ne podpiratelj umetnosti. Država preko svojih umetniških organov med narodom razvija smisel za umetnost.

Nemčija danes v glavnem gradi velike socialne arhitektonske objekte, javne zgradbe, ogromna letališča, obširne stadione, veličastna zborovališča lepe in praktične železniške postaje, smela urbanistična dela pri urejanju mest in vasi, letovišča in zdravilišča. Vse te zgradbe, namenjene javni družabni potrebi, so narejene tako, da morejo sprejeti pod svoje okrilje ogromno število ljudi, da jih obžare z zdravo svetlobo, da jih prepelje s čistim zrakom, da jim bivanje v njih olepšajo z zelenjem narave in prelivu veselih barv, ki prepletajo zrak. Zlasti je treba poudariti velik uspeh nove nemške arhitekture v tem, da je znala v teh prostorih ogromnih dimenzij odstraniti oni težki občutek, ki ga imajo posamezniki, ko se znajdejo v visokem tehničnem objektu, neorganično povezani s njim, kajti tedaj se jim zdi, da so nič ob ogromni masi mrtve snovi. Novi nemški arhitekturi se je posrečilo na čaroben način ljudem v teh velikih tehničnih zgradbah okrepiti moč in vero vase zato, ker se počutijo organsko povezani s njimi ter z njimi skupno žive in delajo. Novo nemško arhitekturo krasi monumentalnost brez varljivega sijaja ter klasična skladnost. Ta veličastnost novih nemških gradbenih objektov pa je v skladu tudi s praktičnimi potrebami, katerim je zgradba namenjena. Njeni lepoti mnogo dodaja tudi to, da so jo nemški arhitekti povezali z okolico in krajem, na katerem je bila zgrajena. V njihovih antičnih simetričnih in klasičnih linijah se čuti tok mladeniškega zaupanja vase in vere v življenje, a ti dve vrlini sta krasili stare Grke in stare Germane. Nova Nemčija stremi za tem, da jih trdno utemelji v svojem umetniškem ustvarjanju.

Voditelj Nemčije Adolf Hitler je v svoji knjigi »Mein Kampf« pred desetletji podal temeljna načela novega nemškega načina narodnega življenja in nove nemške umetnosti. On in njegovi umetniški sodelavci, od katerih imamo nekatere od najboljših danes srečo videti tu v naši sredi, so uresničevali težnje novega nemškega narodnega preporeda. Arhitektonski uspehi njihovega plodnega umetniškega dela so tu pred nami. V njih je izrazen duh Adolfa Hitlerja in ta duh je istočasno tudi duha velikega nemškega naroda. Predstavniki nemške kulture so nam izkazali veliko čast, da so v tujini najprej pri nas v jugoslovanski prestolnici Beogradu prirediteli to veličastno razstavo nove nemške gradbene umetnosti. Mi smo neposredni sosedje in že stoletja drug ob drugem in smo zato gospodarsko, socialno in duhovno po usodi navezani drug na drugega. Našo zvestobo do kulture sta poudarila že Herder in Goethe (da omenjam samo najstarejše nemške duhovne veličine).

Je pa še en razlog, da je tako moralo biti. Na teh jugoslovanskih svetih tleh, ki jih je često oškropila kri najboljših narodovih sinov, ni nikdar ugasnil naš narodni trgovski duh. Celo v dobi, ko je narod preživljal težke čase, je živi narodni duh ustvaril neminljivo kulturne vrednote na raznih poljih, tako tudi v arhitekturi, ker je veroval v vstajenje naroda in v zmago pravice. Volja do življenja in do ustvarjanja v duhovni in etični svobodi je bila vedno močna med našim narodom in je zato tudi mogel ustvarjati resnična kulturna in umetniška dela in ohraniti svojo narodno svobodo ter neodvisnost. Tuji kulturni vplivi so plodno delovali na naš narodni duh ter ga bogatili z novimi skušnjami in dosežki v njem razvoj novih duhovnih sil. Nemci kot stoletni neposredni sosedje našega naroda so koristno kulturno vplivali na gibanje narodne kulture, in ta veličastna razstava nove nemške gradbene umetnosti bo brez dvoma dala podobno pobudo za ideje in ustvarjanje del naših arhitektov in inženirjev.

Niž manj važen ne bo vpliv te razstave tudi na oplemenitenje okusa širokih ljudskih slojev v Jugoslaviji. Razstava nove nemške gradbene umetnosti v Beogradu je velik kulturni dogodek.

Za ministrom Vulovičem je govoril prof. Hetlade, in sicer v imenu prof. Alberta Speera, vrhovnega gradbenega inšpektorja nemške prestolnice, ki je v zadnjem času zaradi bolezni zadržan, da ne more osebno priti v Beograd. Profesor Hetlade je navedel cilj ter podal bistvo te razstave kakor tudi temeljne smernice sodobne nemške arhitekture. Poudaril je, v kolikšni meri je razstava izraz sedanjih težnje in ciljev nemškega naroda. Končno je prosil Nj. kr. Vis. kneza namestnika in knežnjo Olgo, naj si blagovolita ogledati razstavo.

Šesti in do sedaj najboljši film popularne družine sodnika Hardyja!

Andy Hardy se ženi

Pohitite še danes v Kino Matico telefon 22-41

Priporočamo Vam nakup sedežev v predprodaji, ker je zanimanje za ta film vsak dan ogromnejše!

in oglejte si filmsko verzijo Lajos Zilahy-jevega romana s prekrasno Katalin Karady-jevo in Pavlom Javor-jem v gl. vlogah

UMIRAJOČA POMLAD

Predstave danes ob 10.30 (matinejske cene) ter ob 14.45, 17, 19 in 21.45

Banovinski prehranjevalni zavod ustanovljen

Poročali smo že, da je naša banovina sklenila ustanoviti poseben prehranjevalni zavod. V zvezi s tem je bilo tudi potovanje našega bana g. dr. Marka Natlačenca v Beograd, kjer je izposloval za ta zavod dovoljenje notranjega ministra. Z odobritvijo notranjega ministrstva št. 25.862 z dne 24. septembra je bila dana možnost ustanoviti ta zavod.

Na osnovi čl. 19 zakona o banski upravi ter že navedene odobritve ministrstva za notranje posle je izdal v soboto, dne 5. oktobra ban g. dr. Marko Natlačen odredbo o ustanovitvi banovinskega prehranjevalnega zavoda, ki je naslednja:

Ustanovitev banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani

Čl. 1. Zaradi enotne organizacije in izvedbe poslovanja za preskrbo prebivalstva s življenjskimi potrebščinami v dravski banovini se kot sestavni del banske uprave ustanavlja banovinski prehranjevalni zavod s sedežem v Ljubljani.

Zavod je samostojna pravna oseba, protokolariran pri trgovskem sodišču v Ljubljani, in je neposredno podrejen banu.

Čl. 2. Ban more po zaslusanju vodje zavoda v važnejših gospodarskih središčih, v mestih in na deželi ustanoviti podružnice banovinskega prehranjevalnega zavoda, ki jim pri tej priliki določi tudi območje.

Podružnice so samostojne pravne osebe, protokolarne pri pristojnem trgovskem sodišču. One vrše svoje posle samostojno pod nadzorstvom banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani.

Čl. 3. Poslovanje banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani in njegovih podružnic se vrši po trgovskih načelih. Izdatki morajo biti pokriti z dohodki. Morebitni presežki se morajo uporabiti za prehrano eksistenčno ogroženih slojev prebivalstva.

Morebitne primanjkljaje podružnice pokriva banovinski prehranjevalni zavod, morebiten primanjkljaj banovinskega prehranjevalnega zavoda pa banovina.

Čl. 4. Podrobnejša določila o ureditvi in nalogah zavoda in podružnic izda v lastnem delokrogu ban s statutom.

Čl. 5. Ta odredba stopi v veljavo z dnem razglasitve v »Službenem listu« dravske banovine.

Statut za poslovanje banov. prehranjevalnega zavoda

Na osnovi določil člena 4. odredbe o ustanovitvi banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani je izdal tudi v soboto, dne 5. oktobra, ban g. dr. Marko Natlačen statut o poslovanju banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani. Statut je naslednji:

§ 1.

Naloge

Prehranjevalni zavod ima te-le naloge:

1. Nabavlja življenjske potrebščine za prebivalstvo dravske banovine;
2. skrbi, da se nabavljeno blago po potrebi pravilno in predpisno predela in vskladišči;
3. skrbi, da se razpoložljive zaloge porazdelijo za potrošnjo prebivalstva po preskrbovalnih načrtih, ki jih izdaja ban;
4. oskrbuje dobavo odvisnih količin življenjskih potrebščin za izvoz.

Ban more zavodu po potrebi poveriti tudi druge naloge.

§ 2.

Organizacija

Banovinski prehranjevalni zavod je banovinski zavod, podrejen neposredno banu.

Prehranjevalni zavod more po odredbi bana za posamezne posle, ki po svoji naravi zahtevajo ločeno poslovanje, osnovati ločene poslovne skupine, ki pa ostanejo sestavni deli zavoda.

Prehranjevalni zavod more z odobrenjem bana po potrebi osnovati podružnice ali poslovalnice za določene okolišče, ki izvršujejo kot opolnomočenci zavoda za te okolišče vse ali nekatere izmed nalog § 1.

§ 3.

Centrala

Banovinski prehranjevalni zavod odloča predvsem:

1. o vprašanjih organizacije svoje službe, posebno o načelih in navodilih za notranje poslovanje podružnic in poslovalnic;

2. o nabavi in porazdelitvi življenjskih potrebščin v skladu z banovinskimi preskrbovalnimi načrti;

3. o enotni izvedbi nabav in določitvi enotnih pogojev za dobavo, predelavo in vskladiščenja;

4. o politiki cen v okviru banovinskih načrtov, v kolikor cene niso uradno določene;

5. o oskrbi poslovnega kapitala in predkazu potrebnih obratnih kapitalov podružnicam in poslovalnicam;

6. o celotni kontroli v poslovnem in finančnem oziru;

7. o vodstvu potrebne statistike;

8. o potrebni izravnavi blaga med posameznimi okoliši, za katere obstoje podružnice ali poslovalnice, v skladu z banovinskimi preskrbovalnimi načrti.

§ 4.

Predsedstvo

Zavodu načeljuje predsednik. V primeru zadržanosti nadomešča predsednika podpredsednik.

Predsednika in podpredsednika imenuje in razrešuje ban.

Predsednik vodi vse poslovanje in zastopa zavod na zunan.

Predsednik predseduje sejam gospodarskega sosveta in sklicuje seje.

Predsednik izdaja po odobrenju bana natančnejše splošne odredbe za poslovanje zavoda, njegovih podružnic in poslovalnic.

Predsednik in podpredsednik položita zaobljubo v roke bana.

§ 5.

Sosvet

Prehranjevalnemu zavodu je pridružen gospodarski sosvet, ki sestoji iz največ 10 članov iz vrst potrošnikov, gospodarskih krogov in strokovnjakov.

Člane gospodarskega sosveta imenuje ban.

Seje sosveta sklicuje predsednik banovinskega prehranjevalnega zavoda. Sosvet oddaja mnenja o stavljenih vprašanjih bana ali predsednika zavoda o splošnem poslovanju zavoda in prehranjevalne službe. V vseh teh vprašanjih more tudi samostojno staviti predloge.

Članstvo v sosvetu je častno.

Zunanjim članom sosveta se povrnejo stroški.

§ 6.

Osebe

Potrebno upravno in trgovsko uradništvo prehranjevalnega zavoda, njegovih podružnic in poslovalnic imenuje ban po zaslusanju predsednika zavoda.

Vodilnim uradom ban po potrebi podeli prokuro po zaslusanju predsednika zavoda.

§ 7.

Podružnice

Podružnice poslujejo po predpisih in odredbah prehranjevalnega zavoda.

Vodjo podružnice imenuje in razreši po zaslusanju predsednika prehranjevalnega zavoda ban.

Vodja je opolnomočen poslovodja prehranjevalnega zavoda in je temu odgovoren za redno poslovanje.

§ 8.

Podpisovanje tvrdke

Prehranjevalni zavod podpisuje svojo tvrdko tako, da poleg pisanega, odtisnjene ali tiskane besedila tvrdke podpiše dva za podpis upravičena funkcionarja zavoda.

Upravičeni podpisovati so predsednik in podpredsednik ter uradniki, ki jim je podeljena prokura.

Če podpiše prokurist, mora sopolisnik biti predsednik ali podpredsednik.

Za podružnico (poslovalnico) podpiše vodja podružnice kot pooblaščenec.

§ 9.

Finančno poslovanje

Začetni obratni kapital za vršenje njegovih nalog oskrbi prehranjevalnemu zavodu dravska banovina.

Za tekoče poslovanje more zavod po odobrenju bana najemati tudi kratkoročna posojila.

NE ZAMUDITE IZREDNE UGODNOSTI!

Naročite »Slovenec« najmanj za dva meseca, pa si boste pridobili pravico do nabave izredne knjige »Slovenec koledar« za izjemno nizko ceno 10 din

KOLENDAR

bo knjiga, v kateri bo našel vsak stan, vsak človek nekaj zase in prepričani smo, da bo potreben vsak hip slovenskemu človeku.

V zunanjem političnem pregledu ne bo vsebovan samo pregled dogodkov za dobo enega leta nazaj, ampak od časa prvih mednarodnih diplomatskih zapletljajev, ki so bili znanilci velikih dogodkov, ki smo jih že doživeli in jih še doživljamo.

Enako bodo zanimivi notranje-politični pregled, gospodarski pregled, gospodarska geografija Slovenije kakor tudi Jugoslavije itd.

Beletristični del koledarja bodo pisali priznani slovenski pisatelji in pesniki in bo zanimiv, lep in živahen.

Razne tablice za izračunavanje prostornine lesa, za izračunavanje obresti, prikazi raznih mer, težinskih, dolžinskih itd., gospodarski nasveti, davčni nasveti, nasveti za šolo, prikaz ustrojstva vojske in mornarice, naslovi raznih banovinskih uradov, ministrstev, opis pravic in dolžnosti naših zbornic, kakor Delavske, Kmetijske, TOI, naših socialnih ustanov, SUZOR-ja, OUZD, bolniške blagajne, Borze dela, Bratovske skladnice, naslovi tujih konzularnih zastopstev v Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji, naših diplomatskih in konzularnih zastopstev v inozemstvu itd., pa bodo gotovo lahko najkoristnejše služile vsakemu Slovencu ne glede na stan, saj so to stvari, ki jih dnevno rabi tako meščan, kakor deželan: industrialec, uradnik, kmet, obrtnik, delavec, trgovec itd.

Koledar bo bogato ilustriran. Zlasti pa bo dala poudarka celostranska reprodukcija v treh barvah v bakrotisku »Goriške Marije« slikarja Rika Debenjaka, ki je med vsemi, ki so to sliko videli, gotovo vzbudila občudovanje in na vsakega napravila nepozaben vtis.

Koledar bo 23 x 80,5 cm velike oblike, to je skoraj toliko, kakor polovica »Slovenca«.

Za naročnike »Slovenca« bo stal »Slovenec koledar« le 10 din. Vsak naročnik ima pravico naročiti le 1 izvod.

Za vse nenaročnike »Slovenca«, »Slovenskega doma« in »Domoljuba« pa bo koledar po 28 din izvod, kar je v primeru z drugimi podobnimi knjigami na našem knjižnem trgu izredno nizka cena.

Tiskali bomo le toliko izvodov koledarja, kolikor bo prednaročil.

Prednaročila bomo sprejemali do 1. novembra 1940 in zato prosimo, da nam naročilo vsak čimprej sporoči, ker sicer, ko bo koledar konec novembra oz. v začetku decembra izšel, ne bomo mogli ustreči naknadnim naročilom.

Koledar naročite po dopisnici ali v naših podružnicah, ali pri naših zastopnikih, najbolj enostavno pa po pošti, s katero plačujete naročnino in po kateri pošljete poleg naročnine še 10 din več za koledar in na zadnjo stran srednjega dela položnice napišete, da pošljate 10 din več za »Slovenec koledar«.

Kdor nanovo naroči »Slovenca« za dva meseca, ali »Slovenski dom« za tri mesece, ali »Domoljub« za celo leto, lahko dobi »Slovenec koledar« tudi po 10 din.

Pri naših podružnicah si lahko ogledate netiskan izvod knjiške, ki predstavlja velikost in obseg »Slovenčevega koledarja«.

Ne odlašajte, ampak takoj naročite koledar, kajti prepričani smo, da bo vsakomur, kdor ga ne bo naročil, žal, zlasti potem, ko bo videl lo lepo knjigo v rokah svojih znancev.

»SLOVENČEV KOLENDAR«
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6

§ 10.

Letni obračun, račun izravnav in poslovno poročilo

Prehranjevalni zavod mora predlagati banu v odobritev letni obračun račun izravnav in poslovno poročilo za preteklo leto najkasneje do konca meseca januarja.

Zavod mora banu predložiti obračun in račun izravnav ter poslovno poročilo o stanju poslov tudi tekom leta, če se to zahteva.

§ 11.

Likvidacija

Če preneha potreba po obstoju prehranjevalnega zavoda, odloči o razpustu ban.

Iz premoženja zavoda in podružnic se krijejo predvsem vse obveznosti zavoda in podružnic. Eventuelni presežek gre v dobro banovine, ki krije tudi eventuelni primanjkljaj.

§ 12.

Ta statut stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Ukinitev našega preferenciala v Nemčiji

O pogajanjih med našo in nemško delegacijo v Beogradu, ki se približujejo koncu, poročajo sedaj, da letos zaradi slabe letine ne bomo izvažali pšenice v Nemčijo, pač pa bomo kontingente nadomestili s koruzo, ki je dobro obrodila. To ni težko, ker znaša ves kontingent za izvoz koruze v Nemčijo 20.000 vagonov in v protektoratu 4500 vagonov. Nadalje je pričakovati, da bo Nemčija ukinila preferenciala, ki jih je doslej dajala za naše proizvode. Ukinjeni bodo z 31. marcem 1941. Nemci pravijo, da ukinitve preferenciala ne bo vplivala na cene, ker bo itak za ukinitve izbrana prehodna doba do 31. marca 1941. Poleg tega pa je tudi zvišanje tečaja marke kompenziralo preferenciala. Revidiranje pa bodo tudi posamezne cene.

Rekonstrukcija drž. ceste Selce - Sv. Marjeta - Rimske Toplice. Za 23. oktober je razpisana 1. licitacija za rekonstrukcijo drž. ceste št. 2 od kilometra 0,509-0,847 (Selce - Sv. Marjeta - Rimske Toplice). Proračunska vsota 99.308 din.

Regulacija Mure. Za regulacijo Mure na notranji progi med km 95,0-91,0 v odseku Petanjci-Veržej je razpisana za 24. oktober 1. licitacija. Proračunska vsota znaša 532.910,46 din.

Dobava litoželeznih cevi za vodovod v Vitanju. Za I. etapo vodovoda v Vitanju je razpisana 1. licitacija za dobavo litoželeznih cevi faonskih kosov. Proračunska vsota 108.854 din.

Potrjena poravnava: Laurič Josip, trgovec na Vranskem za 50 odstot. v 15 mesečnih obrokih.

Kovina, prva jugoslovanska metalurgična industrija, d. d., Maribor. Glavnica 1.875, bilančna vsota 6.44 (7,0), brutodonoš 2,27 (2,06) milij. din, čisti dobiček 15.138 (4.337) din.

Borze

Dne 5. okt. 1940.

Denar

Ta teden je znašal devizni promet ljubljanske borze 7.259 milij. din v primeru z 8.332, 7.961, 5.861 in 1.734 milij. din v prejšnjih tednih.

Curh. Devize. Pariz 9,93 (bankovci 4,70, London 17,15 (bankovci 7,50), New York 434 (bankovci 415), Milan 21,90, Madrid 40, Berlin 173,62 (reg. marka 52,75, trg. marka 29,50), Buenos-Aires 102,

ŠPORT

Današnji športni program

Nogomets

V Ljubljani: Ljubljana : Olimp (Celje) ob pol 16. Predtekma ob 14.15.
V Ljubljani: Slavija : Mladika ob pol 11.
V Trbovljah: Amater : Zelezničar ob 16.
V Mariboru: Maribor : Mars ob pol 16.
V Kranju: Kranj : Bratstvo ob pol 16.

Lahka atletika:

V Ljubljani na stadionu:

Danes popoldne ob treh miting SK Planine, ki bo obenem izbirno tekmovanje za troboj v Beogradu.

Dopoldne ob devetih pa je na stadionu ženski miting SK Planine.

Kolesarstvo:

Danes ob 13.30 medklubska kolesarska dirka Ljubljance na Dolenjsko s startom in ciljem v Zadvoru (pri gostilni Jeriha).

Atletski miting SK Planine

Ljubljana, 5. okt.

Prvi del atletskega mitinga SK Planine, ki je bil danes popoldne na Stadionu in ki je veljal obenem kot izbirni za troboj Ljubljana-Zagreb-Belgrad, je dal naslednje rezultate:

Tek na 400 m zapreke: 1. Pleteršek Ferdo (Celje) 59,0; 2. Pohar Avgust (Bratstvo) 63,2.

Tek na 100 m jun. finale: 1. Bratož Hinko (Planina) 11,9; 2. Burja Tone (Plan.) 12,2; 3. Mravlje Vinko (Planina) 12,3.

Tek na 100 m sen. finale: 1. Zorko (Zelezničar) 11,2; 2. Kolenc (Ilirija) 11,4; 3. Vilar (Ilirija) 11,6.

Met krogla jun.: 1. Urbančič Tone (Planina) 12,49 m; 2. Furman Lado (Planina) 12,35 m; 3. Merala Rajko (Planina) 12,15 m.

Met krogla sen.: 1. Hlade Miha (Zelezničar) 11,96; 2. Lužnik Janko (Maraton) 11,65; 3. Merala Rajko (Planina) 11,62.

Tek na 110 m zapreke: 1. Pleteršek Ferdo 16,8; 2. Dr. Časny (Planina) 18,9; 3. Kraner Martin (Planina) 19,4.

Met diska helenski stil: 1. Hlade Miha (Zelezničar) 27,54 m; 2. Lužnik J. (Maraton) 26,51 m; 3. Merala Rajko (Planina) 26 m.

Tek na 400 m sen.: 1. Vilar (Ilirija) 54,0; 2. Pohar (Bratstvo) 54,8; 3. Skušek (Planina) 54,9.

Stafeta 400 krat 100 m: 1. Planina 1. 48,2; 2. Mešana 48,4; 3. Planina 11. 50,0.

Tek na 1500 m: 1. Srakar Franc (Conc., Zagr.) 4:06 4 pet.; 2. Smiderer (Rapid) 4:14 2 pet.; 3. Agreš Tone (Celje) 4:14 4 pet.

Jutri, v nedeljo, se tekmovanje nadaljuje ob treh popoldne ter se obeta velika udeležba, kajti že danes je bilo mnogo gledalcev, predvsem mladine.

ZDK

Telovadne odseke ljubljanskih in bližnjih krožkov opozarjamo, da uč. telovadni odbor ZDK telovadbo na drž. učiteljsku na Resljevi cesti ob ponedeljkih, sredah in petkih od pol 7 zvečer dalje. Program in razvrstitev izveste pri naslednji telovadni uri.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(77) Šepetaje in tresoč se od strahu je povedal Zelenček Mihcu, da so tukaj v sosednji dvorani zbrani vsi roparji in se o nečem posvetujejo. Začela sta skrbno prisluškovati in zvedela za podel roparski načrt. Pripravljali so močnega roparski pohod na Zelenčkov rod Žabkarčkov, ki so jih vse tameravali zajeti in zaslužniti, ker mjih je Mihec nekaj oprostil.

(78) »No, sedaj je pa že zadnji čas, da najdem svojo piščalko,« je Mihec šepnil Zelenčku na uho. Po kratkem posvetovanju ste sklenili skriti se, kjer sta bila in počakati večera. Kmalu se je znočilo in ko sta se prepričala, da so roparji pospali, sta šla previdno naprej.

Slovenec interniran v francoskem taborišču

Doživljaji slovenskega izseljenskega duhovnika g. Švelca

Ze v petkovi številki je prinesel »Slovenec« dalje poročilo o doživljajih slovenskega izseljenskega duhovnika g. Toneta Švelca, ki je polnih osem let pastiral med našimi izseljenci v Avmetzu med luksemburško mejo in znano francosko trdnjavo Metz. G. Švelc je bil ob začetku nemškega napada na zahodno fronto prijet od francoskih oblasti, ker je padel na njega sum, da je tudi član pete kolone. Pod stražo je bil z drugimi ujetniki prepeljan prav za časa francoskega umika in propada francoske fronte s severne Francije na jug do španske meje in bil nato 21. junija oddan v taborišče internirancev. To taborišče je bilo 60 km južno od Toulousea ob reki Garonni. Tam je preživel dva in pol meseca ter je bil na intervencijo našega konzulata v Marseilleu izpuščen dne 3. septembra. Odpotoval je v Marseille, kjer je čakal 14 dni na ladjo, s katero se je nato po šestdnevni vožnji pripeljal v Split in domovino.

7000 internirancev

Prav gotovo bo vsakogar zanimalo, kakšno je bilo življenje v taborišču, v katerem je bilo ob prihodu g. Švelca okrog 7000 internirancev. Vse taborišče je bilo razdeljeno v tri oddelke: A, B, C. V oddelku A so bili bolji nevarni interniranci, med katerimi so bili tudi nekateri obsojenci; v oddelku B so bili v splošnem politični interniranci; v oddelku C pa zastopniki tujih narodnosti, v glavnem po francoski sodbi nezanesljivi in nezahvalni tujci. Vsi trije oddelki so bili ločeni med seboj z visokimi žičnimi ovirami in vsak razgovor internirancev enega oddelka z interniranci drugega oddelka je bil strogo prepovedan. Vse tri oddelke pa je krog in krog obdajala 2 m široka in dokaj visoka žična ovira, ob kateri so korakale straže z nabiti puškami. Vseh barak, v katerih so mogli stanovali interniranci, je bilo v vsem taborišču 50. Vsaka baraka je imela prostora za 200 ljudi. Vse taborišče je v skrajnem primeru moglo sprejeti 10.000 internirancev. Ob prihodu g. Švelca je bilo nekaj barak praznih, v nekaterih so bile tudi delavnice. Barake so bile vse iz lesa in nekatere so bile celo obite s papirjem. V teh je bil preprič nekoliko manjši.

G. Švelc pripoveduje:

O življenju v taborišču nam je g. Švelc pripovedoval:

»Ko smo prišli v taborišče so nas najprej vprašali, zakaj so nas poslali v taborišče. Naše spremitvo tega tudi ni vedelo, ker so naši akti ostali zaradi hitrega bega pred nemškimi prodiranjem v Metz in je imelo s seboj le spisek imen aretirancev, ki jih je bilo treba oddati v taborišču. Ob sprejemu v taborišče so vsakega najprej preiskali in mu pobrali denar, nože in vsako orodje, s katerim bi si mogel kaj storiti ali se pripraviti na beg. Nato so nam dodelili v bivališče barako št. 38 v oddelku C.

V baraki št. 38 so nas sprejeli drugi interniranci in se seznanili z novim prirastkom njihove »kolonije«. Razkazali so nam svoj »hotel« in ležišča v njem. Vsaka baraka je imela vzdolj po sredi dolg hodnik, ob stenah pa nekakšne predale, ki so bili po 4 m dolgi, 2 in pol metra globoki in pičel meter visoki. V takih predalih je imelo ležišča na golih deskah po 5 ljudi in če se je človek dvignil toliko, da je sedel pokonci na tleh, je že z glavo zadel v strop in tla zgornjega nadstropja. Predali so bili v treh etažah, in če baraka ni bila preveč napolnjena, je bila spodnja etaža na tleh nezasedena.

Dnevni red v taborišču

Nas novice so izkušeni interniranci takoj vzeli v šolo in nam razložili dnevni red v taborišču. Nad vsako barako je imel nadzorstvo en sotrpni, ki je bil »šef« barake; ta je odgovarjal za vse in tudi odločal, kaj bo delal eden, kaj drugi. Dnevni red pa je bil takle: ob 6 je bilo treba vstati, buditi je moral šef barake, vendar naš šef, ki je bil Roman, ni posebno pazil na to, saj je ob pol 7 prišlo nekaj drugega, kar je prav gotovo slehernega dvignilo s trdega ležišča. Tedaj je namreč zadonel pred barako klic »kava« ali »čaj« in vsi smo skočili in se postavili v vrsto ob kolu, kjer smo dobili približno četrto litra neoslajane kave. Kdor je prišel prepozno, ko je bila kava že razdeljena, ni dobil ničesar. Veljalo je načelo, da se za barako določena kava razdeli potem, ko so vsi, ki so se postavili v vrsto, že dobili svojo porcijo, še naprej med tiste, ki so jo hoteli še piti. Po zajtrku je bil ob 7 prvi pregled: postavljene v skupine po tri pred barako nas je ob navzočnosti orožnikov klical šef barake po primikih, vsak je moral odgovoriti »present« (navzoč). Za tem je šef barake določil posamezne skupine za delo; ena skupina je šla po živih v skladišče, druga po drva, seveda je

vsak kvečjemu prinesel le eno poleno. Včasih je prišla vrsta na barako, da je morala poslati skupino k jutranjemu pozdravu k francoski trikolori, ki je vihrala na častnem mestu nad taboriščem. Najbolj neprijetno delo je dobila skupina, ki je morala skrbeti za stranišča. Po dve baraki skupaj sta imeli 3 stranišča takoj za barakama. Bila so to primitivna stranišča in vsako jutro je bilo treba iz stranišč odnašati velike piskre do vozovnikov in jih nato peljati do reke Garonne, kjer so jih izpraznili in očistili. Druge skupine so dobile delo izven taborišča, kjer so pod nadzorstvom orožnikov tolkle kamnje, kopale jarke itd. Najbolj vesela je bila skupina, ki je dobila nalogo, da mora iti pomagat v častniško kuhinjo; ti srečni so potem imeli odnesti v posodah s seboj ostanke iz častniške kuhinje. Drugi, ki niso bili razporejeni na delo, so bili prosti in so se lahko ob lepem vremenu zabavali kakor so vedeli in znali. Ob 9 so prinesli v vsako barako kruh. Na pet oseb je prišel hlebec, težak poldrug kilogram. Tedaj pač nihče ni izostal, ker je bil sicer v nevarnosti, da bo prikrajšan. Ob pol 11 smo se ponovno zbrali

so rezljali prstane, medaljončke, in videl sem iz kosti izrezljan in sestavljen avion, ki je bil pravo čudo spretnosti in potrpežljivosti. Napredaj je bil za 200 frankov.

Za zabavo v taborišču so skrbeli tudi internacionalci iz španske brigade. Med njimi je bilo 150 Jugoslovancev in 30 Slovencev, največ pa je bilo seveda Špancev in Rusov. Ti komunisti so vsak teden priredili koncert, imeli so pravega umetnika na harmoniki, ki je izpolnil polovico sporeda. Drugo polovico sporeda pa so določili za revolucionarne pesmi. Najbolj všeč so bile vsem španske in ruske pesmi. Jugoslovanci pa so največkrat zapeli »Matija Gubec«.

Priboljški

Tisti, ki so jim ob prihodu v taborišče odvezli denar, so mogli za svoje potrebe dobiti na mesec po 500 frankov. Ti so tudi mogli kupovati v kantini priboljške, na žalost pa je bilo v kantini vse trikrat dražje kakor v drugih trgovinah v Franciji. Kakor sem slišal, je kantina imela na

IZREDNO OGLASNO SREDSTVO!

»Slovenčev koledar« bo na mlzah nešteti slovenskih družin vse leto! / / Ne odlašajte, ter čimprej naročite oglase v tem koledarju!

»Slovenčev koledar«, Ljubljana, Kopitarjeva 6

vsil pred barako, kjer so nas zopet klicali po imenih. Ob 11 so nam začeli deliti kosilo — čorbo. Včasih so začeli deliti z ene strani, drugič pa z druge, to pa zato, da ne bi bili vedno prikrajšani eni in isti, saj so namreč zadnji dobivali vedno bolj gosto čorbo. Do enih popoldne smo bili nato vsi prosti, nato so pa nas zopet pred barako klicali po imenih. Do petih popoldne so zopet razne skupine opravljale razna potrebna dela, ob pol 6 pa je bilo zopet klicanje. Ob 6 smo dobili zopet čorbo za večerjo, nakar smo bili zopet prosti. Do 10 zvečer smo morali biti vsi v baraki na svojih ležiščih, nakar so v tistih barakah, ki so imele električno razsvetljavo, luč ugasnili. Mi smo imeli luč; tako imenovana internacionalna brigada — begunci iz rdeče španske vojske — pa so stanovali v barakah, ki niso imele elektrike.

Zbežati ni bilo lahko

Seveda je razumljivo, da so sem in tja skušali nekateri tudi pobegniti, v takih primerih so imeli straže nalog, da brez opozorila streljajo na ubežnika. Ko sem bil tam, je bilo na begu več internirancev ustrelenih, nekaj pa jih je tudi srečno odneslo pete. Največkrat so skušali bežati tisti, ki so bili odrejeni za delo pod nadzorstvom izven taborišča. Iz taborišča samega pa so nekateri tudi zbežali na ta način, da so čez visoko in široko žično ograjo vrgli odeje in tako zlezli čez žično oviro. Seveda to ni bilo lahko, ker so orožniki presneto pazili. Vsak orožnik je bil namreč za ubežnika iz barake, ki mu je pripadala, hudo kaznovan; odrgali so mu od plače za vsakega ubežnika po 500 frankov.

Delo in zabava

Življenje v taborišču je bilo kaj zanimivo. Vsak oddelk je imel tudi svojo čitalnico in igralnico. V naši čitalnici je bilo okrog 300 knjig, ki so bile skoraj vedno vse izposojene, v igralnici pa so se zabavali interniranci s šahom, kartami in drugimi podobnimi igrami. Seveda je vsak imel tudi sam s seboj dovolj dela. Vsi smo imeli malo obleke in zato smo krpali svoje cunje kar se je le dalo. Isto je bilo z obutvijo in marsikdo si je iz desek izrezljal lesene cokolje. Posebni mojstri v tem so bili španski begunci, katerih je bilo v taborišču okrog 700. Ti so seveda bili v taborišču že skoraj dve leti, imeli niso nobenega denarja in so zato skušali zaslužiti s prekupčevanjem, prodajali so novejšim internirancem slike taborišča, risane v barvah, dalje najrazličnejše rezljane izdelke iz lesa, šahovske figure, tipe avijonov itd. Nekateri so bili pravi mojstri za izdelke iz kosti, ki so jih odvrgli kuharji. Iz kosti

dan čez 40.000 frankov prometa in je bilo od tega polovico čistega dobička. S priboljški, ki so se jih interniranci kupovali v kantini, so si kuhali takoj za barakami dobrote, ki jih sicer niso dobili. Drva so seveda nakradli, večinoma iz jarkov, ki so bili svojčas narejeni kot zaščita proti letalskim napadom. Pa tudi nezasedeno barako v naši bližini so polagoma načeli na skrivaj podirati. V kantini so kupovali makarone in paradižnike, koruzno moko, iz katere so kuhali polento, prava slaščica pa je bil dušen krompir s paradižniki.

Neprijetnosti taborišča

Ko je Francija sklenila premirje z Nemčijo in Italijo, so okrog 2000 interniranih Nemcev in Italijanov odpeljali iz taborišča in jih poslali v svojo domovino. Zaradi tega je postalo življenje v taborišču za spoznanje bolj prijetno. Najbolj slaba in neprimerna ležišča v barakah so namreč ostala prazna. Kmalu za tem je prišel tudi belgijski Rdeči križ ter belgijskim internirancem razdelil odeje in milo, ki ga v vsem taborišču nismo poznali. Prav odej in oblek je nam vsem najbolj primanjlovalo. Zato smo tudi večinoma čez dan hodili le v kratkih hlačah. Tako smo varovali obleke. Na ležiščih smo se večinoma vsi uredili nekakšno stelo, ki smo jo napravili iz natrgane trave, tako da je bilo malo manj trdo. Stari interniranci, v glavnem internacionalci, so kljub varčevanju raztrgali že skoraj zadnje koščke obleke. Mnogi od njih so hodili v hlačah, ki so bile sešite iz najrazličnejših cunj, nabranih po smetiščih. Pri vsem tem ni nič čudnega, če so nas jedle uši in bolhe tako zelo, da so bili nekateri vsi opikani in od praskanja celo garjevi. Jaz sam, na primer, sem vsak dan po maži, ki sem jo z dovoljenjem poveljnika taborišča smel redno darovati, takoj začel svojo obleko čistiti nadležne golazni. Po 30—40 živali se mi je nabralo čez noč v obleki. To ni tudi nič čudnega, saj sem ležal v srednjem predalu in je od zgoraj dolil kar deževalo drobnih živalic. Prav tako sem se nalezal mrčesa, kadarkoli sem stal z drugimi v vrsti. To je bilo prav gotovo za večino od nas vseh najbolj neprijetno.

Slaba hrana se nam mlajšim internirancem ni tako hudo poznala. Hudo pa so trpeli zaradi nje komunistični internacionalci. Vsi so skoraj bolehal, vsakemu se je poznalo pomanjkanje vitaminov in mnogim so začeli izpadati zobje. Po premirju se je začela hrana v taborišču vidno

slabšati in ko sem v začetku septembra zapustil taborišče, je bilo približno polovico internirancev bolnih na želodec. V ranem jutru so stale pri vseh barakah ob stranišjih cele kače ljudi, ki so čakali, kdaj bodo prišli na vrsto. Želodeci niso več prenesli slabe hrane. Mnogi so tudi začeli resno bolehati, sem in tja se je pojavila tudi gripa. Bolnike so spravljali v taboriščno bolnišnico, kjer so ležali vsaj na posteljah in dobili za spoznanje boljšo hrano. Med brezplačnimi zdravili so dobivali le aspirin in nekaj podobnih nedolžnih sredstev. Druga zdravila si je moral vsak interniraneec kupiti sam na svoje stroške.

Najbolj čudno se mi je zdelo to, da je bilo v taborišču zaprtih tako malo Francozov. Kolikor sem zvedel, je bilo vsega skupaj zaprtih le par komunističnih parlamentarcev in županov. Vsega skupaj je bilo Francozov — internirancev — v taborišču okrog 30. Kar sem pa videl sam še takoj ob začetku vojaškega spopada, dokazuje, da Francozi svojih domačih komunistov niso hudo preganjali. Zapirali so kvečjemu tujce in člane drugih narodnosti. Hvala Bogu so me prav v času, ko so postajale v taborišču razmere vedno slabše, spustili na posredovanje jugoslovanskega konzulata v Marseilleu na svobodo. S tem je zame nehalo to pregnanstvo, ki je za druge bilo najhujše prav zato, ker niso imeli niti najmanjšega pojma, kdaj se bo internacija nehala.

Zakaj so bili Francozi poraženi

V Marseilleu sem s pomočjo jugoslovanskega konzulata dobil primerno stanovanje in čakal na ladjo, ki naj bi me odpeljala v domovino. Tu sem zvedel marsikaj, kar so že prej govorili v taborišču. Nerazumljivi poraz Francije so mi pojasnili taki, ki so ga sami doživeli. Tako mi je na primer pripovedoval demobilizirani vojak, da je bila organizacija na fronti zelo slaba. Njegov polk je na primer dobival streliva za puške vsak dan le toliko, da je prišlo na vsakega po 16 nabojev. Sosednji polk pa je na primer imel puške že iz prejšnjega stoletja in seveda ni bilo nabojev, ki bi šli v te stare puške.

Tudi mnogo častnikov se ni zavedalo svojih dolžnosti. Francoski kaplan, ki je bil sam poročnik v Maginotovi liniji, mi je pripovedoval, da so v Metz bili straže in patrolje, ki so imele pravico ustaviti in legitimirati slehernega še tako visokega častnika. To je bilo potrebno zato, ker so zlasti ob nedeljah častniki uhajali iz Maginotove linije v tako velikem številu, da so v nekaterih odsekih linije ostajali sami prostaki in podoficirji. Seveda je to vzbujalo med možmi hudo kri.

Prav tako je zanimivo, da so bile v ozadju fronte nakopičene ogromne zaloge najmodernejšega orožja in streliva, medtem ko je na fronti tega marsikaj primanjlovalo.

Nejevoljo med moštvom je povečala tudi nenakomerno prejemanje plač. Podoficirji, ki so bili prej v državni službi, so prejemali svojo prejšnjo plačo in podoficirsko plačo. Podčastniki iz zasebnih poklicev pa so prejemali le po 200 frankov podčastniške plače na mesec. Navadni vojniki so dobivali na dan le malenkost, njihove žene v ozadju pa niti ne 10 frankov na dan. Zene so sporočale svoj obupen položaj možem na fronti, kar zopet ni dobro vplivalo na moralno vojaštva.

Najhujša pa je bila prav gotovo razdrojenost, ki je vladala v francoskem narodu. Ljudstvo je čutilo, da je ostrejši kurz, ki je zavel ob začetku spopada, prav za prav diktiran od velekapitala. Preprosti ljudje so govorili takole: Sovražnika bodo držali na Maginotovi liniji, nas pa bodo izžemali vojni dobičkarji. To je izrabila komunistična agitacija in zgodili so se primeri, da se nekatere francoske edince sploh niso hotele boriti, češ, za kapitaliste in njihove dobičke pa že ne bomo prelivali krvi. Splošni vtis, ki sem ga odnesel o porazu v Franciji je ta, da je na eni strani zgoraj mnogo zagrebeli velekapital, ki je hotel vojsko izkoristiti za svoje dobičke, na drugi strani pa je komunistično podtalno rovarjenje združeno s sabotažo preprečilo, da bi v redu deloval francoski vojni aparat. Če dodam k temu še resnične besede maršala Petaina, ki je dejal, da je v Franciji zmagal materijalistični duh nad duhom požrtvovalnosti, sem mislim v glavnem tudi povedal vse, kar se o vzrokih francoskega poraza povedati da.

Predzgodovinske najdbe v okolici škofje Loke

V okolici Reteč je najmanj 20 predzgodovinskih gomil, izmed katerih so doslej dve odprli

Obok iz zloženih kamnov naznanja grob. Fotografiral Fr. Planina.

Med pokrajinami naše domovine je na prazgodovinskih najdbah Gorenjske sorazmerno najmanj bogata. Redkost spomenikov z nienega ozemlja bi skoro mogla koga napotiti k misljenju, da je bila v dolgi obdobjih sploh nenaseljena. Vendar tako misljenje ne bi bilo pravilno čeprav je res, da je bila ne le sorazmerno, temveč nasprotno manj naseljena kakor na Dolenjski in Štajerski. Vzroki tega so bili najrazličnejši.

Zato je treba pozdraviti sleherni korak, ki vodi k boljšemu poznavanju Gorenjske v davni in vsakogar, ki skuša njeno najstarejšo zgodovino raziskovati, bodisi da je posameznik ali organizacija. Poglavitni so v tem kot v onem primeru opredelitel v omejitve naloge ter jasnost cilja, ki ga želimo doseči. V tej nameri je napravilo Muzejsko društvo v škofji Loki načrt, da arheolo-

ško preišče ožjo in širšo okolico Škofje Loke. Kot prvo si je društvo nadelo nalogo raziskati številne gomile-tumule v hostah okrog Reteč, Godešča in Gorenje vasi. Posebno mnogo je gomil v hostah kat. obč. Reteč, kjer jih cenijo na kakih 20, dasi ni izključeno, da bi merjenje njihovo število rajši povišalo, kakor znižalo. Zaradi visoke praproti gomile poleti niso posebno vidne, njihovi obrisi pa postanejo jasnejši pomladi in jeseni.

Letos avgusta je škofjelosko muzejsko društvo pričelo kot prvo raziskovati gomilo na parceli Janeza Križaja v Vrsnati dobri. Raziskovanje sta za društvo vodila prof. dr. Pavle Blaznik in France Planina, ki sta prosila za strokovno pomoč tudi vodstvo Narodnega muzeja. To pa je poslalo k raziskovanju kustosa dr. R. Ložarja. Izkopavanje je požrtvovalno omogočil loški rojak iz Godešča, zobozdravnik dr. Jože Rant.

Čeprav je bila gomila zelo velika niso raziskovanja dala loškemu muzeju nobenih najdb. Našlo se je samo oglie, ki ga je voda spravila s površja med humus ter pret. Da pa je bila gomila umetno napravljena in nasuta, je izven dvoma. Razlago, da ni dala nobenih grobov in starinskih predmetov, nudi najbrž dejstvo, da je bila v jugovzhodni četrtini nekoč že prekopana. Tam je bil očitno grob.

Po zaključku del na tej gomili se je društvo lotilo ene izmed gomil takoj za vasio Reteč. Na tej gomili je odvetnik dr. Lenčič našel že pred časom več starinskih predmetov, tako 3 votle pasternice iz bronaste pločevine ter črepije posod. Predmete je izročil škofjeloskemu muzeju. Zaprtnice so iz hallstattske dobe ter okrašene z vzporednimi graviranimi črtami. Ena izmed njih je močno zvita. Pri prekopavanju gomile v avgustu je bilo najdenih mnogo črepij domače keramike iz hallstattske dobe (slika), razen tega pa tudi

Nadaljevanje na 6. strani.

Za zvišanje plač stavbinskega delavstva

V sporu med delavstvom in delodajalci je naprošen g. ban, da razsodi

Ljubljana, dne 5. oktobra 1940.

Včeraj je bila v sejni dvorani Delavske zbornice pod vodstvom inšpektorja dela g. inž. Baraga druga poravnalna razprava med zastopniki delodajalcev in delojemalcev stavbinske stroke.

Kakor je javnosti že znano, so pretekli mesec marksisti provocirali v Mariboru in Ljubljani delno stavko stavbinskih delavcev, stavka pa je bila protizakonitna in je med tem Zveza združenih delavcev, kateri sta se pridružila tudi JSZ in NSZ začela zakonito akcijo za sklenitev novega dodatka h kolektivni pogodbi, da bi se s primerno mezdno lestvico zavaroval ekstenstični obstoj stavbincev v naraščajoči draginji.

Prva poravnalna razprava, ki je bila dne 26. septembra, je bila brezuspešna, medtem pa je izšla odredba g. bana o odločitvi minimalnih mezd za dravsko banovino. S to odredbo so bile določene minimalne mezde na 5,50 oz. 5 din (za kraje z manj kot 3000 prebivalcev) in so zastopniki delodajalcev na včerajšnji razpravi nudili za nekvificirane delavce le omenjeno minimalno mezdo.

Strokovne organizacije so predlagale vrstitev delavstva v tri mezdne razrede, v katerih naj bi se mezde kvalificiranih delavcev gibale med 6 in 8,50 din, za nekvificirane pa med 5,50 in 6,50 din. Med razpravo so strokovne organizacije od svojih zahtev znatno popustile, tako, da bi znašale mezde kvalificiranih delavcev le od 5,50 do 7,50 din, nekvificiranih pa v I. mezdnom razredu 6 din, v II. razredu 5,50 din in v III. razredu 5 din. Zastopniki delodajalcev so pa vztrajali, da ostanejo nekvificirani delavci v glavnem na podlagi predpisa-

nih minimalnih mezd, in sicer tako, da bi le polovica delavstva v višjem razredu prejemale po 25 par na uro več od minimalne plače.

Zastopniki delavstva, zlasti Zveze združenih delavcev so nakazali dejstvo, da čeprav šele pred kratkim predpisana nova minimalna plača ne ustreza več tej stalno naraščajoči draginji potrebam delavstva za ohranitev življenjskega obstoja, ter tudi pogajanja za mezdno lestvico ene ali druge stroke ne bi imela nikakega smisla, ako pristanejo delodajalci le na minimalno plačo, ki je zanje itak obvezna in tudi ne gre, da bi bili stavbinski delavci za svoje težko delo, ki je poleg tega le sezonsko, plačani tako, kakor stroke, v katerih ni sklenjenih kolektivnih pogodb, ozir. mezdnih sporazumov. V tem težavnem položaju, v katerem se danes stavbinsko delavstvo, mu je treba tudi dokazati, da je možnost uspeha le v zakoniti borbi. Le tako se da preprečiti podtalno rovarjenje subverzivnih elementov.

Kljub vsemu temu zastopniki delodajalcev niso pristali na minimalne zahteve delavskih zastopnikov in se je poravnalna razprava zato končala brez uspeha ter sta sporni stranki sklenili zateči se k razsodništvu.

Zaradi čimprejšnje likvidacije spora je Zveza združenih delavcev poslala g. banu vlogo, katero sta podpisali tudi Narodna strokovna zveza in Jugoslov. strokovna zveza. V tej vlogi prosijo strokovne organizacije g. bana, da vpliva na to, da se postopek razsodništva čimprej konča z uspehom, ki bo ugodil itak skromnim zahtevam stavbnega delavstva in onemogočil, da bi bili stavbinski delavci še nadalje dostopni subverzivnim krilaticam levičarskih demagogov.

Drobne novice

Koledar

Nedelja, 6. oktobra: 21. pobink, nedelja, Rožnenska nedelja, Brunon, spoznavalec; M. Franciška, devica.

Ponedeljek, 7. oktobra: Marija, kraljica svetega rožnega venca.

Torek, 8. oktobra: Brigita, vdova; Starček Si-meon. Prvi krajec ob 7.18. Herschel napoveduje spremenljivo.

Specijalist dr. L. TRAUNER

ordinira za revmatična obolenja
ZAGREB, Dolac 1/III. Tel. 23-486

Novi grobovi

† Karl Lasbajer, poštni višji kontrolor v po-koju, je izdihnil svojo dušo v Ljubljani. Pokopali ga bodo jutri, v ponedeljek ob 4 popoldne v Zal, kapelice sv. Petra. — Naj mu sveti večna luč! Svoj-cem našo sožalje!

† Vitez Ljudomir pl. Zadurawicz, polkovnik v pokoju, je odšel v večnost na Verdu. Dosegel je visoko starost 84 let. Naj počiva v Bogu! Zalu-jočim svojcem naše sožalje!

Osebnostne novice

— Dr. Bogataj — načelnik občnega oddelka. S kraljevim ukazom od 27. septembra 1940 je po-stavljen za načelnika občnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani g. banski svetnik dr. Lov-ro Bogataj; za banskega svetnika pri kralji. banski upravi v Ljubljani pa je imenovan dr. Ka-rel Tekavčič, doslej okr. načelnik v Laskem. — Iz pisarne kralj. banske uprave v Ljubljani.

Bukov žir

zrelo, odpadlo blago kupujem v vagonih pošiljkah franco vagon nakladna postaja. — Ponudbe na REKLAM ROZMAN, LJUBLJANA Prazakova 8/L.

— Občni zbor Prosvetne zveze bo 24. oktobra ob 9 popoldne v beli dvorani hotela »Union«. Predlogi, katere mislijo društva staviti na občnem zboru, morajo biti poslani do 20. oktobra na PZ. Društveni delegati dobijo v teh dneh posebne iz-kaznice, ki bodo dovoljevale udeležencem vstop na občni zbor. Izkaznico mora podpisati društvo, ki ga dotični zastopa. Brez izkaznice ne bo do-voljen vstop na občni zbor.

Staro železo

kupuje vsako količino po najvišjih cenah

„OBNOVA“ d. d.
Ljubljana, Vošnjakova ulica 24

— Duhovniški tečaj Zveze fantovskih od-sekov. Zveza fantovskih odsekov priredi v za-četku poslovne dobe štiri enodnevnih duhovni-ške tečaje in sicer: 9. oktobra v Novem mestu. Pričetek ob 8 v Prosvetnem domu; 10. oktobra v Celju; 16. oktobra v Ljubljani. Pričetek ob 8.30 v dvorani Rokodelskega doma; 17. oktobra v Mariboru. Ker je spored tečajev obsežno za-jet in bo udeležencem pokazal konkretne smer-nice za versko obnovitveno delo, so k udeležbi vabljeni vsi preč gg. duhovniki lavantinske in ljubljanske škofije.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

— Duhovne vaje za duhovnike. Za duhov-nike bosta letos v Domu sv. Ignacija v Ljubljani, Zrinjskega cesta 9, samo še dva tečaja du-hovnih vaj od 7. do 11. oktobra in od 21. do 25. oktobra. Priglasite se pravočasno. — Vodstvo. — Zbozdravnik dr. Jos. Tavcar, nebotičnik, telefon 33-93, izvršuje zbozdravniška dela za javne in zasebne nameščenice po cenah od 1. avgusta 1939, dokler ne bodo urejeni njihovi prejemki.

— Starinske predmete, pohištvo, porcelan, ki-pe, etekleno, lustre, nakit itd. stalo kuuje trgo-vina Dorothum ing. Rovšek, Ljubljana, Miklošičeva cesta 12, vis-avis hotela Union.

Nadaljevanje iz 5. strani.

ostanki človeških kosti. Blizu nivoja okoliških tal se je nahajal zelo močan sloj pepela, okrog ka-terega so očitno ležali še kaki drugi predmeti, pa je mogoče, da so bili že kdaj prej nestrokov-njasko izkopani.

Letošnja izkopavanja so prinesla jasen dokaz, da navedene gomile niso naravne tvorbe, temveč umetne, tedaj grobovi v obliki tumulov. Ker jih je tako lepo število, čaka Muz. društvo v škofji Loka še lepa naloga in mnogo dela. Preden bodo vse raziskane. To delo pa je treba opraviti in je zato Muzejsko društvo v škofji Loka preskrbljeno kar se tiče dela za mnogo dela. Želeči je, da bi se tudi v bodoče našli mecen, ki bi nesebično pod-pirali to prizadevanje na polju domoznastva. Pri tem bi radi obrnili pozornost na to, da ni le važno, nabirati predmete, temveč tudi izdelovati na-črte teh grobov, ki so prav tako važni kot pred-meti. Je pa še ena naloga, ki čaka društvo. V gozdu, kjer se nahaja druga gomila, so vidni ne-kaki okopi, ki obdajajo v obliki nepravilnega tra-peca precejšnjo površino. Treba bo ugotoviti, ali so ti okopi novejšega datuma, ali pa so še pra-godovinski, kar je verjetneje. V tem primeru je potem neka zveza med gomilami in med okopi. Ker z izjemo Bohinja in Kranja na Gorenjskem ballstatskih kultur doselej skoro ne poznamo, pri-pada škofjeloški okoličini po tem takem važno me-rito v poznavanju gorenjske prazgodovine ter v najstarejši njeni posebnosti. Zato mora Muzejsko društvo v interesu našega domoznastva započeto delo nadaljevati ter si oskrbeti denarnih sredstev, katerimi ga bo moglo nemoteno izvršiti.

— VEČERNI TRGOVSKI TEČAJ prične dne 8. oktobra. Informacije, prospekte daje trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana — Domobranska cesta 15. Telefon 43-82.

— Razpisana književne nagrade. Slovenska straža v Ljubljani razpisuje nagrado v znesku 3000 (tri tisoč) dinarjev za najboljši leposlovni spis, ki bi budil v mladini močno slovensko narodno zavest ter zavest jugoslovanske in državne skupnosti. Spis naj bi obsegal 1—2 tiskani polji na-vadne osmerke in bil primeren za mladino od 7—10 leta starosti. Podrobnejše želje javi Sloven-ska straža interesentom na zahtevo tudi pismeno ali ustno (Poljanski nasip 12/X-1.) Rokopisi naj se predložijo izdajateljici najkasneje do dne 31. de-cembra 1940. Poslane rokopise bo presodila posebna komisija, nagrajenega bo pa založnica takoj izdala bogato ilustriranega. Slovenska straža si pridržuje pravico, da nagrade ne podeli, ako bi spis ne ustrežal v dovoljni meri svojemu namenu. — Odbor Slovenske straže.

ŠTEDIJIV KVALITETNI AUTO
1000 in 2000 cm³
GL. ZASTOPSTVO
O. ŽUZEK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 11

— Prosvetni tečaj Prosvetne zveze bo 23. ok-tobra, to je v sredo popoldne ob 3 v beli dvorani hotela »Union«. Režiserski tečaj pa se prične dne 24. oktobra ob 2 popoldne in se konča 25. okt. zvečer v uprizaritvi »Mrtvaškega plesa« v fran-čiškanski dvorani. Na oba tečaja vljudo vabimo naše prosvetne delavce. Prijaviti se je treba za oba tečaja do 15. oktobra.

— Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2. Redni pouk prične dne 15. oktobra. Poleg rednega Ve-černega trgovskega tečaja prireja zavod tudi te-čaje za: nemško stenografijo, nemščino, strojopis ter posamezne trgovske predmete (knjigovodstvo, korespondenco, itd.). Prijave za vpis se spreje-majo dnevno v pisarni zavoda.

— Odpiranje in zapiranje manufakturnih trgo-vin v Ljubljani. Sekcija trgovcev z manufakturnim blagom je na svojem širšem sestanku soglasno sklenila, da bo počenši s ponedeljkom dne 7. t. m. veljal tale delovni čas v manufakturni stroki in sicer od 8. do 12. in od 14. do 18. Članstvo naproša, da se sklepa točno drži, kupujoče občinstvo pa prosi, da to upošteva pri nakupu blaga.

— Pri korpulentnih ljudeh se izkaže naravna »Franz-Josefova« grenka voda kot zanesljivo in prijetno delujoče sredstvo proti zaprtju, katera se uporablja brez po-sebne diete. »Franz-Josefova« grenka vo-da se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami.

Ogl. reg. 8. br. 30474/35.

— Zveza fantovskih odsekov bo tudi letos iz-dala »Društveni koledarček za l. 1941.«, ki bo po obsegu polovico večji kakor letošnji pa bo kljub temu stal samo 6 din. za izvod. Koledarček bo imel dva koledarja: mesečnega z delom odsekov in okrožij za vsak mesec in beležni kakor letos. Poleg tega bo vseboval tudi kontrolnik udeležbe na sestankih in telovadnih vajah. Člani fantovskih odsekov in članice dekliških krožkov naročite »Društveni koledarček«! Koledarček bo izšel sredi oktobra.

— Uboje žolske sestre de Notre Dame na Bledu, prične dne 15. oktobra trimesečni kuhar-ski tečaj. Dekleta, ki se za to zanimajo naj se pri-glasijo na omenjeni naslov, kjer dobe vsa potreb-na pojasnila.

Kupujte srečke drž. razredne loterije

v glavni kolekturi

„Vrelec sreče“

ALOJZIJ PLANINŠEK, Ljubljana
Beethovnova ulica 14.

— AKD »Danica« v Zagrebu vabi vse zavedne slovenske akademike, ki študirajo v Zagrebu, da se vpišejo v društvo. Lokal »Danica« je v Beri-slavičevi ulici 12, II. nadstropje, soba 4. Vse infor-macije lahko dobite dnevno od 12 do 14.

— Sortirana jabolka za zimo ter krompir ima na zalogi Trgovska poslovalnica Kmetijske družbe — Novi trg 8.

— Udeležite se 14. oktobra drugega petdnev-nega avtoizleta: sončna Dalmacija! Znameniti kraji, zanimivi doživljaji! Podrobne informacije pošlje: Pisarna, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17a.

Brez težav

— Uprava »Naše Zvezde« Ljubljana, Strelška ulica 12 sporoča, da izide II. št. »Naše zvezde« v torek, 8. t. m.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca proti kamnom, skleroz, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mla-dostno svežost.

Čisto svinjsko mast

v originalnih zabojih ima stalno v zalogi
Janko Predovič, Ljubljana, Poljanska c. 73
Telefon 21-90.

Dnevni in večerni tečaji za strojopisje, ste-nografijo, knjigovodstvo, korespondenco, računstvo, tuje jezike itd. se pričnejo na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15. Informacije, prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno.

Samo s strokovno sestavljenim

PLODOREDOM

boste dosegli več pridelkov — več dohodkov.
Poobl. agronom-fitopatolog ing. Prezeli,
Ljubljana, Wolfova ulica 3, tel. 34-73.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 5. t. m. je objavljena »Odloč-ba o znižanju carine na sivo in belo surovo žele-zo«, dalje »Navodila za opravljanje zdravniške pri-pravniške službe na deželi«, »Navodilo o carinjenju svilenih in polsvilenih trakov za sanitarne bandaže-ne predmete«, »Odločbe o činu raznih šol in teča-jev«, »Dopolnitev člena 4 pravilnika o ureditvi pro-meta z devizami«, »Nove telefonske zveze z Nem-čijo (bivšo Avstrijo) in z Nemčijo in z Italijo«, »Sprememba meje župnij Podzemelj in Semič« in »Uradna objava Narodne banke glede fakturiranja v prometu z Nemčijo in glede prodaje bonov na dražbe«.

— Pouk italijanščine pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2, prične dne 15. oktobra. Učnina nizka. Prijave za vpis se sprejemajo dnevno v pisarni zavoda.

ZÜNDAPP GL. ZASTOPSTVO
KVALITETNI O. ŽUZEK
MOTOCIKLI LJUBLJANA
TAVČARJEVA 11
VŠAK MODEL DOBITE TAKOJ

Po državi

* Velike povodnji, ki so razsajale pretekli teden po Bosni in zlasti v Hercegovini, so na-pravile mnogo škode tudi v Dalmaciji in v Sre-mu. Kakor poročajo iz Splita, je znano Knin-polje zaradi velikega deževja pod vodo ter so tamkajšnji pridelki seveda uničeni. — Drava pri Osijeku je zadnje dni narasla skoro ka 4 metre nad normalo.

K. Pučnik

Ljubljana, Franciška ulica 3

Krojaštvo za dame in gospode

najelegantneje oblači iz lastne zaloge najboljših blagov in tudi iz prinesenega blaga. Balonski plasči!

* Zavetišče za jetične hoče zgraditi mestna občina v Varaždinu ter je v ta namen najela posojilo 2 in pol milijona dinarjev. Posojilo je dala bolniška blagajna, prav za prav zagrebški SUZOR.

Suho skladišče

v Ljubljani, prostorno, uporabno ob enem za de-lavnico iščem. Ponudbe na Reklam Rozman, Ljub-ljana, Prazakova ulica 8/L.

* Železniška nesreča pri Sarajevu. Blizu vasi Ljupljanica se je te dni zgodila huda železniška nesreča, ki, hvala Bogu, ni zahtevala človeških žrtve. Od postaje navkreber je vozil tovorni vlak. Od tega vlaka pa se je odpelo nekaj težkih va-gonov, ki so nato z vso silo zdirjali v dolino. Tamkaj so se zaleteli v druge vagone, ki so stali na postaji. Sunek je bil tako silen, da se je več vagonov na drobne kosce zdrobilo. Cela kolona delavcev je imela dosti dela, preden je progo pospravila. Severni del proge od Sarajeva je bil tako tudi zaprt promet, med tem ko je na južni strani proti Mostarju deževje povzročilo zemeljski usad, ki je tamkaj zadela progo. Tako je Sarajevo od obeh strani bilo zaprto.

* Če se otroci igrajo z orožjem. V vasi Bi-skupija blizu Šibenika v Dalmaciji je 10 let star deček Juro Mitrovič ustrelil z lovsko puško svojo 4 leta staro sestro Marijo. Ko očeta ni bilo doma, je Juro nekje staknil očetovo lovsko puško, s katero je ponosno prikorakal v kuhinjo. Tukaj je pomeril v sestro, ki se je igrala v kotu, ter sprožil. Deklica je, v glavo zadeta, kmalu nato umrla. Puška je bila namreč nabasana.

Igrati "slepe miši"
se prav z slabovidnimi očmi ali skazi življenja.
Zato raje nosite takoj očala od

Ljubljana PASAŽA NEBOTIČNIKA

* Od kod prihajajo ptičji v naše kraje. Iz Si-ske poročajo: Ribič Milan Holjvac je na savskem bregu našel galeba, ki je plaval brez moči po vodi in si ni mogel pomagati, ker je imel poškodovane peruti. Ptič je na nogi imel obroček iz aluminija, kjer je bilo zapisano: »Zoological Museum-Kjobenhaven-Denmark-M. M. 11. 115.« Iz tega napisa bi bilo sklepati, da je ptič priletel z Danskega.

Ljubljanski aranžerji se oglašajo!

* Čim lepša izložba je sodobnost čneal. Aranžersko društvo v Ljubljani, bo že težko pričakovani večji praktični aranžerski tečaj za vse stroke pričelo 14. t. m. v ponedeljek ob 8 zvečer v bivši keno dvorani »Tivoli«, ki bo trajal 28 dni in to za člane in nečlane.

Tečaj se bo vršil v večjem obsegu, ter so za-razdi ugodnosti lahko dostopen vsakemu intere-su. Tečaj bo vodil po najnovejšem inozemskem zgledu priznani aranžerski strokovnjak g. Deršak Ivo. aran-žer pri tvrdi I. C. Mayer Ljubljana; večkratni na-grajenec aranžerskih del. letotam bo prejemal pri-jave in dajal tozadevne informacije.

Aranžerska dela tečajnikov bodo proti zaključ-ku razstavljena v vpogled gg. trgovcem in javnosti, nakar sledi podelitev nagrade za najlepšo izložbo v tečaju.

Cenji, gg. trgovci in podjetja pa vljudo pro-simo, kateri želijo, da se njihovi izdelki oz. blago razstavi in elika na tem tečaju, naj nam svoje blago pošljejo do 14. t. m. na naslov: Društvo izložbenih aranžerjev Trg. dom Ljubljana, Gregorčičeva ulica.

Touček
neguje zobe z zobno kremo
CIMEAN

Ljubljana, 6. oktobra

Gledališče

Drama. Začetek ob 20: Nedelja, 6. okt.: Kovar-stvo in ljubezen. Izven. — Ponedeljek, 7. oktobra: zaprto. — Torek, 8. oktobra: Kovarstvo in ljube-zen. Red Torek. — Sreda, 9. oktobra: Romeo in Julija. Red Sreda.

Opera. Začetek ob 20: Nedelja, 6. oktobra: Grof Luksemburški. Izven. — Ponedeljek, 7. okto-bra: zaprto. — Torek, 8. oktobra: Fidelio. Red A. — Sreda, 9. oktobra: Lok. Plesni večer Pie in Pina Mlakarja. Izven.

Radio Ljubljana

Nedelja, 6. oktobra: 8 Jutranji pozdrav. — 8.15 Dueti: klavir in harmonij (gđc. M. Gejezda g. Di-mitrij Kaskarov). — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Schubertove skladbe. — 9.45 Vesiki govor (g. ravnatelj Jože Jagodic). — 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11 Nedeljski koncert Rad. ork. — 12.30 Objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Koncert godbe 40 pp. Triglavskega. — 16.30 Telesnovzgojni program ZFO (g. Ivo Kermayner). — 17 Kmet. ura: Gospodarska navodila in tržna poročila. — 17.30 Veseli trio, vmes goje g. Franc Deržaj, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. — 19 Napovedi, poročila, ob-ja-ve. — 19.25 Iz slovenskih krajev (plošče). — 20 Koncert. Sodelujejo g. Anton Sladoljev (tenor) g. Stanko Prek (luta) in Rad. ork. — 21.30 Poekočni napavi, veseli odmevi (plošče). — 22 Napovedi, po-ročila. — 22.15 Citraški dueti (gg. Vilko Štok in Ivan Kosl). Konec ob 23.

Ponedeljek, 7. oktobra: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček ve-selih zvokov (plošče) do 7. 45. — 12 Pisana šura (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Koncert Rad. ork. — 14 Poročila. — 18 Zdravstvena ura: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Breclj). — 18.20 Iz daljnih krajev (plošče). — 18.40 Položaj Slovenije v Evropi in Jugoslaviji (g. dr. Valter Bohinec). — 19 Napovedi, poročila, ob-ja-ve. — 19.25 Nac. ura. — 19.40 Plošče (pisan spo-red). — 19.50 Gibraltar (g. Viktor Pimati). — 20 Koncert Del. glasb. dr. »Zarja« (prenos iz Delave-ke zbornice. — 21.15 Koncert Radijskega ork. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Domač kvartet. — Konec ob 23.

Proč s starimi izložbami!
aranžersko društvo v Ljubljani vabi na prakt. tečaj
Vodja tečaja Deršek Ivo, aranžer tv. I. C. Mayer, Ljublj.
Sprejema prijave in daje informacije.

Drugi programi

Nedelja, 6. oktobra: Belgrad: 20.40 Ork. konc. — Zagreb: 20 Sremske narodne. — Sofija: 20 So-nate. — Budimpešta: 18.35 Zbor. — Rim-Turin: Florenca: 20.50 Rossinijeva opera. — Praga: 20.05 Dvořakovi slovanski plesi. — Beromünster: 19.50 Zamorske pesmi. — Sottens: 20.25 Operetni odlom-ki. — Atene: 20.15 Atenski kvintet.
Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini; YUF, YUG (19.96 m): 2.30 in 3.30 Poročila v slovenščini.
Ponedeljek, 7. oktobra: Belgrad: 20 Ignjatovi-čeva igra »Večni mladenič«. — Zagreb: 20 Prenos. — Sofija: 20 Simf. konc. — Budimpešta: 19.25 Operni orkester. — Rim-Turin-Florenca: 21.50 Tercet — Praga: 21.30 Češka operna glasba. — Beromünster: 21 Pestalozzijska proslava. — Sot-tens: 19 Pisana glasba. — Atene: 20.10 Grške narodne.

Dr. Cirman Miroslav, zdravnik

v Medvodah ordinira od danes dalje **edno le na svojem domu** ob delavnih dopolne.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: mr. Ba-karčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78. — V ponedeljek: mr. Sušnik, Mariji trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Poizvedovanja

Zgubila sem črno denarnico z manjšo vsoto denarja in raznimi spomini. Pošten najditelj naj jo vrne proti nagradi upravi »Slovenca«.
Najdena je bila vsota denarja, ki jo lastnik dobi v trgovini Ničman v Kopitarjevi ulici.

Naši dramski umetniki o filmu Zbogom, Mister Chips

V glav. vlogah: Robert Donat in Greer Garson
Predstave zaradi velike dolžine filma ob 10.30 matineja
po znižani ceni in ob 14.45, 17., 19. in 21.15 uri
KINO UNION Telefon 22-21

LJUBLJANA

Nabavni prispevek mestnemu uslužbenstvu

Kakor smo že poročali, bodo prejeli v omiljenje naraščajoče draginje vsi nestalni sezonski delavci mestne občine ljubljanske od dne 30. sept. t. l. dalje začasno izredno draginjsko doklado po 3 din za ženo in vsakega otroka dnevno, aktivni in upokojeni mestni uradniki pa bodo od dne 1. oktobra t. l. dalje deležni poviška po din 50 mesečno za vsakega otroka, tako da bodo odlej prejeli draginjsko doklado z znano uredbo o izredni dokladi državnih uslužbencev in upokojenec za vse svoje uradnike.

Lansko leto je dala mestna občina svojemu uslužbenstvu božičnico v namenu, da mu olajša nakup priboljškov in daril za praznike. Z ozirom na naraščajočo draginjo pa bi bil letos prav sedanj čas za nakup živil, kurjave itd. primernejši. Zato se je župan mesta Ljubljane po sklepu finančnega odbora mestnega sveta še nadalje poslužil pooblastil iz zakona o mestnih občinah ter odredil, da se že zdaj mesto božičnice podeli vsem tistim mestnim uslužbencem, ki so se dne 1. oktobra 1940. še nahajali v aktivni službi oziroma v pokoj, in to pragmatičnim in pogodbenim uslužbencem, kakor tudi dnevničarjem enkratni izredni nabavni prispevek po din 1000 ter enkratni izredni nabavni prispevek po din 200 za vsakega otroka; nadalje pa tudi vsem poročenim uradnikom en-

kratni izredni nabavni prispevek po din 200 za ženo, toda le v primeru, če te niso v službi. Enkratni izredni nabavni prispevek po din 500 pa prejmejo tudi vse mestne anaizilke.

Današnji težki časi so prizadeli tudi mestno občino ljubljansko, saj ni ob sestavi zadnjega proračuna nihče računal z dogodki, ki so zajeli druge narode in so njihove posledice globoko posegle tudi v življenje naše države in našega mesta. Tako mestna občina ni mogla slutiti, da stoji tudi ona pred izrednimi časi, ki ji bodo naložili večja bremena nego se je mogla nanje pripraviti v svojem proračunu. Kljub temu je skušala do skrajne mere možnosti pomagati svojemu uradništvu in delavstvu z izrednimi draginjskimi dokladi in nabavnim prispevkom, za kar za bo še treba najti primerne proračunske kritja.

Ukrepi mestnega župana bodo brez dvoma pomagali mestnemu uslužbenstvu, da bo lažje prebrodilo težke čase, hkrati pa mu bodo gotovo tudi v moralno oporo, saj kažejo razumevanje in dobro voljo sedanje uprave, da pomaga svojemu uslužbenstvu čim bolj, dasi v proračunu na te izredne izdatke ni bila pripravljena in odtelej do novega proračuna pač ne bo mogla nuditi nobenih priboljškov več.

1 70 letnica ljubljanskih prostovoljnih gasilcev. Prostovoljno gasilska četa Ljubljana-mesto obhaja v nedeljo dne 13. t. m. 70. letnico svojega obstoja. Da si zamore nabaviti najpotrebnejše orodje, katero bo služilo nesebično v dobitih ljubljanskemu meščanstvu, je četa izdala za jubilej loterijske srečke z lepimi dobroti.

1 II. Vnena Marijina kongregacija pri uršulinkah v Ljubljani ina danes ob 2 shod. Pridite vse! Voditelj.

1 Križanska moška in mladeniška kongregacija ima danes zvečer ob šestih redni mesečni shod. Vabljeni so poleg rednih članov tudi vsi prijavljeni kandidati in vsi oni moške in mladeniči, ki se žele pridružiti sinovom Marijinim.

1 Kongregacija gđ. učiteljic in kongregacija za gospodinjce pri sv. Jožetu v Ljubljani. V ponedeljek na 7. t. m. ni sestanka. V nedeljo 20. t. m. ob pol sedmih skupno sv. obhajilo, v ponedeljek 21. t. m. pa večerni sestanek.

Blagovolite zaupati naročilo »Slovenčevega koledarja« našim inkasantom, ki te dni z običajnimi potrdili pobirajo naročnino za »Slovenca« !

1 Ženski odtsek šempeterske prosvete ima v ponedeljek 7. t. m. ob 20. predavanju. Predavala bo zdravnica ga. dr. Božena Zajc-Lavrič.

1 Prosvetno društvo Ljubljana-Dravlje vabi članstvo in prijatelje društva na redni letni občni zbor, ki bo danes zvečer ob pol osmih v cerkveni dvorani z običajnim dnevnim redom.

1 Prosvetna društva v območju ljubljanske Prosvetne zveze se naprošajo, da izpolnijo vprašalne pole glede statističnih podatkov in jih pošljejo najkasneje do 10. oktobra za Zvezo.

1 Duhovne vaje za dekleta bodo v Domu Devic Moževo od 12. do 16. oktobra. Pričetek prvi dan ob šestih zvečer. Prijavite se na: Predstojništvo Lichtenurnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg, 8.

1 Pri zaprtju, močnji v prebavi — vzemite jutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 Rokodelski oder bo imel v ponedeljek 7. t. m. seestanek, na katerem bo predaval g. profesor dr. J. Lovrenčič. Vsi oni, ki se udeležujejo pri dramskih prireditvah v Rokodelskem domu, naj se seestanka zanesljivo udeležijo. Kdor bi bil zadržan, naj sporoči vzrok odsotnosti odboru. Ker si Rokodelski oder želi še novih sodelavcev, vabi k sestanku vse, ki imajo veselje in zmožnost za dramsko. Pričetek sestanka je v ponedeljek ob oemih zvečer v društveni sobi Rokodelskega doma.

Internistka

Dr. Božena Merljak
zopet redno ordinira

1 Povišek mezd v krojaški stroki v Ljubljani. Združenje krojačev nam sporoča: Organizacija krojaških pomočnikov je pred tremi tedni zahtevala povišek mezd vsled naraščajoče draginje. Združenje krojačev je vzelo v pretes zahteve pomočnikov, ter jim začasno povišalo draginjsko doklado za 20% do končne ureditve poviška. Na več sestankih so se pretresale težkosti in zahteve pomočnikov. Končno je bil v četrtki sprejet sklep, da se povišajo draginjske doklade na 27% na osnovno plačo kolektivne pogodbe. Sprejeli so se tudi nekateri predlogi razčiščenja nekaterih točk kolektivne pogodbe. Vsled 27% poviška mezd pa bo sledilo povišanje cen krojaških del. Krojaški mojstri so zaskrbljeni vsled težkih razmer za svojo bodočnost, vendar so morali vpoštevati upravičene zahteve pomočnikov ter so rešili mezdno gibanje brez posredovanja oblasti.

Dr. Igor Tavčar

zopet redno ordinira

1 Koroški večer bi po pravici imenovali prvi prosvetni večer, ki je bil v petek, 4. oktobra v frančiškanski dvorani. Za uvod so nastopile tri žiljanke in z vsem občutjem deklamirale Meškovič »Korolanc«. Nato je nastopil sekstet koroških pevcev in zapel pesem »Gor dež izaroc« s takim občutjem in s tako prijetno koroško izgovorjavo, da so navzoči izjavili, da so redko kdaj slišali tako podano koroško pesem. Prav tako je vžgala tudi družna pesem. — Dr. Ivan Grafenauer je v

G. ravnatelj in dramaturg PAVEL GOLJA: Razveseljivo, da dobimo v teh žalostnih časih tako plemenito, prirčno in toplo delo na ogled.

Ga. MIRA DANILOVA: Film je čudovit, na mene je tako izredno vplival, da sem bila potem ves dan prirčno dobre volje.

G. EMIL KRALJ: Film me je nad vse navdušil. V sedanjih razmerah pa vpliva tak film naravnost odrešujoče. V njem sem našel toliko plemenitosti, srca, duše in lepote, kar me je za dolgo dobo obogatilo.

G. IVAN JERMAN: O filmu lahko povem samo najlepše in najboljšo. Film je v vsakem oziru popolna umetnina. Kar se igre tiče pa lahko rečem, da jo moremo vzporediti z načinom igranja hudožestvenega teatra. Iz tega filma odseva vsa veličina in vse vrline angleškega naroda.

večini vdove mestnih uslužbencev in ki morajo skrbeti za dva ali tri otroke, ki so brez očeta. Do l. 1934. da so prejemale draginjsko doklado, tega leta pa da se jim je odvzela zaradi slabega stanja mešne blaginje, tako da zaslužijo danes 670 din mesečno. Iz pojasnila mešnega poglavarstva je razvidno, da so se te anaizilke prvotno vodile v staležu delavstva in so tedaj prejemale 425 din mezde na uro in doklado za vsakega otroka v znesku din 3. Mestni svet ljubljanski pa je leta 1936. uredil vprašanje anaizilk enotno tako, da jim je določil mesečni pavšal v znesku din 700 brez vsakih dodatkov. L. 1937. pa so bili dohodki anaizilk zvišani na din 740 bruto mesečno, in to za 6 do 8 ur dela dnevno. Te prejemke dobivajo anaizilke še danes. Prošnjam številnih anaizilk po zboljšanju dohodkov bo

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 14.30 (samo en film — enotne cene 3:50 in 4:50) 17.30 in 20.30, jutri ob 20 uri

Edvard VII in njegova doba

Viktor Francec, Gaby Morlai, Jean Worms

Aktualno! Monumentalni zgodovinski film

Pokoli

Film iz vstaje indijanskih plemen

Pozor: Ob 14.30 samo Pokolj enotne cene din 3:50, 4:50

V torek: Beg na Jadran — Edvard VII

Bil sem lačen in ste me nasitili

Akademiki so prišli v Ljubljano, dvatisoč jih je prišlo; nekaj stotin je spravljenih pri sorodnikih ali znanih, nekaj stotin je preskrbljenih v zavodih, domovih, nekaj stotin se jih vozi iz Ljubljane domov proti Grosuplju, Kranju, Vrhniki, Kamniku, Zidanemu mostu.

Toda najmanjše sto je pa takih, ki nimajo sorodnikov v Ljubljani, ki nimajo plačane kosila v domovih in menzah, ki se ne vozijo domov, ker so iz Prekmurja, Pluja, Sloven. goric, celjske okolice, Bele Krajine, Novega mesta, Jesenice, Kranjske gore i. t. d.

Kaj pa s temi?

Zajtrk ni problem, ker ga kratko malo ni. Želodec se da kaka injekcija s cigaretami.

Opoldne ob dvanajsti uri injekcija odpove, želodec zahteva — burno — svojo pravico. Nekaj dni akademik vegetira s hlebom kruha, ki ga je prinesel od doma, toda čez štirinajst dni je takih dobrot konec in zdaj je treba želodec vprašanje temeljito in resno urediti. Kako?

Starejši prijatelji nasvetujejo instrukcije, ki jih pa v začetku ni, ker se intelektualna šibkost dijakov »iz boljših krogov« v srednjih šolah razgali šele nekje okrog božiča. Drugi nasvetujejo prošnje na Vincencijevo konferenco, na DPD in JAPD in na bansko upravo.

Mnogi akademiki se zatekajo k izvestnim že akademikom znanim osebam, ki imajo razumevanje za stradanje mladega človeka.

Letos bo hrana v vseh dijaških in drugih menzah dražja, kruh, sadje, maslo bo dražje, mleko v mlekarah — vse to bo moral slovenski akademik čutiti na lastnem želodcu, ker bo tistih par dinarjev, ki jih ima v žepu, izginilo kot kafa.

Vincencijeva konferenca za akademike sproži danes sledeči predlog: Ljubljanske družine naj se usmili ubogih akademikov in naj vzamejo po enega na kosilo ali na večerjo v svojo sredo. S tem bo stik med starejšimi in mladimi navezan razen tega pa pomagamo odpravljati nezadovoljstvo, ki je kal komunizma.

Vincencijeva konferenca za akademike (Semeniška ulica 2) ima dolgo vrsto prošenj akademikov za hrano. Družine naj nam blagovolijo javiti svojo pripravljenost in mi jim bomo poslali prosilce.

Na lepši način skoro ne moremo kazati razumevanja za versko resnico, da smo vsi eno skrivnostno telo Kristusovo. —

Vincencijeva konferenca za akademike.

V odgovor »Jutru«

Ne le da ste zlobni, ampak tudi nobene honetnosti ne poznate. To vam moram reči na vašo persiflažo o meni in mojih člankih o dostojnosti. Ko sem se pred leti prizadeval, da bi se napeto nasprotstvo med nami omililo, so mi rekli: Nič ne boš opravil! Jih ne poznaš! Jaz sem pa le imel upanje. A vidim: kjer je korenina gnila, tam se ne da nič ozdraviti.

Da ste res brezvrstni, ste dokazali s svojo zaničljivo opazko o sv. Pismu in svojem norčevanju o peklu, ki ga jaz nisem omenil, ki ga pa vi z norčevanjem ne boste s sveta spravili.

Mislil sem pa, da imate vendar nekaj naravne poštenosti in dostojnosti. A kakor vidim, sem se motil.

Mislil sem tudi, da bi mogli v nevtralnih rečeh, kakor je treznost, vendar vzajemno delati. A spet vidim, da ne gre. Seveda: nemoralnost in nedostojnost je — voda na vaš mlin.

Japonci, Kitajci in Indijci, naravno zdravi narodi, se zgražajo nad perversno evropsko nošo, — vi pa jemljete v zaščito »nedolžna gola stegenca«. Ti ljuba nedolžnost! Seveda, saj ste sami angelčki!

Pri vas ima zavetlišče vsa tista moralna korupcija, ki je upropastila Francijo. Upropastila bo tudi Slovenijo, če je ne bomo branili pred to gnobilo. Vse seveda pod imenom kulture in napredka.

Vaše delo je skrito in zvito, neopaženo v ljudstvu ubijati vero — s smešenjem gre najuspešneje: ljudje se zabavajo in usnavajo, da se ne zavedajo, kako se nalezajo duha brezbožnosti, ki ga jim vi inspirirate — ter ga dosledno zavajati v nenravnost: svoboda v uživanju! Potem bo zrelo za vas. In seveda tudi za komunizem, ki mu vi pot gladite.

Vi veliki narodnjakarji pa ne ubijate samo vere, ampak tudi narod. Ali ste kdaj rekli kako besedo zoper belo kugo, ki bo slovenski narod iztrebila z zemlje? Kajti če pojde »racionalizacija

najbrže v najkrajšem času ugodeno. Omenjamo še, da je g. župan tudi za mestne anaizilke odredil, da prejmejo enkratni izredni nabavni prispevek v znesku din 500, s čimer jim bo gnočno precej pomagano in kar dokazuje, da anaizilke mestnih ljudskih šol niso tako pozabljene in da mestna občina misli tudi nanje pri zboljšanju gnočnega položaja svojega celotnega uslužbenstva, kolikor ji to pač dopuščajo finančni viri.

1 Hišna zaščita. Kr. banska uprava draveke banovine v Ljubljani je ponovno obvestila, da morajo vsi lastniki hiš, večjih od dvonadstropnih, industrijska in večja trgovačka podjetja nabaviti gasilke potreščine, zlasti pa male vstavljive ročne brizgalne. Mestno poglavarstvo je hišne poseelnike že pozvalo, naj popravijo in uredijo svoja podstrešja ter nabavijo gasilno orodje, predpisano po pravilniku. Ker marsikdo temu pozivu še ni utregel, ponovno opozarjamo prizadete lastnike hiš in podjetij, da storo to čim prej, najkasneje v roku, ki ga bo določil mestni gasilski urad pri ponovnih ogledih. Če prizadeti do tega roka ne bodo ugodili zahtevam, bo mestno poglavarstvo prisiljeno ukreniti vse potrebno na stroške lastnika poslopja samega.

1 Dar mestnim revežem. Za mešno kuhinjo v cukrarni sta darovala uprava gluho-nemnice 75 kg solate, trgovina z zelenjavo L. Pelick pa 10 kg ajdove, 30 kg stročjega fižola in 70 krompirja. V gotovini je darovala za mestne reveže neimenovana din 300, neka druga oseba, ki prav tako neče biti imenovana pa 100 din. V počastitev spomina pok. g. Franca Rojina, strugarja, je pa darovala rodbina Rojina iz Šiske 150 din. Mešno poglavarstvo se vsem dobrotnikom najtopleje zahvaljuje tudi v imenu obdarovanih.

1 Nastavljeni veletrgovine A. & E. Skaberne v Ljubljani se s tem najlepše zahvaljujejo gospodom šefoma Avgustu in Milanu Skabernetu, da sta jim po lastni uvidenosti občutno zvišala plače.

1 Namesto cvetja ob smrti predragega prijatelja g. Andreja Rapeta, banovinskega šolskega nadzorika, poklanja g. Polde Kovač, tenorist kraljeve opere v poklju, 100 din za slepe, za kar se mu Društvo slepih iskreno zahvaljuje.

1 F. O. Hrušica priredi v ponedeljek, dne 7. oktobra t. l. ob 8 zvečer v Našem domu predavanje o Belgiji. Predaval bo gospod Ogrin Ludvik iz Ljubljane. Predavanje bodo pojasnjevale egiptiške slike. Naklonjeni naši mladini vljudo vabljeni. — Predeednik.

porodovce tako rapidno naprej, v 200 letih Slovencev več ne bo.

To v odgovor na vašo persiflažo, ne da bi sebo branil, marveč samo da povem resnico o vas.

Vaš odgovor na moje besede o dostojnosti je — nedostojnost. — gospod Janca

Karel Zupanc iz Sevnice vnovič oproščen

Lastnik paromlina Zupane Karel iz Sevnice je bil ponovno ovađen sodišču zaradi brezvestne špekulacije in prikrivanja blaga ter se je zaradi tega ponovno zagovarjal pred sodiščem, ki pa ga je oprostil vsake krivde. Pred kodiščem, kjer je bilo zaslišanih okoli 20 ljudi, priče niso ničesar izpovedale v škodo Zupane Karla, zato ga je sodišče oprostil. Zupanca so »uradno« poslali že v internacijo na Babno polje, dejansko pa je bil na Pohorju. Da odpočije svoje živce, je sedaj odšel v svojo vilo »Moj mir« na Pohorje.

Rudnik pri Ljubljani

Fantovski odtsek v Rudniku priredi danes ob pol 4 popoldne v Prosvetnem domu veseloigro v 6 slikah: »Okrog zemlje v 80 dneh«. Vabljeni!

Št. Vid nad Ljubljano

Dramski odtsek Blaž Potočnikov čitalnice stopa v novo sezono z japonsko žaloigro »Praznik cvetočih češenj«, ki jo bo uprizoril v nedeljo, 13. t. m. ob pol 8 zvečer v Ljudskem domu. — Vstopnice bodo od danes naprej v predprodaji v trafikii Kautman.

Sava pri Litiji

Velika sreča vas čaka. Pri tomboli na Savi dne 20. oktobra popoldne ob pol 3 lahko zadeneate za 2 din mladega vola, vrečo bele moke, blago za celo moško in žensko obleko, 2 kubična metra drv, moško kolo in še veliko drugih lepih dobrotkov. Tombola se bo vršila na prostoru pri cerkvi v kornet cerkvene električne razsvetljave. Tudi za malico bo preskrbljeno po nizki ceni.

Velika železniška nesreča

Blizu železniške postaje Kusadak na progi Belgrad—Niš, se je v petek jutraj zgodila huda železniška nesreča, pri kateri so štirje ljudje bili ubiti, osem pa ranjenih.

Trčila sta brzi vlak, ki je v petek »godaj« jutraj odpeljal s postaje Niš proti Belgradu, ter tovorni vlak, ki pa je bil prazen. Tovorni vlak je vozil proti Prahovu, kjer naj bi bil sprejel nemške izseljence, ki prihajajo iz Besarabije. Vlakla bi se bila morala križati na srbski postaji Velika Plana. Ker pa je tovorni vlak imel zamudo, je na tej postaji nadaljeval vožnje, da bi se z brzim vlakom križal v Kusadaku. Na odprti progi zunaj postaje Kusadak pa sta se oba vlakla že srečala ter se zaletela drug v drugega. Nesreča se je zgodila.

Prvi so prihiteli na kraj nesreče kmetje, ki so začeli pomagati ponesrečencem. Takoj so bile obveščene tudi železniške oblasti. Prizor je bil strašen. Obe lokomotivi sta se dobesedno zajeli druga v drugo, kar ni čudno, če vemo, kako naglo vozi brzi vlak na odprti progi. Poštni voz in ambulanta sta docela razdejana, saj vozita takoj za lokomotivo. Poštni paketi so bili razmetani daleč okoli. Ambulantni voz se je s svojim zadnji delom zaril v spalni voz, ki je vozil za njim. K sreči pa je v spalnem vozu bilo samo šest polnikov in pa dva uslužbenca. Od teh pa ni bil nihče ranjen. Tudi popotniki zadnjih vagonov so pripovedovali, da se jim sunek ni zdel tako hud, da bi bili mislili na tako nesrečo. Sele ko so stopili iz vlaka, so videli, kaka nesreča se je zgodila.

Iz poštnega vagona so med tem potegnili dva mrtva poštna uslužbenca iz Belgrada, Rati-slava Stefanovića in Milorada Demečija. Iz poštne vagona so potegnili tudi mrtvega poštnega inspektorja iz Skoplja Aleksandra Todorovića. Hudo nevarno ranjen pa je poštni kontrolor Marko Milojković. Ranjenih je še več poštih uslužbencev. Tudi železniško osebo je imelo svoje žrte. Ranjena sta oba kurjača, vlakovodja brzega vlaka, strojevodja tovornega vlaka ter en sprevednik. Poštni uslužbenec Zorič, ki so ga ranjenega potegnili iz vagona, je kmalu potem umrl.

MARIBOR

Dr. Anton Korošec v svojem rojstnem kraju

Maribor 5. X. 1940. Danes popoldne je s brzo vlakom pripeljal predsednik senata in prosvetni minister g. dr. Anton Korošec v Maribor, odkoder je odšel v Biserjane na svoj rojstni dom.

m Vljudno prosimo, da naročite »Slovenec« kolektar pri podružnici »Slovenec« v Mariboru, oziroma izročite naročilo zanj našim inkasantom, ki te dni z primernimi potrdili za naročnino lista obiskujejo naročnike »Slovenca« in »Slov. domac«.

m Podružnica »Slovenec« v Mariboru. m Mariborčani in okoličani! Vabimo vas, da se danes udeležite uprizoritve Finžgarjeve narodne igre »Naša kisa, ki je popoldne ob treh in zvečer ob osmih uprizorijo naša okoliška prosvetna društva. — Prireditve bo pod pokroviteljstvom predsednika Prosvetne zveze v Mariboru g. dr. Josipa Hohnjeca. — Pokažite svoje razumevanje za delo naših društev!

m Posle mestnega generalnega varuha otrok v Mariboru je prevzel po pokojnem dr. Kronvogl upokojeni sodnik mariborskega okrožnega sodišča in bivši predstojnik okrajnega sodišča dr. Franc Pečnik, ki bo sprejemal stranke ob uradnih dnevih v torek, sredo in soboto od 10 do 12 v sobi št. 8 na okrajnem sodišču.

m Katoliška mladina vabi vse svoje prijatelje k predstavi Nušičeve komedije »Uježe« danes, v nedeljo, ob 5 popoldne v društvenem domu, Cvetlična ulica 28.

m Poročila sta se v cerkvi sv. Marka v Zagrebu g. Mirko Valjak, sin znanega kinopodjetnika g. Gjura Valjaka iz Maribora, in g. Anka Martinovski, hčerka znanega posestnika in upravitelja lesne trgovine g. Martinovskega v Zagrebu. Mlademu paru naše iskrene čestitke!

m Tlakovanje Maistrove ulice in nadaljevanje tega tlakovanja po Koroščevi pozdravljajo vsi, posebno še avtomobilisti, vendar slednji ne morejo prav razumeti, zakaj se pri tej regulaciji tako močno razširjajo ovinki za pešce baš na križiščih ulic. Tako je na primer križišče Trubarjeve in Maistrove ulice postalo sedaj naravnost duhovito zamišljena past za avtomobiliste. Lohi hodniki segajo v cestišče z vsake strani najmanj po dva metra, tako da je cesta zožena za cele štiri metre in to vprav na najbolj kritični točki — na ovinku, kjer izgleda kakor kakšna statinska steklenica — s širokim telesom in preozkim grlom. Avto, ki vozi po cesti po desni strani, mora na križišču hipoma zavoziti v sredino ceste, ker bi sicer ušel na trotoar med pešce. Vsekakor bi bilo treba pri takih regulacijah povprašati za mnenje tudi praktične avtomobiliste in strokovnjake za promet.

m Izбира gledaliških sedežev za abonente je zaradi odloženosti otvoritve letošnje sezone še mogoča. Na razpolago je še nekaj (tudi boljših) sedežev v parterju, na balkonu in v ložah.

m »Maribor« vabi! Slovensko pevsko društvo »Maribor« ima v tem letu v nastru več večernih prireditev, kjer bodo nastopili zbori: moški, ženski, mešani in mladinski. Redne vaje za moški zbor so se pričele pred tedni, v torek se začnejo vaje za ženski zbor. Vabimo zato vse dosedanje članice zbora in tudi nove, naj se v torek, dne 8. t. m., zvečer ob 8 zglasijo v pevski sobi Slomškove tr. 20.

m Lokomotiva zdrobila voz, naložen s hlodi. V bližini čuvajnice v Sp. Breznici pri Polčanah se je pripetilo na progi trčenje med vlakom in dvovrzno vozom, naloženim z lesom. Posestnik Peter Hajšek iz Laporja je peljal s hlodi naložen voz čez progo, dasi je bil na prelazu že znak zvonca, da se bliža vlak in da se bodo zapornice spustile. Komaj je zapeljal voz med zapornice, so

te že padle. Posestnik je imel samo še toliko časa, da je izpregel konja in dva vola izpred voza ter pognal živali s proge, vor pa je ostal na tračnicah. Lokomotiva vlaka, ki je pridrvel po progi, je zadela z vso silo v voz ter ga zdrobila, hlode pa je razmetalo ob progi. Strojovodja je ustavil vlak ter ugotovil, da ni stroj zadobil nobenih poškodb.

m Trgatev se je že pričela v okolici Maribora in sicer trgajo zaenkrat samo črtno, ki je bolj dozorela ter je večja nevarnost, da grozdje segnje. S trganjem belega grozdja bodo vinogradniki večinoma čakali do srede oktobra, ker je vse šle napel dozorelo.

m Poneverbe pri studenški občini pred sodiščem. Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča je bila včeraj razprava proti 39 letnemu bivšemu uslužbencu občine v Studenčih Josipu Kolaricu, ki se je zagovarjal zaradi poneverbe. Pri pobiranju občinske takse na zakol je poneveril 29.916 din. Občina sicer ne trpi nobene škode, ker je ta primanjkljaj založil občinski blagajnik. Kolaric je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapora in na 3 leta izgube častnih pravic, državni pravdnik pa je prišlo izredni preizkusni odmerjeni kazni.

m 23 jabolčnih dreves so mu posekali. Posestnik Jožef Štih v Savinskem pri Makolah je opazil, da mu nekdo v njegovem zadovnjaku seka mlada jabolčna drevesa. Postavil se je s svojimi sinovi v oboroženo branilo in se s svojimi sinovi v oboroženo branilo. Oba so prijeli ter se je ugotovilo, da sta to 18 letni Stanko Dvoršak in 21 letni Lepej Maks. Štihu sta uničila iz neznanega vzroka 23 dreves ter mu povzročila občutno škodo.

m Obsojeni tatovi koles. 40 letni Ivan Kosar, kleparski pomočnik iz Gor. Radgone, je prišel včeraj pred sodnike mariborskega malega senata, ker je ukradel v Mariboru dve kolesi — dne 30. junija 1200 din vredno kolo lasti Jožeta Cafa in dne 5. julija 1100 din vredno kolo Bogdana Pfeiferja. Družbo mu je delal na zatojni klopi 35 letni krojaški pomočnik Ivan Rinc s Ptujске gore, ki je eno ukraden kolo kupil. Kosar je bil obsojen na 1 leto in 4 mesece robije ter 3 leta izgube častnih pravic, in pridržanje po prestani kazni, Rinc pa na 2 meseca nepogojnega zapora.

m Žegnanje v Radvanju. Prijazno Radvanje pod Pohorjem praznuje danes svojega patrona sv. Frančiška. Letošnja Frančiškova nedelja je za Radvančane še posebno pomembna in slovesna, saj jo praznujejo v lepo prenovljeni in preslikani svoji cerkvi. To cerkev so si Radvančani zgradili s prostovoljnimi prispevki vseh občanov leta 1893; največ je prispevala rodbina Vrecl-Rot. Bila je do nedavnega časa samo podružnica, v kateri se je služila sv. maša le ob prazniku njenega patrona; sedaj pa jo je doletela važna naloga, da je postala duhovno središče in ognjišče bodoče radvanjske fars. Že nekaj let deluje med Radvančani z vrnjo vne njihov duhovni pastir g. Ludvik Duh. Z neumornim delom pripravlja vse potrebno, da bo Radvanje postalo samostojna župnija. Danes se Radvančani pripravljajo svojim obiskovalcem-meščanom, da se spomnijo njihove cerkvice ter s prostovoljnimi darovi pomagajo, da bo svetilišče postalo tem lepše. Ob 7 zjutraj bo prva sv. maša, ob pol 10 dopoldne pa slovesno sv. opravilo.

m Nove mezde v gostinskih stroki. V petek so se vršila na Delavski zbornici pogajanja med zastopniki Gostilničarskih združenj iz vse Slovenije, med predstavniki Del. zbornice ter med delojemalci glede mezd Pogajanja so bila zaenkrat informativnega značaja ter se bodo še nadaljevala.

m Redni sestanke FO Maribor II. se vrši jutri v ponedeljek ob 20 v prostorih Zdravne gospodarske banke.

Celje

Milivoju Voršiču v slovo

V deževni in žalosten jesenski dan so pretresljivo otožno zanjaki zvonovi. Marsikomu se je v zli slutnji stisnilo srce. Dih mi zastane v prsih, ko mi prijatelj ves žalosten in potrt pove: »Kaj u-giblješ? Ali ne slišiš, da se trga iz jokanja zvonov kakor obupni klice: »Milivoj, Milivoj! Da, njegovo ime pojo danes zvonovi, ime tane zvonovi, ime tane zvonovi, ime tane zvonovi.«

ko ljubega nam prijatelja Milivoja Voršiča. Dragi prijatelj, ni te več med nami! Omagal si sredi pota, ne da bi dosegel cilj, ki si si ga zastavil. Delaven, kakor si bil, si šel prostovoljno k vojakom, da čimprej zadostiš svoji dolžnosti do kralja in domovine in da bi potem posvetil vse svoje sile svojemu poklicu in delu. A med vse te upe, nade, hrepenjenja in načrte je posegla božja poslanka-smrt.

Čeprav si moral zapustiti tako mlad ta svet in vse zemeljske radosti, si vendar srečnejši od nas vseh, ki žalujemo za Teboj, kajti dosegel si najvišji cilj — večni mir, ki naj Ti ga Bog podeli.

Kako si bil priljubljen pri ljudeh, je dokazala velikanska množica ljudi, zlasti mladina, ki te je spremljala na Tvoji zadnji poti. Ko se je vil sprevod ob tožnem petju zvonov in ob taktu žalostnih vojaške godbe po hribu proti pokopališču, je sonce še zadnjič poljubilo s svojimi žarki Tvoj zadnji, tesni in s cvetjem obloženi domek-krsto, potem pa je počasi zašlo, ko je zrasel nad Tvojim novim domom kup sveže prsti.

Z žalostjo smo v srcu zapuščali Tvoje zadnje domovanje, z zavestjo, da smo položili v naročje zemlje slovenske, enega njenih najzvestejših sinov.

Celjski mestni svet

Celje, 5. oktobra. Pod predsedstvom župana g. dr. Voršiča je bila sredi prva seja celjskega mestnega sveta po počitnicah. V imenu mestnih svetnikov je najprej izrekel sožalje ob izgubi sina županu g. dr. Voršiču podžupan g. Stermecki. Nato je župan g. dr. Voršič obvestil mestni svet o pokvarjenem vodovodu na Fužinah, kar veleva, da mora mesto čimprej načeti to vprašanje in razširiti vodovod. Združenje židarskih mojstrov v Ljubljani je prevzelo gradbo stavbe OUZD v Vodnikovih ulici. Dela se bodo pričela v štirinajstih dneh. Licitacija regulacije Savinje dne 24. septembra ni

uspela. Prijavil se je samo ponudnik Nassinbeni. Zato bo ponovna licitacija 14. oktobra. Za gradnjo justične palače na Glaziji bo licitacija 7. oktobra, za tlakovanje, odnosno nabavo kock za Mariborsko cesto 10. oktobra, za ostala dela 11. oktobra.

Poročilo finančnega odbora je podal mestni svetnik g. ravn. Cernelč Oskar. Ministrstvo za finance je dovolilo občini pobiranje kanalščine od poslopij, ki uživajo davčno prostost. G. ban je odobril 2.024.853 din za izvedbo regulacije v V. etapi. Banovina bo prispevala iz bednostnega fonda 624.000 din, celjska občina 450.000 din, celjski okrajni cestni odbor pa 300.000 din. Tudi celjska občina je v smislu uredbe o preskrbi prehrane prebivalstva preskrbel skladišče in sicer bivši paromlin tvrdke Rakusch. Skladišče so že preuređili. Zito že prihaja in prehranjevalni odbor ima mnogo dela. Tvrdka Benko je uvažala meso ob določenih dneh tako, da je bila kontrola možna. Mestni svet je sprejel o kontroli uvoza te tvrdke izrecen sklep. Ker pa se tvrdka zadnji čas tega ne drži, je mestni svet snoči ponovno potrdil sklep. Tvrdka naj uvaž, kot je bilo določeno, sicer se bo izvršil pregled uvoza v mestni klavni med uradnimi urami. Nato je mestni svet potrdil izreden sklep odborov za povišanje plač, oziroma mezd delavcem tehničnega oddelka in delavcem iz socialnega fonda. Podaljšane so najemniške pogodbe z okrajnim sodiščem in drž. trgovsko šolo. Poslopje starega okrožnega sodišča je prevzela občina. Najemniki bodo plačevali dosedanje najemnine. Odvetniška in notarska zbornica je prosila za znižanje cene parcele pri Delavskem domu od 350 din na 300 za kv. meter. Občina vztraja pri svojem sklepu.

Za mestna podjetja je poročal referent g. Goligranc Konrad. Vsem vodovodnim instalacijam bo poslala občina opozorilo, da ne more noben posestnik izven mestnega območja dobiti priključek od mestnega vodovoda.

Na predlog prosvetnega referenta je mestni svet odobril podpori 300 din Savinjski podružnici A. K. Skali in 300 din Gledališki družini za premog.

Poročilo gradbenega odbora je podal referent Fazarine Anton. Gradnja hodnika ob Mariborski cesti se odda tvrdki A. Res iz Zagreba za din 700.942. Hodnik bo iz litega asfalta. Pločnik v Vodnikovih ulici se bo razširil pred meščansko šolo na 4 m. Tvrdki Westen se dovoli povišanje ključavnice delavnice in zazidava ulice Lastni dom. Tvrdka mora zgraditi na svoje stroške novo cesto od Kovinarske ulice sporedno ob Mariborski cesti proti Bukovščaku.

m Vljudno prosimo, da naročite »Slovenec« kolektar pri podružnici »Slovenec« v Celju, oziroma izročite naročilo zanj našim inkasantom, ki te dni z primernimi potrdili za naročnino lista obiskujejo naročnike »Slovenca« in »Slov. domac«.

Podružnica »Slovenec« v Celju.

m Maksimirane cene kruha v celjskem okraju. Okrajno načelstvo v Celju je izdalo naslednjo odločbo: Od 7. oktobra dalje smejo pekovski mojstri peči kruh za prodajo le po določbah št. 5 in 7 uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom. Za kruh se na podlagi št. 7 uredbe določajo naslednje maksimalne cene: 1 kg kruha iz enotne krušne moke (ljudski kruh) din 5. Zemlja 4 dkg iz enotne bele moke din 0,50, zemlja 8 dkg iz enotne bele moke din 1. Kruh iz enotne krušne moke morajo pekovski mojstri peči po kosih po 1 kg in pol kg. Maksimalna cena kruha pri peku je obvezna za trgovine. Popust, ki ga event. dovolijo pekovski mojstri večjim odjemalcem, gre v njegovo breme. Ljudski kruh se sme dajati naprodaj šele dan po peki. Nočno delo v pekarnah je prepovedano. Ta odločba stopi v veljavo jutri, dne 7. oktobra.

ZÜNDAPP
MOTORNIA KOLESA MODELI OD 125... 600...
RADIO APARATI - PISALNI STROJI
RADIO-TOPLAK-CELJE
PREŠERNOVA 5/1

m Opevo »Jenufa« bo uprizorila ljubljanska Opera v torek, 15. oktobra, v mestnem gledališču. Sprekrite si vstopnice!

m KPD v Celju ima jutri ob 8 v Prosvetnem domu svoje redno letno zborovanje. Na zborovanje vabljeni vsi prijatelji društva. Pridite s predlogi!

m Podmladek Aerokluba v Celju pobira danes prispevke in prodaja značke po 1 din. Akcijo priporočamo.

m Nagradno streljanje celjskega strelskega okrožja je preloženo na nedeljo, 13. oktobra.

Žrebanje I. elektné loterije

LEGIJE KOROŠKIH BORCEV V CELJU

bo dones popoldne v Narodnem domu
Izžrebanje številke bodo objavljene v teku tega tedna

m Hmeljska kupčija se še vedno ni razmahnila. Kupujejo nekaj za domačo pivovarsko industrijo in za izvoz v sosednje evropske države. Plačuje se po 35 do 40 din za kg. Živahnejše kupčije v večjem obsegu še ni. Prekomorski izvoz še vedno ni prišel in to zaradi vedno novih ovir in zaprek, ki se pojavljajo, ko se komaj nekatere posreže odstraniti.

m Na Teharjih se poročita danes ob 10. dopoldne g. Ramšak Franc in Mici Vodišek. Mlademu paru iskreno čestitamo in želimo obilo sreče!

m Obirniško zborovanje — občni zbor Skupnega združenja je danes v Unionu.

Primarij dr. Jože Flajs

v Celju zopet redno ordinira

m ZZD, podružnica v Celju, je organizirala delavstvo v tovarni Jutek v Zalcu. Delavci so prejeli plačo mnogo pod določeno minimalno mezo. Akcijo za ureditev je prevzela ZZD. Tudi zaradi tega bo v Celju v kratkem razprava, če ne bo podjetnik sam pristal na zakonite plače svojemu delavstvu.

m 80 letnice je obhajala te dni vdova po nadučitelju deške okoliške šole Amalija Gradišnik. Čestitamo!

m Današnji celjski sport. Ob pol 4 na Glaziji važna prvenstvena tekma med Jugoslavijo in Celjem. Ob trideset na 11 v Gaberjih prvenstvena med SK Štorami in SK Radečami, pri Skalni kleti pa ob pol 10 tekma mladih Atletikov in SK Jugoslavije.

»Suho zlato šumi po Sloveniji«

Pod tem naslovom je naš list dne 15. septembra prinesel daljše poročilo, kako dolenski ljudje zdaj z robidijem listjem mnogo zaslužijo. Pri tem pa je v članku bilo nekaj trditve, ki niso bile pravilne, zaradi česar nam je strokovnjak posljal pojasnilo, ki naj popravi prejšnji članek. Strokovnjak med drugim pravi:

Bravcu je članek hotel pokazati strahovito ropanje našega slovenskega ljudstva s strani različnih brezvestnih trgovcev in trgovskih družb, istočasno pa je poudarjal, koliko je posameznik ali pa družina mogla dnevno zaslužiti pri nabiranju robidovega listja. Pisec ni bil točen, kot je povedal, koliko tega blaga se je izvozilo, ker se je v resnici izvozilo vsaj za tretjino manj kot je navedeno. Mogoče je, da bo ob koncu sezone izvoženo toliko kakor pisec navaja, toda to je še odvisno od raznih faktorjev. Pri izvozu pa nimamo nobenih zaslug kakih strokovnjakov za organizacijo in nabiranje zdravih zelišč. Glede prodaje in nakupa robidovega listja, posebno prodaje, češ, da se dosežejo v inozemstvu lepe cene, moramo povedati resnico, da so cene v inozemstvu maksimirane. Vprav zaradi teh maksimiranih inozemskih cen je vsakemu jasno, da se pri nakupu blaga ne morejo cene spreminjati ali pa samo v izredno ozkih mejah. Zato z ozirom na višino cene in dnevni zaslužek posameznika, ni govora o kakem izkoriščanju. Poudarjam, da pri zaslužku, ki so ga poskrbeli slovenski izvozniki našemu dolenskem ljudstvu, nimajo piščev strokovnjaki nobenih zaslug, preje jim škoduje, ker z nasprotnim in zlonamernim namigavanjem razvoju trgovine le škodujejo.

Članek omenja g. Grom Jožeta kot banovinskega strokovnjaka za nabiranje zdravih zelišč, ki ima baje mnogo zaslug za organizacijo nabiranja zdravih zelišč v Sloveniji. Imam mnogo opravka pri nabiranju zelišč, posebno robidovega listja, vendar pa nisem še nikjer letos naletel na g. Groma, čeprav mnogo potujem baš v krajih, kjer bi se morala organizacija teh poslov najbolj poznati. Ne vem zakaj potem taka pohvala. Tudi glede noža za nabiranje robidovega listja, ki ga članek omenja, sem se pozanimal pri mnogih nabiralkah, vendar pa jim je popolnoma nepoznan in še vedno nabirajo robidovo listje po starem to je tako, da ovijejo okoli roke debelo cunjco, primajo robidovo vejo za vrh in z ovito roko posmuknejo listje z veje. To je edini način, ki ga do sedaj poznajo G. Jože Grom bi si moral dobiti kako bolj učinkovito reklamo za svoj izum, recimo na svojih tečajih za nabiranje zelišč, ki jih baje po slovenski zemlji prireja, za katere pa ravno dolenski ljudstvo, ki je za nabiranje zdravih zelišč najbolj dovzetno, nič ne ve.

Logatec

Banovinski sdavnik

dr. Perpar

zopet redno ordinira

Trbovlje

Vljudno naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem preselil svojo čevljarsko delavnico v hišo gosp. Pusta (Volaj) Loke 305, kjer bom lahko postregel vsakega s prvovrstnim domačim izdelkom. Za obisk se toplo priporoča Alojziji Drobež, čevljarski mojster.

»Dimež« je znana ljudska igra, ki jo uprizorijo naši fantje to nedeljo popoldne ob treh v Društvenem domu.

»Jeklena armada« je film najnovejše ameriške izdelave in predstavlja vrstolomne doživljaje letalcev. Predvaja ga te dni kino Društveni dom v Trbovljah.

Zagorje

Na novo vpeljeni živinski in kramarski sejem bo v Zagorju v torek dne 8. oktobra. Pričakovati je znatnega prometa.

Radi splošnega popisa živine in vpreg pozivljajo občina vse prizadete, da se v najkrajšem času zgleda na občinskem uradu radi svojega tozadevnega stanja. Podrobnejša navodila je razbrati iz razglašene na občinski deski.

Počeniš z nedeljo, dne 6. oktobra je vpeljana pri dekanijiški cerkvi v Zagorju na novo šolarska sv. maša, ki bo vsako nedeljo zjutraj ob pol osmih. Pri tej maši imajo pravico do klopi izključno šolarji! Maša, ki je bila doslej ob osmih pa bo vnaprej ob četrta na 9.

Kostanjevica ob Krki

V teh žalostnih dneh, ko bi morala biti trgateg in med trtami pozvanjati pesem čričkov in veselih obiralcev, pa se rajši oglasi mrtvaški zvon. Vinogradi so prazni in opustošeni, le božja njiva je obiskana. Dne 2. oktobra se je nič hudega sluteč Mavsar Jožef, tesarski mojster v Kostanjevici mudil po svojem poklicu v Malem borštu, kjer so podirali smreke. Čeprav strokovnjak v tem, vendar je naneslo, da se je mahoma znašel pod smreko, ki je tisti trenutek zahreščala in ga pokopala pod seboj. Dobil je hude notranje poškodbe in je še isti dan izdihnil v krški bolnišnici. Mavsar je bil markantna osebnost, strokovnjak v svoji panogi in povsod priljubljen, ker je bil poštenjak od nog do glave. Zapuščal številne družine, kateri izrekamo naše iskreno sožalje.

Kljub razdrapanim časom, še nekam vedro gledamo v bodočnost. Če nas je že božja roka udarila v vinogradih nas je pa blagoslovila pri poljskih pridelkih. Krompirjeva letina je bila po količini in kakovosti še kar dobra. Dobro obeta tudi koruza in ajda, če bo dobro vreme. Žitarice so se srednje obnesle, ni pa to osnovni zahtevk naše prehrane.

Jesenice

Kino Krekov dom predvaja danes v nedeljo ob 8 zvečer dva filma »Moderna grešnica« in »Robijaševa pesem«. Danes popoldne ob 3 popoldne se predvaja superfilm »Blago kralja Salomona«.

Fantovski odsek je na svoji prvi seji sprejel sklep, da se bo vršil fantovski sestanek vsak drugi ponedeljek v mesecu zvečer ob 8 v sobi za odrom. Prvi redni sestanek bo jutri v ponedeljek zvečer ob 8. Na sporedu je uvodna beseda predsednika g. Bergelja in duhovnega vodja g. Pogorelca, ter prosti razgovor o predvidenem načrtu v prihodnji poslovni dobi. Odsekovno članstvo je obvezno, da redno prihaja na te sestanke. Starešinstvo in podporni člani se vabijo, da se udeležujejo predavanj, katera bodo za vsakega zanimiva.

Kranj

Kino Smartinski dom predvaja danes ob 3 »Zlobna žena«, ob 5 »Vest dr. Kildereca«, ob 7 »Derant« in ob 9 trojni program.

Nedolžni z vlomilcem vred prijet

Kako se na svetu lahko zgodi, da včasih primejo nedolžnega obenem z iskanim vlomilcem, nam najbolj dokazuje nerodna zgodba, ki jo je doživel v svojo veliko neprijetnost krojaški pomočnik Matevž Avenek. Ta fant je bil po nedolžnem prijet v vlaku, kakor smo poročali 24. septembra, skupaj z vlomilcem Poženelom. Zadeva pa je bila taka:

Matevž Avenek je doma tam gori od Nakla pri Kranju, kjer je njegov oče kmet. Mladega Matevža so dali učiti krojaštvo k mojstru Antonu Podborsku v Srednje Gameljne pod Šmarno goro. Pri tem mojstru fant dela kot učenec in zdaj kot pomočnik že od aprila leta 1934, kar najbolj dokazuje Matevžev poštenost. Pri mojstru Matevž tudi stanuje in je sploh član njegove družine.

Tisto nedeljo, bilo je 22. septembra, pa se je Matevž Avenek odpravil na vlak v Medno, ker se je hotel peljati domov obiskat svoje starše. V Mednem je z njim vred stopil v vlak še naznanec moški. Ker je bil vlak poln, je Matevž stal na koncu vagona, zraven njega pa je stal oni neznanec. Ko si je Matevž prižgal cigareto, ga je neznanec naprosil za ožgen, naker je začel z njim pogovor, od kod in kam. Matevž je povedal, da se pelje v Naklo, oni pa, da se pelje v Tržič. Matevž je nato povedal, da je on tudi hližu Tržiča doma, da je iz Naklega, da dela v Gameljnah. Drugih stvari se nista menila.

Ko je vlak privozil v Škofjo Loko, je stopil k Matevžu neki civilist, ki je dejal, da je detektiv, ter ga pozval, naj izstopi. Matevž pa seveda hud in da ne, ker se pelje domov k staršem. Civilist je nato pokazal svoj službeni znak, naker je Matevž izstopil. Z njim vred je moral izstopiti tudi neznanec, ki je o njem Matevž šele zdaj zvedel, da se piše Poženel ter da je dolgo iskani vlomilec, ki ga je detektiv zasačil v vlaku, ko se je pogovarjal z Matevžem. S postaje so telefonirali v Ljubljano, da so prijeli dva sumljiva človeka. Potem so oba skupaj uklenili ter ju s prvim vlakom poslali v Ljubljano. Tujak je Matevž sam v svoji celici sedel do torka zjutraj, naker so ga izpustili, ker so se prepričali, da je nedolžen. Poženela pa so seveda kot dragocen plen obdržali.

Prvi del te zgodbe je prišel v časopise, naker je po tej že objavljeni novici tudi naš list posnel 8 vrstic. Druga dela te zgodbe o Matevžu nedolžnosti pa doslej nihče ni dal v javnost, dasi Matevž doslej ni imel še nikdar opravka niti s policijo niti s sodiščem. Tako naj bodo te vrste Matevžu Aveneku zadoščenje za sramoto, ki jo je moral prestati v tem času, da se javno popravi krivica in slabo mnenje pri ljudeh, kateri so Matevža doslej poznali kot poštenega in dobrega fanta.

Nedeljsko branje

Nekaj kronike ob 40 letnici posvečenja cerkve Marije Pomagaj na Brezjah

Marijin steber pri postaji Otoče-Brezje

Jegliča na Brezje. Tu je po ponižni in goreči molitvi ozdravela.¹ Nazaj je šla sama brez bergel.

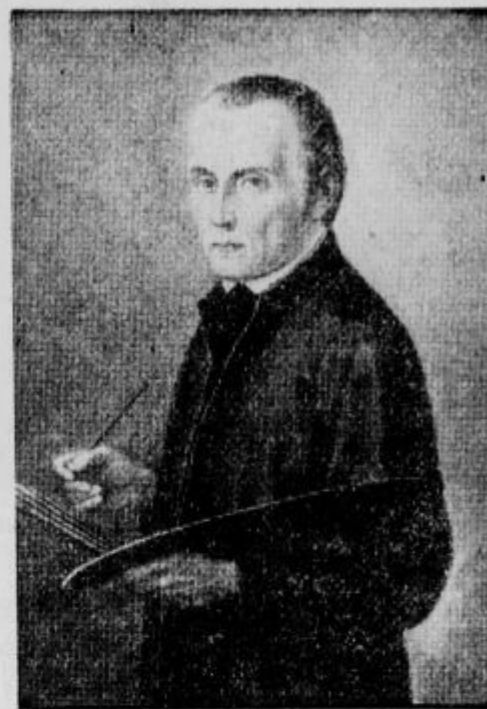
Tako se vrste te zgodbe izrednih ozdravljenj leto za letom. Od tod naraščanje božjepotnikov, od tod vedno rastoče zaupanje. Od tod na stotine spominskih slik in napisov.

Annis Domini 1876—1879. — Pred menoj leže trije zvezki dnevnika župnika mošenjskega² Janeza Sajovica, ki ravno s svojimi priložnostnimi opazkami zelo jasno rišejo porast božje poti. Ne mine teden, ne da bi on sam ali kaplan ne šla po dvakrat, trikrat tja spovedovat in maševat. Dne 18. aprila 1878, na veliki četrtek, so po njegovem prizadevanju položili v kapelico M. B. nov tlak. Dne 28. aprila istega leta, na belo nedeljo, se poslavlja od župljanov mošenjskih in odhaja v svojo novo župnijo Slavino.

Do jeseni tega leta so se romanja vršila tako pogosto, da je škof, ordinariat prisiljen izdati poseben dekret z dne 22. nov. 1878 pod št. 1609 in v njem osem točk, ki obsegajo nekaj pravilnik za duhovnike-goste in za župnika v Mošnjah. V točki

prazničnih, sklone zidati milostni Materi nov dom. Enajst let po prihodu v Mošnje načrti dozore, in 9. okt. 1889 so položili že temeljni kamen, ki ga je blagoslovil tedanji škof ljubljanski dr. Jakob Missia. Cerkev so zidali domala deset let. Načrte je bil napravil arhitekt Robert Mikoviz iz Grada; kronika omenja, da mu je gen. vikar kanonik I. Flis veliko nasvetov dal. Temeljna listina je bila pisana v latinskem in slovenskem jeziku. Zidavo cerkve je prevzel zidarski mojster Frančišek Faleschini. Zidanje se je zavleklo. Vendar pa je treba pristaviti, da je ves stolp iz rezanega konglomerata, ki se nedaleč od Brezij nahaja, in prav tako je obloga do prvega napuša vsa iz kamna. Prav to delo je izvršeno izredno skrbno.

Cerkve je dolga 39 m, široka 19 m, visoka 17 m. Obseže z lahkoto 2500 ljudi, je pa že premajhna zlasti v poletnih mesecih. Slog je romanski, vendar ne čisto dosledno izveden. Kljub temu pa celoten vtis prečelja izveni v prijetno soglasje, zlasti ker je pred cerkvijo sedaj docela raven prostor in ga lepša čedno urejen park, ki je ob slovesnih prilikah prava galerija. Portal je iz belosivega mar-

Leopold Laver,
ki je naslikal podobo Marije Pomagaj.

sv. Frančiška avtoportret Vurnikov. Stopnice k oltarju so iz rdečega brušenega marmorja, obhajilna miza iz sivga marmorja s palustri, ki imajo prijetno ornamentiko, v tehniki sgrafitto.

Nad zakristijskimi vrati je kor, svojčas namenjen za orgle, ki so pa sedaj premeščene v zadnji del cerkve. Korček pa je ostal in je tako odlično rezbarsko delo, da se oko razveseli. Prečelje kora krasi lesen relief: sveta noč — angeli, jaslice, pastirji. Obe stranski steni imata anjele delane v tehniki intarzije.

Stranski oltarji so: na listni strani slika sv. Antona Puščavnika — *Groharjevo delo*, ob stebrih nastavka sv. Izidor in sv. Neža, na evangelijski strani: sv. Anton Padovanski — isto tako odlično *Groharjevo delo*, ob straneh sv. Ivo z napisom: Ubogim pravico, in sv. Ludvik, kralj francoski. Tretji stranski oltar je posvečen Srcu Jezusovemu; slika je delo *Varpotiča star.* — ob straneh stojita sv. Janez Kapistran in sv. Pashal Bajlonski. Ta oltar je že v celoti delal Pavlin, ki je sicer bil poslovodja pri Janezu Vurniku v Radovljici. Pač pa se je pri njem izužil, zato tudi popolno soglasje z ostalimi oltarji in delom. Tu naj omenim skromnost tega odličnega kiparja in rezbarja — Janeza Vurnika. Nikoli ni zahteval za svoje delo kakšnega posebnega plačila. Zapisoval je le sproti stroške, ki so nastali pri delu in materialu. Fr. Donat Jug, tedaj v prvih letih redovnega življenja, pa mu je ob sobotah nosil nabrano vsoto za izplačilo delavcev. Višino honorarja je prepustil docela uvidenosti tedanjega superiorja P. Jožefa Bizovičarja.

Zelo lepo delo je tudi prižnica iz belega marmorja z vložki iz rdečega in zelenega in lepo prostagastega. Ornamenti na strehi prižnice se rahlo spremenjeni ponavljajo z glavnega oltarja.

Kapela z milosino podobo M. B. je stara 140 let. Freske na stropu 126 let, zato so tudi vse začrtele in komaj popravljive. Oltarna miza in nastavek s svetniki: sv. Valentin, sv. Joahim na evangelijski strani, na listni sv. Ana in sv. Rok so že močno črvi, deloma tudi pohabljeni. Slika sama je začuda dobro ohranjena, ker moramo pomisliti, da je v ozkem prostoru v poletnih mesecih večkrat

Čudodelna podoba Marije Pomagaj na Brezjah

dve se imenuje tudi vsakočasni kaplan v Mošnjah za duhovnika-zakristana na Brezjah. S tem dekretom se tudi uvaja obveznost tujke knjige za duhovnike-goste, ki so se dolžni vpisati.

Naslednik Sajovičev, župnik Frančišek Kummer, je nastopil župnijo leta 1878. Zelo je zavzet za Brezje. Ko vidi stisko v cerkvi ob

morja izklesan, na vrhu je trikoten plitev opaž. Ob času posvetitve sta stala v vdolbini opaža dva puttija-angelčka in držala grb z Marijinim monogramom. Danes izpolnjuje vdolbino angelska glava s perutnicami, delo mojstra Vurnika. Nad opažem je mogočna rozeta. Ob straneh zaključujeta portal dva polstebra iz rdečastobelega veroneškega marmorja z lepimi kapiteli. Vrata so iz težkega slavonskega hrasta, rezbarska umetnina zase. Načrte je izdelal Ivan Vurnik iz Radovljice, izrezljal jih je podobar Resman iz Gorji pri Mošnjah. Levo krilo vrat predstavlja: Soro, Rahelo, Judito kot predpodoje Marijine iz stare zaveze. Desno krilo pa preroke Mojzesa, Davida in Izaijo — ki Marijo napovedujejo.

Notranjost je prav tako v ne čisto doslednem romanskem slogu. Cerkev sama je posvečena svetemu mučencu Vidu (15. junija), slika v prezbiteriju je mozaik, čedno obrtno delo brez posebnega bleška, četudi ne zaostaja za večino takih del pri nas do novejšega časa.

Pač pa je glavni oltar zares dovršena umetnina, ne sicer v onem sijaju in razigranosti, kot jih srečavamo na jugu, je pa v tej zadržanosti toliko resnične noblese, da nas celota zadivi. Oltarne mize podstavek je razdeljen v tri polja. Srednje polje predstavlja Jagnje božje, stranski vazi z našimi nageljni in slovenskimi rožami v nevsiljivi ornamentiki. Izdelava je vzorna. Nastavek je prav tako trdelan: tabernakelj, na obeh straneh angela, ki molita. Oba sta svojevrstno zadeta brez neresničnega patosa in zares očarljiva. Kupola nad tabernakljem je oblikovno in tehnično mojstrovina v štirih poljih, z mrežico krasno izdelanih ornamentov. Ob straneh stojita na podstavkih v oltarni višini kipa sv. Frančiška in sv. Klare. Ne vem, kateremu naj dam prednost. Ob sta posrečeni umetnini. Sporočajo in zdi se verjetno, da je obraz

Vurnik-Resman: Detajl glavnih vrat — kralj David — cerkve na Brezjah

Anno Domini 1631 — 14. septembra je bila vizitacija v bivši cerkvi sv. Vida, ki je imela dve kapelici, in sicer levo, posvečeno sv. Antonu puščavniku, in desno, ki je bila posvečena Mariji Pomočnici. Urbar župnije v Mošnjah omenja cerkvico že leta 1608. Kaj več se o postanku prvotne cerkve ne ve. Leta 1800 je dal zidati sedanjo kapelico mošenjski župnik Urban Ažbe, ki je tu služboval od leta 1796 do 1819, previden in preudaren mož, ki je globoko čutil z ljudstvom. Ohranjena je polovica zanimivega latinskega pisma,¹ ki ga je pisal svojemu prijatelju, duhovniku pri Sv. Joštu nad Kranjem, in se takole glasi: »Telesno sem sicer zdrav, dušno pa silno trpim; vzrok temu je francosko nasilje. In nič drugega ni, ko mi tako lastne, kakor tudi mojih ovčje težave in bridkosti, srce trgajo. Strahotni davki, ki presegajo vse moči, in neprestano prisilno nabiranje vojakov, ko pa jim ni mogoče ustreči, saj je vsa mladina ušla na Koroško, pa slede vojaške eksekucije, ki prebivalce tirajo v skrajno bedo.« Na drugi strani pa omenja tudi božjo pot na Brezjah — žal, ni mogoče razbrati smisla, ko pripoveduje: »izbral si bo BD. Marijo Pomočnico na Brezjah v moji župniji, kjer si tudi Ti z menoj vred maševal. K tej sliki so se ves postni čas shajale pogoste in številne trume okoličanov, da so se brale skoraj vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, tri, štiri ali petero sv. maš od zunanjih duhovnikov.« To pismo je bilo pisano po veliki noči 1811. ali 1812. leta.²

Anno Domini 1814. — Tiste dni, ko je bila v deželi tolika stiska in beda, je bil zaprt v Kranju slikar Leopold Laver (*20. XI. 1752, †12. IV. 1828 v Kranju), tedaj že sloveč, pa zaradi zasedbe po Francozih ni imel več naročil. Tako si je skušal pomagati s ponarejanjem avstrijskega denarja. Zadnje dni junija so prišli na sled in zaprli njega in brata Valentina. Ta je teden dni kasneje, 5. jul. 1810, že umrl. Leopold je bil obsojen na pet let ječe. V tej stiski se je zaobljubil, da bo poslikal kapelico M. B. na Brezjah, če bo rešen. Po odhodu Francozov je bil oproščen in leta 1814 je izpolnil obljubo in naslikal še oljnato podobo Marije Pomagaj, ki danes slovi po širokem svetu.³

Do dobe župnika Andreja Potočnika se v listinah nič posebnega ne bere. Ta je bil župnik v Mošnjah od leta 1850 do 1867. V teh letih pa se je dotok na Brezje k Mariji Pomagaj zelo poživil. Pa ne po prizadevanju ljudi, temveč, kakor pravi kronika »Dextera Domini fecit virtutem« —, po moči milosti božje, ki jo Bog naklanja po svoji modrosti.

Zatem omenja kronika izredna ozdravljenja Marije Tavčar iz Begunj. Pokojni vladika ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič je bil sam kot mladenič priča izrednega dogodka: Marija J. iz Begunj je mučil že od leta 1855 hud protin. Zaobrnili ji je nogo, da so prsti bili zadaj, peta spredaj. Dne 2. oktobra 1855 je prišla v spremstvu mladega

¹ Pismo hrani arhiv franč. samostana na Brezjah. Fasc.

² Primerjaj: Kronika franč. sam. na Brezjah od leta 1900 — p. 2.

³ Prim. S. B. L. — 627.

Pogled na slovensko romarsko svetišče Marije Pomagaj na Brezjah

Grohar: Sv. Anton Padovanski v cerkvi Marije Pomagaj na Brezjah

silno soparno, saj gre mimo slike tudi 5—6000 ljudi na dan — to velja za nedelje in praznike.

Naj omenim še poreklo naše milostne podobe. Slikana leta 1814. Prvotna taka slika je invencija Luke Cranacha (1472—1553), ki jo je bil naslikal za cerkev sv. Križa v Draždanah. Po letu 1520 je bila prenesena v draždansko galerijo slik in tam si jo je izbral leta 1611 pasavski nadškof Leopold kot darilo od svojega sorodnika, volilnega kneza draždanskega. Stolni prost in vikar v Pasavi, baron Schwendi, pa je dal delati kopijo te slike, ker se mu je nad vse priljubila. Leta 1624 je tam na griču dal sezidati sprva majhno kapelico in kasneje močno cerkev Marije Pomagaj, ki še danes slovi po vsem svetu. Kranachov original je sedaj v Innsbrucku. Druga kopija je na Dunaju (Mariahilf-kirche). Zelo lepo kopijo imajo tudi oo. jezuitje v Belgradu — Poincarejeva ulica, ki jo Belgradčani močno časte. Naša pa je čisto slovenska, vsa materinska in mila, zlasti oči in izraz dobrote se niti zdaleka ne dajo primerjati z eno omenjenih slik.

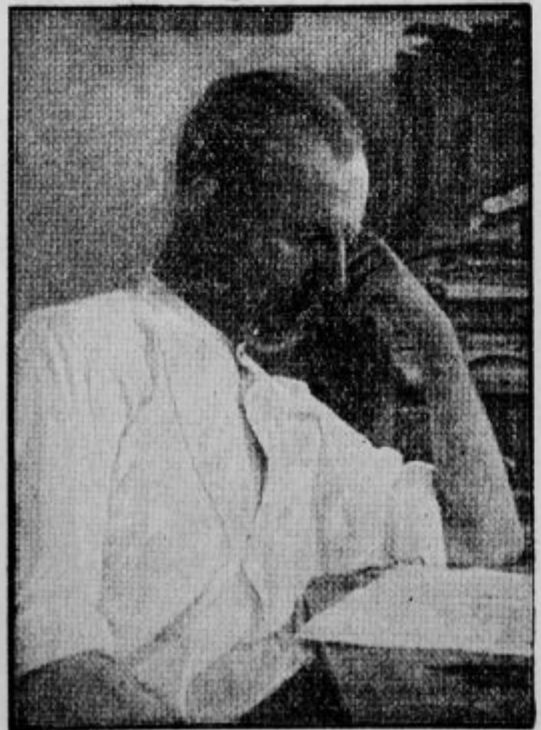
Omembe vredna so cerkvena okna, zares dobro in skrbno obrtniško delo iz Innsbrucka. Predstavljajo pa: v kapeli — dva angela, na listni strani sv. Družino, sv. Mohor in Fortunat, sv. Bonaventura, sv. Ciril in Metod. Na evangelijski strani sv. Elizabeta, sv. Janez Krstnik, sv. Tomaž Akvinski. V prezbiteriju: sv. Jožef, Mati božja in predpodebe sv. R. Telesa.

Vsega tega seveda ob posvečenju cerkve še ni bilo. Le najpotrebnejše. Fr. Donat ve povedati, kako se je cerkev polagoma spopolnjevala. Sprva so bili le trije oltarji. Glavnega je posvetil kardinal Missia, sv. Antona Padovanskega ljubljanski škof dr. Jeglič, sv. Antona Puščavnika ameriški škof Jakob Trobec iz St. Clouda, Minnesota.

Po pripravedovanju je bil kardinal Missia tisti dan (7. X. 1900) zelo dobro in veselo razpoložen. Navzoči so bili poleg omenjenih škofov še stolni prost ljubljanski dr. L. Klofutar, novomeški prost dr. Sebastijan Elbert, tedanji provincial P. Konstantin Luser in izredna množica ljudstva. Na predvečer je bila vsa cerkev razsvetljena tudi zunaj na napuščih s posebnimi lučkami, ki jih je bilo nad tisoč.

Sedaj naj sledi nekaj statistike. Leta 1864 je bilo pred milostno sliko M. B. opravljenih 1169 sv. maš; to število se z malimi izjemami veča od leta do leta. Leta 1878 jih je že 1577, leta 1911 že 3043, preteklo leto 3429. Enako je s sv. obhajili. Leta 1900 je bilo 38.000 obhajancev, preteklo leto 61.800. Kadar so tekoma leta posebne svečanosti, naraste število za nekaj tisoč. Število porok zadnja leta raste. Leta 1939 je bilo 234 parov, ki so prišli k milostni Materi, da si izprosijo blagoslov za pot življenja.

Rektorji svetišča na Brezjah: Prvi je bil dne 9. oktobra 1898 zaeno z vso samostansko družino upostavljen od ljubljanskega knezoškofa dr. Jegliča P. Jožef Bizovičar 1898—1905, P. Aurelij Knafelj 1905—1908, P. Marjan Širca 1908—1911, P. Salvator Zobeč 1911—1913, P. Hieronim Knoblehar 1913 do 1914, P. Alfonz Furlan 1914—1917, P. Mariofil Holecček 1917—1919, P. Bonaventura Resman 1919 do 1927, P. Joahim Košenina 1927—1930, P. Bona-

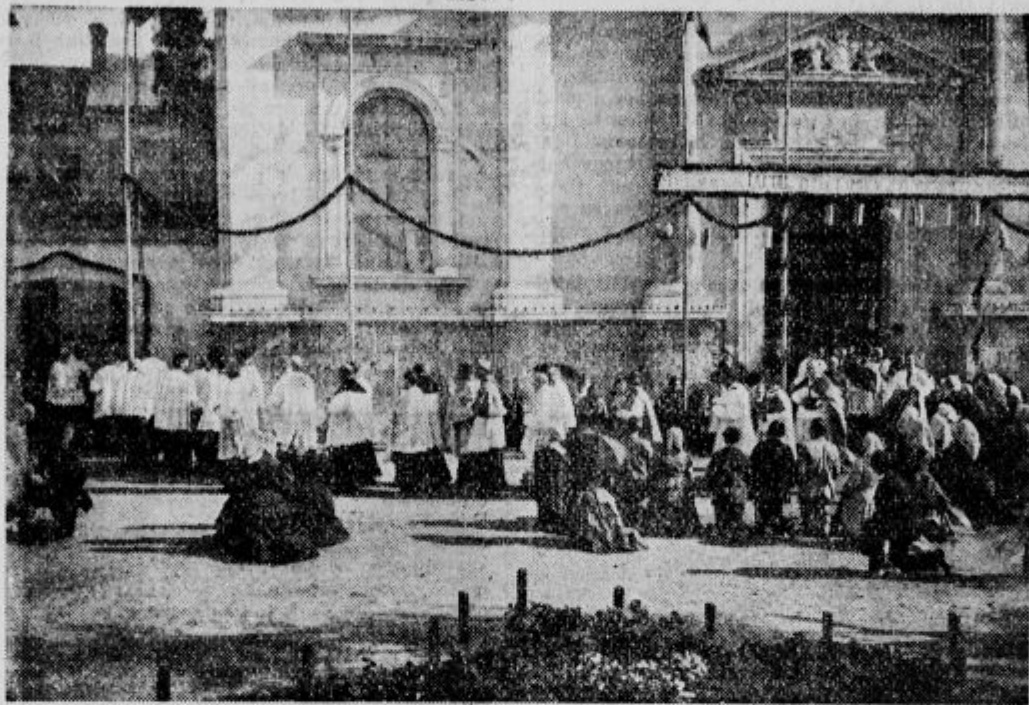
Podobar Janes Vurnik († 1911)

ventura — ponovno 1930—1937, P. dr. Hadrijan Kokolj od 1937 dalje. Vsak od imenovanih se je trudil po svojih močeh za napredek in razvoj svetišča in za potrebo romarjem in gostom.

P. Alfonz je v cerkev napeljal elektriko in vse lestence ter stranske luči. P. Bonaventura je popravil vse močno razjedeno pročelje, žlebove, streho itd., in napravil prepotrebni prizidek za spovednico naglušnih oseb. Sedanji rektor se je veliko trudil za oplešanje zunanjega lica, parka in predprostora zaeno z Zvezo bojevnikov. Veliko si je tudi prizadeval za novi kolodvor, ki je bil letos 18. VIII. izročen prometu. Pa tudi v samostan — zlasti za udobnost gostov-duhovnikov — ter za preureditev cerkvene hiše je položil veliko skrb in truda.

Tudi Marijin steber ob postajnem poslopu je bil istočasno blagoslovljen. Kip sam je delo akad. kiparja Borisa Kalina, sij okoli Madone in Deteta je napravila tverka bratov Zmuc, okovje okoli stebra so brezplačno skovali v Kropi. Nekateri so izrazili mnenje, da je kip previsoko postavljen (7 m), pa so pozabili, da je tam dala žel. direkcija velikodušno prostor za lep park, ki je že v delu; postavljenih bo tam tudi šest klopi v Plečnikovem slogu, kibo do že to jesen nameščene. Tako bo zlasti za matere z otroki lepo poskrbljeno. Naj bo ob tej priliki izrečena zahvala vsem tistim, ki so velikodušno pomagali, da se je zamisel uresničila. Ko bo tam spodaj zelenje in cvetje, bo kip Madone plaval kot bel oblček nad tem zelenjem in pozdravljaj prihajajoče z ljubkim pogledom materinske dobrote.

Morda smem povedati še našim umetnikom, da na naših razstavah še nikoli nisem videl slike

Kardinal dr. Jakob Missia odhaja v slovesnem spremstvu iz cerkve, 7. oktobra 1900, ko je bila cerkev na Brezjah posvečena v božji hram

V otroški sobi

Na svojih knjižnih policah imam Balzacov življenjepis z več slikami, med njimi je tudi lična risba s svinčnikom, ki sem si jo večkrat ogledoval: v parku, nad široko, nalahno vzbočeno trato, se sveti lepo zidano pročelje poljskega gradu, ki je bila v njem doma nesrečna Balzacova žena Ta risba, dasi je tako tiha, me je zmeraj globoko presunila. Ali so resnično bivali taki pravljinski gradovi v otožni, neskončni dalji poljske zemlje? Ali so zares živeli ljudje za temi visokimi okni, in če so živeli, ali ni bilo njih življenje le kakor roman, ki si ga je izmislil kak pisatelj? Tako mi je bila ta mala risba podoba neskončno daljnega, neresničnega sveta, ki ne bom nikoli prišel vanj.

Pa sem le prišel tjakaj. Nekega sončnega jutra v drugem tednu vojne sem s svojo četo prestopil obmejno rečico z otožnim imenom Malapane. V eni od vasi je bilo le polovico hiš požganih. Brezupno so iz ruševin štrleli ostanki dimnikov in v vlažnem ponočnem hladu je bil podrti zavdajalo po dimu. Bivali smo v nepoškodovanem šolskem poslopu blizu cerkve, ki je bil zid njenega zvonika preluknjan po streljih iz pušk. Kaj vse se je še pred nedavnim časom tu dogajalo! Kakšne žaloigre, ki so bile majhne sprice vseh teh velikih svetovnih dogodkov, pa vendarle neznansko velike za toliko mater in njihovih sinov-vojakov.

Četrte ure proč od vasi je bil zadaj za visokim obzidjem parka majhen ribnik, a za njim se je v toplem žaru popoldanskega sonca izza množicnih bukev lesketal — moj grad iz tistega Balzacovega življenjepisa, ki je bil doma na moji knjižni polici Seveda ta grad ni bil prav tisti, ki je bila v njem doma pesnikova oboževanka, vendar je bil to grofovski grad, ves oddaljen od resničnega sveta, poln visokih, lepih, mrtvih oken in ves tih ko grob. Tu naj bi počakal našega majorja in ker sem imel dotlej še uro časa, sem si šel ogledat grad. Vstopil sem skozi železna vrata vrtnega obzidja. Malo proč od vrtna steze je rjavela razbitina starega, orjaškega avtomobila. Za gradom sem našel grob poljskega častnika; na lesenem križu je visela njegova jeklena čelada. Ob levem krilu gradu so se kopičile ruševine razstreljenega stolpa. V rani stranske stene je visel še ostanek nekkih vrat. Videti so bile podrti polževе stopnice — spet ena malih, nemih žaloiger! Toda tiho kamenje ni razodelo nobene skrivnosti.

Potok Zloty se je imenoval ta sanjajoči grad. Grof, ki je nekoč bival v njem, je bil zbežal. Vse to velikansko poslopje s svojimi štiridesetimi sobami je bilo neobljudeno, opustošeno, bežno, zasilo bivališe za poljske in potem za nemške vojake. Vojskujoči se vojak ne more dosti povpraševati po glasbeni ali damski ali bralni sobi. Vojak pograbi tam iz razkošno opremljene postelje, ondi z divana kako blazino ali preprogo ali zaveso, kar pač potrebuje za svoje nočno ležišče, ki bo — kdo ve? — mogoče njegovo poslednje vrh zemlje, a jutri mora že dalje.

Šel sem skozi nekaj soban samelega gradu kakor v sanjah — prav za prav v dveh sanjah hkrati: v sanjah o minulem življenju bogatega graščaka in v sanjah o divjem razdejauju vojske. V eni teh sanjskih dvoran, kjer sta v kotu ležali slama in slamnjaka na parketnih tleh, sem dobil rjav klavir. Okleval sem ga odprl, pritisnil na tipke — in glej! — oglasil

bodisi pokrajinske z Brezj bodisi interieura, žetudi oboje naravnost kliče po obdelavi. Znana mi je samo ena kopija, ki je v privatni lasti (Gorjup — lastnik tov. Joško Zabret), pa je že ta naročena. Pa vam pridejo gostje od vsepovsod, člani vlade, pa ni ničesar, da bi bilo res primerno tudi za izbran okus. Tudi Marijin steber je zlasti za ujedanko prelep motiv. Prav tako kapelica v somraku. Vseposvodi po svetu se dobe take stvari za ne predrag denar, pa ima trajno vrednost. Pa tudi umetnost postane ljudem bližja in ljubša.

Za štiridesetletnico je padla tudi misel, da se kapelica milostne Gospe v toliko obnovi, da se oltarna menza, ki je lesena in vsa preperela, nadomesti z novo marmornato, in prav tako zelo poškodovane stene. Vse bistveno seveda ostane nedotaknjeno. Načrti so že v delu in bodo po tehtnem preudarku posebne komisije, kateri na čelu je prevzvišeni g. škof, uresničeni.

Sklepna misel naj bo: Sprejmi milostna Mati brezjanska zahvalo vsega slovenskega naroda za vso materinsko ljubezen tekom dolgih decenijev, za vse milosti in dobrote našo toplo zahvalo in slovesno zablubo: zvestoba do konca dni — naša in naših zanamcev. In moč za to naj nam izprosi ona, vsa ljubka in skrbna Mati, ki je vsemogočnost na kolenih.

Upamo, da se kmalu posreči dobiti za najlepše in najljubše slovensko svetišče tudi naslov in čast bazilike. Priprave so v teku. Enako bomo zaprosili sv. stolico tudi za posebno pravico, da bi se na Brezjah lahko vse leto opravljala velikončna spoved. To dvojce naj bi bila krona letošnjih spominskih svečanosti.

P. dr. Roman Tominec OFM.

Janes Vurnik: detajl glavnega oltarja — levi angel — v cerkvi na Brezjah

Na božji prvi

Znamenit spomin iz davnih vojnih časov je cerkev na Šmarni gori. Naše okolisko ljudstvo časti šmarnogorsko Marijo predvsem kot Kraljico sv. rožnega venca. In zares se v šmarnogorski cerkvi tako lahko zbrano in pobožno molči sv. rožni venec. In danes je njegova nedelja.

Veliko jih je, prav veliko med kristjani, ki so že izkusili moč in tolažbo sv. rožnega venca. Pravimo, med kristjani, ker je molek skorajda najpreprostejše znamenje vernega kristjana.

Oni, ki ne poznajo ali ne cenijo te molitve, nimajo pravice, da bi o njej izrekli svojo sodbo. Ako pa rožni venec celo smeše in zaničujejo, potem le kažejo, kako plitve so v njih korenine krščanstva. Ni jim namreč še prišlo v zavest, da nam je vse nadnaravne vrednote zaslužil Kristus in da nam jih naklanja po priprošnji Marijini. Molitev sv. rožnega venca pa v svojem jedru ni drugega kakor ponovno, mnogokratno zatrjevanje te verske zavesti. Saj se ta molitev, ki jo je overkovečel tudi veliki Michelangelo na svoji veličastni sliki Poslednja sodba v Sikstinski kapeli v Rimu, ne bi vzdržala že skozi stoletja, če bi v svoji preprosti obliki ne vsebovala tako ogloblih verskih skrivnosti.

Nikar torej ne mislite na preprosto in enostavno molitveno obliko, kakor na bogato skrivnostno vsebino. Vendar pa, če globlje sežete, potem vas more prevzeti celo ta tako preprosti in vendar tako učinkoviti način molitve. Kakor si je Marija navadno izbrala preproste prizore in podobe, da je nanje navzela svoje čudodelne milosti, tako si je tudi med molitvami izvolila najpreprostejšo, to je molitev sv. rožnega venca, da po njej izkazuje vernim svojo pomoč. Ali Kraljica nebes in zemlje nima pravice, da ravna, kakor hoče?

Zgodovina sv. rožnega venca prča, kako je bila ta molitev v krščanskem ljudstvu, tako v skupinah kakor v posameznikih, vsak čas zmogovita. To je orožje, ki so ga nosili v svojih rokah moške, katerih bodisi svetost ali znanost, bodisi moč ali neustrašenost je slavno znana. To vse je nagnilo Cerkev k molitvi: Kraljica presvetega rožnega venca, prosi za nas.

Sedanji rektor svetišča na Brezjah: dr. P. Hadrijan Kokolj

prazno. Nejevoljno sem šel dalje, pa sem se še enkrat obrnil, da bi pogledal tudi v poslednji, vrhni predal. Zares! Tu je pa bilo nekaj notri: pisana otroška žoga. Roka mi je omahnila. In zraven knjiga. Prebral sem naslov Kaj? Ali nisem na Poljskem? Knjiga ima nemški napis: »Andersonove pravljice.« Vidim sledove majhnih rok, ki so prelistavale knjigo. O, ti daljni, mali fantek, ti tuji mali muček, ki si v tej svetli sobi bral pravljice v tebi tujem, a mojem jeziku! Zdaj si proč, kot bi te bila odnesla burja, bežiš spričo nedoumljive žaloigre svoje domovine, nesrečne zemlje poljske! Da bi ti bilo nekoč spet dobro in bi ne sovražil nas, ki si v našem jeziku bral te prekrasne pravljice!

Ze leto dni je minilo od tega trenutka, ko sem bil v daljni tuji otroški sobi. Vendar se mi ta dogodek iz težkih, resnih oblakov vojnih spominov še zdaj jasno in ljubko sveti. (D.)

Kurenčkova Neška ma tud beseda

On dan enkrat, jest na vem več prou natančen, kdaj je bil tu. Jest sem bla holt namenena, de bom neala uredništvo »Sluvenca« tiste soje šternajst-dnevne purčila, koker jih nosem punavd. Pa miselte, de sem mogla pridet ke du vežneh ural? Cela truma ldi se je drejal pred tista tabla tam u kot, ke ja maja zatu naštimana, da lohka napopaja najna usak dan »Sluvenca« za tiste cenjene naručnike, ke prouzprout nisa najnga naručen, zatu jim tud ni treba nubene naručnine plačvst. Kar pred tista tabla se lahka ustojpa, če čja kej nouga zvedet, pa prebereja use pulitične, geepudarske, tatinske in tud druge zanimive nuvice ud a du cet čist zastojan.

Ke le na nubena viža nisem mogla pridet ke du urat in pol not u veža, sem se mogla pa med tistem drejnam ustaut in puslstat ldi, kua kej guvade. Seveda ke du table tku nisem mogla pridet, de b sama prebrala nuvice. Puseben dva š bl mlada fanta sta prou rinla ke naprej in s neki zapievala ven iz »Sluvenca«, pol ee pa prou natihem med saba puguvarja. Tu ee m je zdel strašen frdehtik. Zatu nisem dala pred gmaha, de sem se tud jest ke du nh pririla. Seveda zadržala sem ee pa tku, koker de b mene useakp prou ne na brigal. Skrivej sem pa le sempatke mal ke pusltila, de b vidla, kua s tedva zapasenkarija u ene bukelce zapisujeta.

Precej doug nisem mogla dognat, kua s prouzakprou prepisujeta ven iz »Sluvenca«. Ta peru sem misela, de ee za kašne službe al pa kvartirje intereserata. Nazadne sem pa le pugnrala, de s prepisujeta tiste cenike ud ukradenih beciklu, ke jih usak dan prnašaja časupisi, de lde zveja, kulk škode sa spet uzmoviči naredel. Scer tiste brauce, ke jim ni biu becikel ukraden, tu na more puseben interesat, ampak tistem, ke becikle krađeja, pridēja pa te cenike le prou. Jest sem glih vidla, ke s je eden ud teh fantu zapisovu, ki je biu ta in ta becikel ukraden, kere znamke je biu, s kašna farba je biu pusltričan, kašna numara je mou, no in nazadne tud, kulk je biu ureden. Urednast je bla zajnga, koker sem vidla, ke ta narbi važna, zatu ja je tud podstrihu. Tist becikel, ke ga je zapisovu, je biu ukraden u te in te ulc izpred hiše, ke je mela to in to numara, ureden je biu pa entauženosemetu dinarju. Ke je biu fertik s tem pupievajnam, ga je pa prašu tuvariš, za kulk ga je prouzprout on predau.

»Za tristu dinarčku,« mu je udguvuru, ke s je zapievovu

»Veš kaj, ti s en veleku osu,« ga je zafrknou negau tuvariš. »Al se splašča pol ke kulesa krast, če jih pol tku pucen naprej predajaš? Al na veš, de ke tu heđu umazana kunkurencja. Ti b mou za tak kulu pugnervat ta narm enga furja, ke je biu vender med bratem ureden, pa b biu se prepucen.«

»Sej m je žou, de sem ga dau tku pucen, ampak m na smeš zamert. Jest na morem vedet, kulk je biu kulu ureden, ke ee na zastopen na take reči. Verjameš, de sem biu še clu vseu, de sem ga tku hitr u gnar spravu, ke sem biu glih tku euh, ket turšk ooper, pa ježen sem biu tud glih tekot.«

»Tu t že rad verjamem, de se na zastopš na becikle, pa de s biu žežen t tud verjamam, sam tu ee m čudn edi, de moraš bit tku naumen. Puglej! Jest ee tud prou dost na zastopem na becikle, ampak tulk sem pa le pameten, de še nekol nisem nubenga becikla predau, dokler nisem brau u času-

pise, kulk je biu tist becikel ureden, ke sem ga tle ali pa tam pusleu. Keder me ma za gnar prou pr frak, ga predam holt k večem za kašneh petdeset prucentu cnej, koker je biu u časupise ocenjen. Keder pa nisem že čist na konc s soja kasa, pa pustim k večem dveiset ud trideet prucentu ud cene, ke sem ja brau u časupise. Ti s en slab trgovcu. Če boš tku delu še naprej, boš moug kmal kunkurz napuvedat. Pol boš mou pa ena figa. Ti moreš, preden ga peles kam na prudi, saj tulk časa pušakat, de deneja cenik ud ukradenih kules u časupis. Tam pugledaš, kulk je tist becikel ureden, ke s ga ti pusleu, pol boš pa vedu, kulk moreš zajnga pugnervat. Al n veš, da glih zatu devlaja te cenike u časupis, de se veja pu nh tatovi rihtat.«

»Prou lepa hvala za puduk,« ee je inštruktari zahvalu tuvariš. K sreč mam duma še dva becikla za predat. Eden ie marke »Puh«, zelenkast pusltričan, evidenčne numare pa zdejla na vem na pamet. Pa s ja bom že zapisu prek ke pridem dam. Ta drug je pa marke »Štirija« al tku nekot. Ta je pa lepu čm pulakiran in tku lep, koker de b biu čist nou. Evadenčne numare pa tud na vem. Za tega mam pa že kupca, pa mu ga k sreč nisem tou dat na ubroke. Zdej bom rajš se tulk časa pušaku, de bom zvedu za urednast, bom pa že ekusu, de ga bom za primerna cena predau. Še enkrat prou lepa hvala, de s m uči udperu. Men verjem, de zdej na bom rikol več tku neumen, koker sem biu du zdej. Biš vidu, kašne kšefte bom še jest delu s beciklem. Ker z mena pjd zdejla, de ga bova na ta rajtenga spila ene par gjud. Likof bom že jest plaču, sej m je ustal še ene par kuvaču ud ta predanga becikla.«

Ke sta ee enkat use tu pumenila, eta se pa z velika muja izkubacala iz tega drejna in udšla za

vudo dol preke cukriferberk. U kera štirija eta ja zavila na likof, pa nisem mogla videt, ke nistem ala za nima. Pa te me tud ni interesal. Jest sem sam gledala, kuku se bom jest izkubacala iz tega drejna. No, z velika muja sem ee pa le nazadne pre-rinla kuz urst not u veža. Mal sem se sevede mogla uddeht, preden sem začela lezt gor pu šten-gah. Pumiselte not gor u ta trek štuk in tku ajnfah pridet, ke moje kusti sa že precej ubucane. Če b na blu treba pu šten-gah dihat, b že šlu na kašna viža. Men pa prec sape zmanka, pol sem pa u lebet. No, z velika muja sem nazadne le prlezla u ta trek štuk ud uredništva in udala soj purčil. Ampak ud tseth beciklu in pa tisteh dveh rukumauhariju pa nisem črhnela nubene besede. Tu sem sevede pri-pa-rala, koker vidte, za dons.

Preden jejnam za dons, vam morem pa še neki puvedat. Sem en dober evet morem še dat namu rožu, de na bo moug nubeden rečt, de nimam nubeneh zaslug za deželno stolno mesto belo lblano.

Ke sem zadenč spet prlezla iz uredništva dol u veža, sem bla tku trudna, de sa ee m kar nuge tresle. Ke sem se mal u vež, uddehtila, sem pa h-cala ke preke Zvezjd, de se bom na kašen klop mal udpučila. K sreč sem dubila glih tam nasprut na nouga spumenika na klop se en prustorček. Zame ga je blu glih zadoet, ke sem šlonk. Kumi ee use-dem, pa za zagledam ene par pubalinciku, ke sa tam ukul spumenika metal pupirpate eroplane u lift. Skakal sa tam ukul pu trau in delal kuzouce, koker de b znurel. Seveda nhna mama jih je za gledala in se jim smejala, ke je sedela zravn mene. »ku sa ee m pa dupadel, de jih je pol, ke sa ee enkat nanurel, pelala se clu k »Rio« na sladuled. Men ee tu ni glih dupadel, ampak rečt nisem tla nč. Dons pa svetvam rožu, de nej kar hiter pesti pu-staut pa Zvezjd ene par takeh tabelc, ke bo gor za-pisano: »Utroke in pa kužke na vrvice, sicer kazen!«

K. N.

V naših šahovskih klubih je po odmoru v poletnih mesecih spet živahnješe, ker se bo pričel training za novo sezono. V nekaterih klubih že igrajo turnirje, v nekaterih so razpisani in v ostalih bodo pa v kratkem pričeli z delom. Zanimanje za šahovsko igro je letos visoko in se nam obetajo pe-sre šahoveke prireditve.

Največja letošnja šahovska prireditev je brez dvoma turnir v Moskvi, ki je vzbudil veliko pozorno-st v mednarodnem šahovskem svetu. Udeležila sta se ga dva odlična kandidata za svetovno šahovsko prvenstvo Botvinnik in Keres, več priznanih valemoj-strov in cela kopica mladih ruskih mojstrov. Potek turnirja je pokazal, da je ruski šah neizčrpen in da si vedno bolj utrjuje vodilno vlogo, katero mu že dolgo vsi priznavajo. Letošnjega turnirja za prvenstvo Rusije v Moskvi se je udeležilo dvanajst izbranih mojstrov, tako da bi po moči zasedbe mogli primerjati temu turnirju le malo mednarodnih turnir-jev iz prejšnjih let. Potek turnirja je vzbudil po-sebno veliko pozornost, ker sta kandidata za sve-tovno prvenstvo ostala za večimi mojstri, ki so v mednarodnem šahovskem svetu še manj poznani. Po predzadnjem kolu je vodil 27 letni ruski mojster iz Rostova Bondarevski s 13 in pol točke pred Lilien-thalom in Smislovom z 12 in pol točke. Sledili so Boleslavski 11 in pol, Keres 11, Botvinnik 10 in pol, Mahagonov in Veresov 10 itd. Slavni valemojster Keres more biti torej v najboljšem slučaju le čer-ti, dočim ima Botvinnik še slabše izgled. Prese-netljiv uspeh mladih ruskih mojstrov dokazuje, da bo kmalu tudi v valemojsterskem razredu imel ru-ski šah večino in da bo borba med njimi odločevala, kdo bo bodoči svetovni prvak.

Danes prinašamo partijo mladega mojstra Bon-dareveškega, katero je odigral na kvalifikacijskem

turnirju v Kijevu, kjer si je priporil pravico udele-žiti s turnirja za prvenstvo Rusije.

Bondarevski — Konstantinopolski.

1. d2—d4, d7—d5. 2. c2—c4, c7—c6. 3. Sg1—f3. Sg8—f6. 4. e2—e3, e7—e6. 5. Lf1—d3, d5×c4 (iz slovenske obrambe je prešel črni v sprejeti damski gambit, ki obeta črncemu le ob najboljši obrambi enako igro). 6. Ld3×c4, c6—c5. 7. 0—0, a7—a6. 8. Dd1—e2, b7—b5. 9. Lc4—b3, Lc8—b7. 10. a2—a4 (ta napad na damskem krilu postavlja v tej otvoritvi črnega pred težke probleme). b5—b4. 11. Tf1—d1, Dd8—c7. 12. Sb1—d2, Sb8—d7. 13. Ld3—c4, Lf8—c7. 14. Lc1—d2! (s to potezo pripravi bel zasedbo »c« linije in obenem ogroža črnega »b« kmeta. Beli igra otvoritev zelo močno). 0—0. 15. Se4—e5, Sd7×e5. 16. Sf5×e5, Ta8—c8. 17. Ta1—c1, Dc7—b8. 18. Ld3—c4 (beli ima iniciativo in si stalno jača po-zicijo). Db8—a8. 19. d4×c5, Le7×c5. 20. f2—f3, a6—5 (grozilo je Se5—d3). 21. Ld2—e1 (vse bele fi-gure lepo sodelujejo, tako da je obramba za črnega zelo težka). Tf8—d8 (to je napaka, katero beli lepo izkoristi). 22. Td1×d8+, Tc8×d8. 23. Lc4—d5, f7×e6 (tu bi črni moral vzeti na 23. ker doseže sedaj beli poleg pozicijske še materialno pomoč). 24. Te1×c5, Da8—a7. 25. De2—c4, Sf6—d5. 26. Le1—h4, Td8—f8. 27. e3—e4, Sd5—f4. 28. Lh4—f2, Tf8—d8. 29. h2—h4, Da7—b8. 30. Lf2—c3, Sf4—d5. 31. Le3—d4, Sd5—f4. 32. Ld4—c3, Sf4—d5. 33. f3—f4 (tudi sedaj nima več uspešne obrambe, ki bi moral dati še figuro, da bi zadržal beli napad). Sd5×e3. 34. De4×e6+, Kg8—f8. 35. De6—f7 mat. Črni ni več mogel braniti mato, igral je pa do konca, ker mu borbenost ni pustila, da bi se tako hitro ločil od partije. Igra belega v tej partiji je bila zdrava in močna.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21			22			23			24			25			26			27	
28		29			30		31				32	33			34			35	36
		37					38				39			40			41		42
43					44				45	46				47	48				49
50			51						52		53	54				55	56		
57		58					59			60		61	62				63	64	
		65				66				67		68	69					70	
	71				72				73	74					77	78			79
	80			81		82			83		84		85			86	87	88	
	89		90			91		92			93	94	95			96	97	98	
		99				100					100a		101			102			103
104					105										106				

Vodoravno: 1. Gozdni sad listnatega drevesa, živalska hrana. 6. Obrtnik, ki izdeluje slastne stvari. 16. Rečica v Savinjski dolini, čevljarstva potreščina. 21. Prvi življenjski križ na tej zemlji. 22. Prihodnjik. 23. Skupina žuželk. 24. Blagohotna vzdržnost, spoštovanje. 25. Doba—razdobje, vek. 26. Polmer učtanega kroga. 27. Član slovanskega naroda. 28. Kemijska označka za prvino. 29. Brez družbe, edin. 30. Stara oblika veznika. 31. Mož, ki mu je umrla žena. 33. Stara oblika veznika. 34. Dvojica, par. 36. Dva samoglasnika. 37. Četvero-kotnik, rdeča barva pri igrah na karte. 38. Začrta-na pot, nakazana razdalja. 39. Letopis, 41. Pro-metno sredstvo, vrsta prehoda. 43. Prikazen, hiter čuden dogodek. 44. Pomoč, podstavek. 46. Tuja beseda za milo. 48. Moralca, versko ali filozofsko navoslovje. 50. Del naslova, z besedo izražena bitnost stvari. 51. Cerkevni dostojanstvenik. 52. Tanko kožica. 54. Pozitivna elektroda. 56. Dobro-voljno z ljubeznijo. 57. Kemijska označka za prvi-no. 58. Ena izmed lepih človeških lastnosti. 59. Poje, poučuje. 60. Prva številka. 62. Hrib pri Bel-gradu, na katerem stoji spomenik neznanemu ju-naku. 64. Jezikovna značilnost dalmatinskega na-rečja. 65. Del dvokolesa (tujka). 66. Način gibanja, tudi smer v slikarstvu ali stavbarstvu. 67. Morski zaliv; danes po vsem svetu razširjena igra na trav-natem igrišču. 69. Okrogel prostor za borbe. 71. Barjansko kurivo. 72. Peščeno obrežje morja ali reke. 75. Prav blizu, poleg. 78. Živalski prednji ud, debela, široka roka. 80. Drugo ime za očeta. 81. Osebnostni zaimek. 82. Odebeljen konec palice, stor.

83. Eventuelno (kratica). 84. Učenje. 85. Naplačilo. 86. Pevska nota. 88. Tuja beseda za klej. 89. Pev-ska nota, romanski določni člen. 90. Industrijska rastlina. 91. Ploskovna mera. 92. Lahko, dovoljeno je. 93. Svetopisemski junak stare zaveze, mož, ki vdan v božjo voljo, prenaša najhujše nesreče. 95. Ena in dvajseta in dvajseta črka v abecedi. 96. Reka v severozahodni Nemčiji. 98. Povratno osebni zaimek. 99. Pokrajina in reka na Morav-skem; žensko ime (Beneševa žena). 100. Lesena hi-šica. 100. a. Vršček na obrazu. 102. Človeški ud. 104. Ne naprej, temveč... 105. Prebivalec zemeljske celine. 106. Tuja oblika ženskega krstnega imena.

Navpično: 1. Zelo zagonetno bitje; vsebuje lahko v največji meri dobre ali slabe lastnosti. 2. Ta je prva zastopnica zagonetke pod št. 1. vo-dor. 3. Pevska nota. 4. Vrsta jedi. 5. Predmet ro-doljubne ljubezni; ima pridevke »mili kraji«, »slad-ka«, »pozdravljena« itd. 6. Sladkovodna riba iz stoječih voda. 7. Del oboda, primitivno orožje. 8. Vzklik. 9. Cil, priseben, pogumen. 10. Ednina skup-nega imena atlantskih otokov ob zahodni Afriki. 11. Vrsta barve. 12. Svetnica, nuna god ima 18. septembra. 13. Pogojna členica. 14. Naplačilo. 15. Del pluga. 16. Enogrbna ladja puščave. 17. Stroj, mehaniziran človek. 18. Pevska nota. 19. Številnik. 20. Prva žrtev umora po svetem pismu. 29. Črna, umazana snov. 31. Velik zločin. 32. Druga beseda za kunj. 35. Član starega avtopisemskega naroda. 37. Del druga beseda za decimalno ve-jico. 38. Slovenska beseda, ki pomeni rešenje, re-

štev. 40. Fantovsko sonce. 42. Druga beseda za tkalca. 43. Najpogostejše ločilo. 44. Prebivalec bližnjih mestnih okrajev. 45. Grški slikar; beseda pomeni tudi poziv, klic. 46. Zimska padavina. 47. Izreden praznik, prva daritev. 49. Prva slabša po-lovica. 51. Najpogostejša sestavina; Vomborgarjeva veseloigra. 52. Oblika osebnega ali kazalnega za-imka. 53. »Da« v češčini. 55. Pogosto moško ime, rimski svetnik, god ima 17. jul. 58. Del noge, naj-slavnješa je bila Ahilova. 59. Kratko poznanstvo, nagel dotik. 61. Senjska »unaška narodna igra. 63. Letopis. 65. Majhna prometna žila (mnovina); opravi-ki. 66. Prepri, nesoglasje. 68. Utrdba, trdnjava, del trdnjave. 70. Črn bik z belo liso na čelu, ki so ga Egipčani po božje častili. 71. Majhna potegav-ščina, dobro voljo vzbujajoč domislek. 72. Gora, na kateri je Mojzes prejel božje zapovedi. 73. Za-nemarjenost, površnost. 74. Rimski pozdrav. 75. Tisti, ki ni domač. 76. Pravoslavna sveta podoba. 77. Dogodek, čuden primer, neprijetna zadeva. 79. Zadnja beseda v očenasu. 81. Jezero v Abesiniji. 87. Egipčanski bog. 90. Oblika gorske poti, po-bočja. 92. Oblika pomožnega glagola biti. 94. Na-domestek za gotovino, nakaznica za denar. 97. Druga beseda za smuč. 99. Izraz pri smehu. 100. Pamet, razum. 101. Povratno osebni zaimek. 103. Prva in ena in dvajseta črka v abecedi.

Rešitev nedeljske križanke

Vodoravno: 1. Kolesarja — 5. Mora — 7. Leva — 9. Vera — 11. Sola — 13. Morana — 14. Bisaga — 16. Samo — 18. Nihalo — 19. Jaga — 20. Lina — 21. Veka — 22. Malaka — 24. Kali — 25. Dati-rati — 27. Nada — 28. Pitija — 30. Šala — 32. Ja-go — 34. Veja — 35. Leto — 36. Kola — 37. Kača — 39. Zeli — 41. Bisaga — 44. Koža — 45. Kača — 46. Poza — 47. Dasi — 49. Penolpa — 51. Soba — 52. sako — 53. Remi — 55. Rona — 57. Vila — 58. Lava — 59. rama — 61. Kana — 62. moda — 63. Soha — 64. Letati — 66. Naja — 68. para — 70. Meja — 71. Kotja — 72. Kava — 74. Sapa — 76. Masa — 78. kamera — 83. Pera — 87. Boka — 88. Muka — 89. Bipi — 91. Zaradi — 93. Loka — 95. Talija — 97. Remiza — 98. Loka — 99. Tona — 100. Jata — 101. Paka — 102. Sanacija.

Navpično: 1. Korana — 2. Lena — 3. Zibika — 4. Jasa — 6. Rasa — 8. Vanilija — 9. Veba — 10. Ralo — 11. Soja — 12. Lagati — 13. Moliti — 15. Gala — 17. Moka — 21. Veda — 22. Mati — 23. Kasa — 25. Davi — 26. Raja — 27. Nato — 28. Pila — 29. Jaka — 31. Laze — 33. Gobi — 34. Veža — 35. Leča — 36. Kora — 38. Čada — 40. Lipa — 42. Salona — 43. Gapa (Garmisch Parten-kirchen) — 44. Koča — 45. Kabala — 46. Pokora — 48. Sirena — 50. Neroda — 51. Solata — 52. Savana — 54. MIMOZA — 56. Leha — 57. Vile — 60. Mapa — 61. Kaja — 63. Sova — 65. Tisa — 67. Jama — 69. Raka — 70. Mera — 71. Kosa — 72. Kako — 73. Zelo — 75. Parodija — 77. Sava — 79. Meta — 80. Peka — 81. Nakaza — 82. Vabilo — 84. Salo — 86. Leta — 87. Bojena — 88. Mumija — 90. Piza — 91. Zato — 92. Rana — 94. Kapa — 96. Lisa — 97. Reci.

TEHNIKA

Topovi na podmornicah

Podmornica je bila že takaj ob svojem nastan-ku zamišljena kot orožje. In to kot napadalno orož-je, ki naj nasprotnika presenetiti in uniči, preden ee more pripraviti za obrambo, ker je podmornica že po svoji naravi tako zgrajena, da ee v odkritem boju ne more meriti z mnogoo močnejšim nasprot-nikom, ki ga napada.

Obramba podmornice pa je danes predvsem taka, da se potopi v globino in uide napadalcu, ki ne ve, v kateri smeri je pobegnila. Ta obramba je bila v dobi, ko so prve podmornice posegle v boj na oceanih zelo učinkovita. Vožnja pod morsko gladino pa je bila in je ostala podmorniško najbolj nevarno orožje tudi pri napadu. Vendar so se v tri-desetih letih praktične uporabe podmornic, pogoji za napad in obrambo, zelo spremenili. Bojne ladje,

Grobnice in spomenike

kamnoseško stavbna, cerkvena dela izvršuje po nizkih cenah kamnoseško kiparsko podjetje **FRANJO KUNOVAR** pokopališče Sv. Križ-Ljubljana telefon 49-09

ki so ob nastopu podmornic veljale kot nepogreš-ljiv cilj, so postale nevarni napadalci, medtem ko jih celo polu zadetek s torpedom sicer poškođuje, nikakor pa ne uniči in onesposobi. Kot novo orožje so ee pokazala tudi letala, ki lahko opazijo pod-mornico iz zraka tudi, kadar pluje pod morsko gla-dino, in vodne bombe, ki eksplodirajo v določeni globini, ee podmornici nevarne že takrat, kadar pa-dejo v njeno bližino.

Že svetovna vojna je pokazala takoj v začetku, da je oborožitev s samima lansiranimi črnimi pre-elaba. Torpedi sami so bili težki in veliki, tako da jih podmornica ni mogla vzeti večjo količino s seboj.

Z nekaj atrelli, za katere je imela strelivo na razpolago, je bila njena naloga za tisto pot zaklju-čena. Podmornica se je morala vrniti v oporišče, čeprav bi ee j še nudila možnost za udejstvovanje. Ta okolnost je bila zelo neprikladna, zlasti v pri-merih, kadar so imele podmornice naloge, ki so jih morale izvršiti v prekomorskih deželah. Tako so že kmalu začeli opremljati podmornice s topovi, ki so ee v vojni zelo dobro izkazali, zlasti pri napadih na neoborožene trgovske ladje, kjer so z nekaj to-povskimi atrelli prihranili torpeda.

Pri današnjih razmerah je naloga podmornice za samo potapljanje ladij, polisnjena v ozadje. Ve-liko večje važnosti je polaganje min pred sovraž-nimi pristanišče in na vodnih potih sovražnika, v obrambi pa borba s sovražnimi avijoni, čeprav da-jejo tudi za obrambo pred avijoni še vedno veliko prednosti možnosti za čim hitrejšo potopitev pod površino, preden avijon podmornico opazi.

S topovi so opremljali podmornice že kmalu. Leta 1887 so bile imele za Turčijo naročene pod-mornice za obrambo pred manjšimi napadalci vgra-jene po dva topova kalibra 25 mm, ki sta ee pred potopitvijo snela in spravila v notranjost pod-mornice.

Američani so v l. 1902. vgradili na podmornico top na stienjen zrak, namesto na smodnik. Ta top pa ee v uporabi ni obnesel in so ga kmalu demon-tirali. Nemci so zaradi prvih ponesrečenih posku-sov šele tik pred svetovno vojno začeli opremljati svoje podmornice s topovi. Ti topovi pa so bili tako izdelani, da so ee pred potopitvijo potegnili na podstavku v notranjost posebnega na podmor-nici postavljenega prostora, ki je bil navzven her-metično zaprt. Toda že v minuli svetovni vojni so začeli topove za na podmornice izd-lovati tako, da so ob potopitvi ostali zunaj, v notranjost pa so sra-vili samo priprave za merjenje.

Kaliber pri topovih je bil od začetka soraz-merno majhen. Proti koncu vojne pa so bile pod-mornice opremljene že čez 10,5 centimetarskimi to-povi, in velike podmorske križarke celo u 15 centi-meterskimi topovi. Angleška mornarica je ob lon-cu vojne obetlevala turško pristanišče iz pod-mornic celo s 30,4 centimetarskimi topovi.

Konferenca v Washingtonu je po vojni omajla oborožitv podmornic na 20,3 centimetarske topove, toda države, ki so podmornice gradile, so segle večidel po manjših premerih. Tako so ee največje podmornice, kakor »francoska podmorska križarka« »Surcouf« imele topove z 20,3 cm pr

V letih po svetovni vojni so velike mornarice zgradile nekaj podmornic celo v takih izmerah, da so nanje spravile letala. V koliko pa se b. ta novost uveljavila, bodo pokazale šele izkušnje v sedanji vojni.

Tega še ne veš

Limone dajo več soka, če jih pred upo-rabo segreješ v vroči vodi.

Storžji smrekovi in borovi, ki jih nabiraš poleti in jih v kleti posušiš, so izvrstno lahko gorljivo kurivo za netenje ognja, ki ti pri-hrani veliko drv. Komur je mogoče, naj si nabere čim več storžev.

Sleharna rastlina sili kvišku, k svetlobi. Če svoje rastline v lončkih venomer drugade po-stavljamo, jih prilagodimo, da se zmeraj obračajo. To vzame rastlini največ njene moči, ki je potem nima za razvoj. Zato je dobro, da na lončku z barvnikom zaznamujemo, katera stran je obrnjena proti sobi. Potem rastlina vedno enako raste.

Povoščeno blago se spet lepo sveti, če ga obrišeš z volneno cunjico, ki jo namočiš v petrolej.

Zlogovnica

Sestavi iz zlogov:

a, da, ga, go, hi, i, ja, li, li, na, la, par, rat, ri, ro, tik, trup, ve besede sledečega pomena:

telo, ogródje —
Precejšen zločinec —
Starogrška epska pesnitev —
hrbovit, členovit —
domaća beseda za Italijane —
vrsta znanstvenika —
Finžgarjeva ljudska drama —

Prve črke dobljenih besed ti povedo goro v Julijskih Alpah, zadnje črke domačo besedo za vremenski koledar.

Rešitev nedeljske zlogovnice

Ramzes — Ametist — Dromedar — Obeti — Nevada — Aligator.

Prve črke dajo: Radovna, zadnje črke: Stritar,

MLADI SLOVENEČ

Čudna dogodivščina

Zgodba, ki vam jo bom zdajle povedal, je gotovo stara že 100 let in morda še več. In ker je tako stara, je gotovo tudi resnična.

Nekje na Francoskem je živel mož, ki je bil najvišji sodnik v deželi. Bil je plemenitega rodu, zato so mu dejali marki. Marki bi rekli po naše nadgospod ali velegospod, kakor se vam pač imejete. Zdi se, da marki se je na stara leta naselil v neki vasi na južnem Francoskem. Ko je nekega dne po napornem kosilu prodajal dolgčas in gledal skozi okno vasko krčme, je zagledal na parobku bližnjega gozda lepo oblečenega moža. Mož je sedel na tleh in živahno premikal roke. Videti je bilo, da govori sem s seboj. Markiju se je to čudno zdelo. Pohitel je ven, toda čudni možak je medtem izginil v gozd. Marki mu je sledil in ga kmalu našel pod nekim drevesom, kjer je spet mahal z rokami in nerazumljivo godrnjal.

Marki je nekaj časa gledal njegovo početje, potem ga je vljudo pobaral:

»Slišite vi, kaj pa počenjate?«
Mož je za trenutek nehal godrnjati. Na kratko je odgovoril prislecu:

»Igram.«
»Igrate?« se je začudil marki. »S kom pa igrate, če smem vprašati? Saj ste vendar sami!«
»To se vam le zdi.« se je glasil odgovor čudnega neznanca, »ker ne vidite mojega soigralca. Igram namreč s samim gospodom Bogom.«

»Mož je najbrž zmešan,« si je mislil marki. Na glas pa je rekel:

»Z Bogom igrate? To je vsekakor nenavaden nasprotnik. Katero zanimivo igro pa igrate, če smem vprašati?«

»O, zelo preprosto igro, plemeniti gospod: navaden šah.«

»Hm,« se je vse bolj čudil marki. »Ali igrate za denar?«

»Kajpak,« je vneto pritrdil neznanec, »šahist in napravljen na tleh kretljivo z desno nogo, kakor bi prestavljal nevidno figuro.«

Markiju je skoraj sapo zaprlo.

»Oprostite, ljubi mož, kako pa napravite obračun, kadar je igre konec in če eden izmed vaju zgubi?«

»Izplačava si v frankih.«

Markiju je kar sapo zaprlo. Mož je popolnoma nor! si je mislil. Vendar še ni končal z vprašanji.

»Oprostite moji radovednosti, kako pa kaj napredujete?«

Neznanec se je zagledal v nebo in njegovo obličje se je čez nekaj časa čudno skremžilo. Rekel je:

»Zdajle je moj nasprotnik napravil ime-nitno potezo. Poraza se ne morem več ubraniti. Izgubil sem igro!«

»Koliko ste pa izgubili?«

»Pet sto frankov,« je vzdihnil neznanec.

»To je pa precej,« je sočutno pripomnil marki. »Pa vendar ne bo Bog tega denarja vzel od vas?«

»Ne,« je odgovoril šahist. »Ta denar je namenjen revežem. Bog mi zmeraj pošlje na pot reveža, kateremu izročim denar, ki sem ga zgubil pri igri. Danes ste vi tisti, kateremu moram dati denar.«

Na te besede je neznanec segel v žep in odšel presenečenemu markiju pet sto frankov. Preden si je marki opomogel od presenečenja, je neznanec že izginil med grmičevjem. Marki je nekaj časa stal na mestu in ugibal, kaj naj začne z denarjem. Nazadnje ga je vendarle vtaknil v žep in lice se mu je razlelo v prijeten smehljaj. Kaj mislite — pet sto frankov tudi za markija niso bile mačkine solze!

Čez nekaj dni je markija spet zaneslo v oni gozd. Morda je upal, da bo spet tako zlahka dobil pet sto frankov kot zadnjič. In res, skoraj na istem kraju je naletel na neznanca, ki je

Nepredvidni Štefan

Štefan pripoveduje svojemu prijatelju Matevžu: »Moja zibelka je tekla ob morju.«

»Kaj? Ob morju je tekla?« se je zavzel Matevž.

»Zahvali Boga, da nisi štrbunknil v morje!«

Zgodba o nesrečnem Jurčku

1.

Jurček je bil sin bogatega posestnika. Imel je očeta, imel je mater in še pet sester in štiri brate povrh. Pa ni bil srečen. Življenje mu je grenila njegova zunanost. Dvanajsto leto je dopolnil, pa je bil majhen kot otrok, ki prvo leto trga hlače po solskih klopih. Ljudje so mu zaradi tega rekli pritlikavček. Imel je nenavadno veliko glavo in dolge roke, tako da je bil res pravi spakček.

Srca pa je bil Jurček zelo dobrega. To srce je bilo več vredno kot zdrava in prikupna postava tega ali onega vaškega nagačja. A ljudje ga vendarle niso imeli radi. Nobenega še tako dobrega dela, ki ga je Jurček storil, niso upoštevali. Nihče ni imel zanj prijaznega pogleda, le malokdo toplo besedo.

Edini prijatelj ubogega Jurčka, edini, ki se je zanj potegoval in ga imel rajši kot vse svoje druge otroke, je bila njegova mati. Njene misli so bile zmeraj pri njem. Za druge svoje otroke ji ni bilo treba toliko skrbeti; če bodo pridni, se bodo že sami preživeli. Zavedala se je, da mora dati Jurčku več ljubezni, ko je ne najde nikjer drugod. Jurček je vedel, da ga ima mati rada in bil ji je hvaležen. Bolelo pa ga je, daji povzroča toliko žalosti in skrbi, zato se ji je rad izmikal. Največkrat je čepel na podstrešju, zamaknjen v knjige. Bral je na vsjo moč rad. Ob knjigah je pozabil na svoje gorje.

Z majhnimi otroki se je Jurček rad igral. Zabaval jih je s svojimi zgodbami in igrkami. Ko pa so otroci dorasli šoli, so ga začeli sramotiti z drugimi otroki vred:

»Kaj boš ti, palček pritlikavi! Brki ti bodo kmalu zrastle, pa si manjši od nas. Kar med pritlikavce pojdi! Ti ne spadaš med nas!«

Jurček je bil močnih rok. Lahko bi dvignil pest, lahko bi se branil, toda njegovo srce ni

z vso vneto prestavljal po tleh nevidne figure in brundal predse.

»No, kako vam gre kaj danes?« ga je nagovoril marki kot starega znanca.

»Izvrstno, izvrstno,« je vzkliznil neznanec. »Prav s tole potezo — neznanec je prestavljal nevidno figuro —,« sem svojega nasprotnika premagal.«

»In koliko dobite za to?« je radovedno vprašal marki.

»Tókrat sva stavila visoko. Pet tisoč frankov,« si je neznanec zadovoljno pomel roke.

»In, kako vam bo nasprotnik ta denar izplačal?«

»Prav tako kakor jaz njemu. Če dobim igro, mi pošlje na pot bogatega človeka, ki

„Berač Luka ima že sedem križev za seboj...“

Kolikor desetletij človek doživi, toliko križev si na rame naloži, pravi ljudski glas. Nekateri pa pravijo tudi drugače: da ima človek toliko in toliko križev za seboj. Ko je zadnjič prikreval k nam star berač, je teta rekla: »Berač Luka ima že sedem križev za seboj!« S tem je hotela reči, da je dopolnil sedemdeset let svojega življenja. Kako čuden prizor bi bil, če bi berač Luka imel res sedem

Pritlikavci in krojač

V majhnem mestu je živel krojač šivanka. Nabral si je precej denarja, ker je delal obleke za bogate ljudi. Največ pa je zaslužil s tem, da je posojal denar razsipnim mladencem. Bil pa ni samo bogat, ampak audi skop. Berače je podil od praga in nihče se ni slišal, da bi kdaj komu podaril en sam dinar. S svojo staro služkinjo Meto je grdo ravnal. Pil pa je hudó rad. Ker je bil majhen in trebušast, je bil zelo smešen, kadar je bil pijan.

Ze pošteni ljudje nič kaj radi ne vidijo skupuha in pijanca, njihovi najhujši sovražniki pa so oni duhovi, ki so nevidni. Da bi krojaču nagajali, so mu v kavo sipali soli. Krojač pa se je drl na svojo Meto, ker je mislil, da je bila ona tako zaniška. Meta se je branila in v hiši je bil pravi pekel.

Duhovi so krojaču šivanki spreminjali najboljše vino v navadno vodo. On pa je zaradi tega spet zmerjal Meto in prepil je bil na dnevnem redu. Vrh tega so se duhovi začeli mešati tudi v njegov posel. Tako so mu n. pr. zašili dva rokava skupaj, skrajšali hlačnico ali pa mu tako obrezali suknjo, ki jo je imel v delu, da je ni mogel več popraviti.

»Mojster,« je nekega dne rekla Meta, »prav gotovo vas je eden izmed sovražnikov uročil. Nekdo nam je začel nagajati. Prav gotovo so to majhni duhovi, ki so nevidni.«

»Le kako bi se jih ubranili?« je zaskrbelo mojstra.

»Poščitte njihovega kralja!« je svetovala Meta. »Ime mu je Vrtoglav. Vsak večer se zbirajo njegovi podaniki pri starem gradu, da presteje njihove vrste. Pravijo, da je zelo do-

za nekaj časa naloži denar zanj. Danes ste tisti bogati človek vi...«

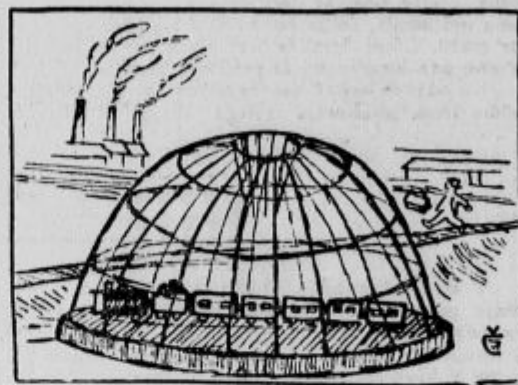
Na te besede je neznanec izvlekel iz žepa — veliko pištolo in jo pomolil markiju pod nos.

Markiju je od strahu skočilo srce v hlače. Uvidel je, da se s pištolo ni šaliti. Vdano je segel v žep, privlekel iz njega denarnico in odšel neznanecu pet tisoč frankov. Neznanec se je vljudo priklonil in izginil v grmovju.

To pot je bil marki kajpada še bolj presenečen. Kakor blisk mu je šinila skozi možgane misel, da je bil v bridki, bridki zmoti, ko je mislil, da je neznanec usmiljenja vreden človek, ki se mu je v zgornji izbi zmešalo.

Ta huda zmeta je ubogega markija veljala kar štiri tisoč pet sto frankov...

križev za seboj, vidimo na sliki, ki jo je spretno narisal Ciril Rozman, Ljubljana — Šiška.

„V zadnjem trenutku je ujel vlak...“

Če kdo ves zasopel priteče na železniško postajo in skoči na vlak v trenutku, ko strojevodja dobi znamenje za odhod, pravimo, da je v zadnjem trenutku ujel vlak. Kako bi bilo, če bi kdo res vlak ujel, nam kaže prizorček, ki ga je narisal Jože Čelik iz Poljan nad Škofjo Loko.

»Ne,« je kriknil kralj Vrtoglav. »Vrtel se boš, dokler ti ne odpusti berač, ki si ga tako grdo nagnal. Ali si slišal?«

»Oh, seveda sem!« je vzdihnil z zadnjimi močmi krojač. »Saj obžalujem, da sem tako grdo ravnal z njim. Obljubim, da bom dal siromakom polovico svojega premoženja, samo izpustite me! Ne morem več prenašati tega vrtelja.«

»Prav,« je bil zadovoljen kralj Vrtoglav. »Sprejem tvojo obljubo. Jaz sem bil, ki sem bil preoblečen v berača. Zmeraj si bil trdega srca do beračev, sebičen in neusmiljen. Moji podaniki so ti zato tako nagajali. Šromaki so prezebali in stradali, ti pa si se naliveš z najboljšim vinom. Odpustimo ti, če se boš bolj šal. Ali obljubiš?«

»Obljubim!« je rekel krojač in duhovi so ga pri prič izpustili in izginili.

Krojač je res držal besedo. Duhovi so se spremenili v dobre pritlikavce, ki so mu, kakor vsem dobrim ljudem, pomagali, kjer so le mogli.

MLADA NJIVA

Kroparski kapelici

Kaj so v Rimu bazilike slavne, če zgodovinske so in starodavne? Kaj so drugod katedrale slovite, če veličastne so in slikovite?

Ljubša od vseh teh molilnic mogočnih, v slogih modernih in gotskih, baročnih mi je kapelica kroparska mala; od vseh cerkvá se mi zdi najbolj zala.

V njej se mi duša od kraja spočije, dih me nadzemski sládko oblije; dan za dnem iščem si v njej zavetišča: ves prerojen grem iz tega svetišča.

Ko čudodelno zrem sliko Marije, radost presladka iz srca mi klije; črpa iz nje si moči za življenje: zlahka premagam prav vsako trpljenje.

Slavljen bodi, kapelica mala, dokler na zemeljski obli boš stala! Vsak, ki se v stiski k tebi zateka, najde tolažbo si, dušnega leka.

Jožef Mihelič, Dobrava pri Kroplu.

* Kapelico imenujejo Kroparji in okoličani prekrasno cerkvico Matere božje, ki je bila še v prejšnjem stoletju sloveča in daleč naokrog znana božja pot, a je zdaj — žal — opuščena. Treba bi bilo, da bi se Slovenci bolj zanimali in spoštovali take narodne svetinje.

Ah, zakaj...

Ah, zakaj ne morem kakor slavček peti, ob večerih tihih v daljo poleteti.

Rada bi na črno zemljo pokleknila, nad samotnim grobom očenaš zmolila...

Olga Kuretova, Belgrad.

Uganke prevažanke

Rjava kosmatinka si lešnike nabira, po drevu se potika, nam lešnike izmika.

(Veverica.)

Zmeraj v vodi stojim, nikdar se ne prehladim; včasih pod težo ječim — vendar že dolgo živim.

(Most.)

V reki se lovimo, na vso moč hitimo, v krogu se vrtimo, prav lepo živimo.

(Valec.)

Preiščem vse kote, se s prahom vrtim, obrijem falote, kar v zraku živim.

(Vetr.)

Vran in golob se lovita, drug za drugim letita okoli zemlje venomer; zmeraj kar v eno smer.

(Dan in noč.)

Božidar Žnidarič, dijak, Ptuj.

Tam doma...

Tam domá na našem polju je škranček zažgolél, eno pesem le odpel je, poltje pa je onemel.

Tam domá med našim tršjem črček je zasčebetál, pa se dolgo ni oglašal; mrzli dež ga je pregnal.

Tam domá pod mojim oknom se je roža razcvetela, a ker sonce se je skrilo, je lepota ji zbledela.

Daleč tamkaj v naši koči bi se mati zasmejala — pa se je ob mislih name v tihí žalosti zjokala.

Včasih zvonko skupaj pela sva s škrančkom v rosnem polju — zdaj me je tujina vzela; drobni ptič molči v podolju.

Zdaj šele občutim kruto, kaj se pravi — dom imeti, zdaj šele gorkó, ljubeče bom o njem začela peti...

Marija Pučko.

Huda krivica

Tonček pride ves objokan domov. Mama mu obriše solze in ga sočutno vpraša: »Revček, kaj pa se je zgodilo?«

Tonček se huje joka: »Učitelj me je grdo ozmerjal, ker nisem mogel takoj najti Amerike na zemljevidu. Uuuu, saj jo je celó Kristof Kolumb več mesecev iskál!«

Družina

Rožnovenski mesec oktober

(Dne 11. t. m. je Materinstvo Matere božje)

Kruh se zajeda v misli, krompir glavo polni; obleka, obutev in knjige za otroke — skrbi in skrbi. Kam mati iz te zmede, iz svinčene plasti, kam bi se skrila, kam odhitela? Denarja ni, še zdravja ni, vse naokoli megla, oblaki, teža in smrt.

Ali so sploh kdaj rože cvetele? Ali sijale so lučke po travah, poslale od sonca? Ali izhoda ni? Ni kaplje tolažbe za vse te težke dni?

Marija.

Kakor je ona v bridkosti medlela, razume, da matere v bolečinah ječijo. Kakor je ona pod križem drhtela, razume, da matere za otroke medlijo.

Kakor le ona s Sinom v naročju je v ranah njegovih trpela, razume, da bolečina otrok, je materam najbridkejša vseh nadlog.

Marija.

Ves mesec iz rož duhovnih ti vence bomo polagali; iz vencev molitve nam izprosi pomoči za te dni, za matere, za otroke!

(km)

Ženska ali mati

»Spoštujte ženo!« je zapovedal švicarski general vojaštvu in narodu. »Dajte mi dobrih mater in rešil bom svet!« je skoraj pred 100 leti vzkliknil Pij IX. In papež Pij XII. je za letošnji september ukazal moliti k presv. Srcu, »da naj nam da svetih družinskih mater, ki bodo pomagale dvigati kraljestvo Kristusovo

po družinah in bodo vzgojile verno in čisto mladino.«

Sivolasi poglavar vlade okrnjene Francije, maršal Petain, je dal izstaviti materam posebno izkaznico, ki jim pri nakupovanju živil daje prednost: »Najprej postrezite materam!« je na izkaznici, in to je več ko gola vljudnost. Vprav ta izkaznica je viden dokaz, kako hoče Francija, ki se bori za svoje vstajenje, uvesti v javnost pripoznanje materinske časti. Pa ne, kakor da bi ne bilo več materinskega čustva, tega najvažnejšega in najpožrtvovalnejšega čustva vseh čustev! Saj so v poslednjih mesecih vprav v Franciji iznova doživeli, kako je na sto tisoče bežečih mater pustilo vse svoje imetje, le da so rešile najdražje, kar imajo, svoje malčke v naročju in ob sebi. Nobena ni zapustila svojega otročka.

Ali pa je svet v poslednjih dvajsetih letih zadostno cenil in pripoznaval neizčrpano materinsko požrtvovalno ljubezen? Ali so jo poplačali z otroško protiljubeznjo, ki se izraža s hvaležnostjo, spoštljivostjo in podpiranjem? Ali je svet zares častil Evo kot mater vsega življenja ali pa je ni nemara razkazoval bolj kot igračko in rojeno zapeljivko? Ali nismo v javnosti zmeraj bolj izločali ženskost, bolj kot materinstvo?

Dobro bi bilo, če bi se tozadevno vsi izprašali vst. Zda pa zda utegnemo brati tudi v katoliških listih članke o »ženskem« vprašanju, kjer je prav očitno potisnjeno materinstvo ženske v ozadje. Tudi v katoliških listih se moramo jeziti na oglaševanje takih kinematografskih predstav, ki z besedo in s sliko proslavljajo žensko in pri tem — žal — večkrat onečašajo materinstvo. Če se kaj takega dogaja na zelenem lesu — to se pravi, da to beremo v katoliških listih — ali se smemo čuditi, če razne ilustracije neopredeljenih listov nemoteno objavljajo vsa pisana šara najbolj intimnih ženskih oblačil in jih v velikih oglaših priporočajo, in prikazujejo žensko samo kot lutka brez duše ali celo zgolj kot predmet za okus.

Tako zavzame moderni »življenjski« nazor je zares vse sorte napravil iz ženske. Biti mati, učijo ti krivi preroki, ni nič drugega ko golo propadanje. Ženo so ponižali do »sodružice« za delo in zabavo moža. Mlado hčerko proslavljajo kot prijetno šolsko in športno tovarišico, ki se kasneje seveda razvije iz nje možu nevarna tekmovalka v borbi za kruh. Kje naj potem ostane še kaj spoštovanja, ki ga dolgujemo tisti, katera nam je dala ali bo dala življenje? »Moderna« kultura, ki seveda ni nič drugega kot strahovito razpadanje, vidi v ženski samo še samicu in spriču nje pozabi na mater. In kot posledica te pozabe je izginila duša iz družinskega življenja, je izginilo prisrčno materinstvo iz sveta.

Še nikoli ni bil svet tako oddaljen od matere, kot je v teh dneh. Še nikdar ni bila ženska spriču moža tako ponižana, še nikoli nista mož in žena silila tako norazno, nikdar nista tako sovražno trčila drug ob drugega v tvornici, v pisarni, v vseh poklicih — v boju za mesto pri koritu: Če bo sploh kaj odrešilo svet: te modne lutke ali pa lepote kraljice z vitko »linijo« ga brez dvoma ne bodo odrešile! Odrešile ga pa bodo dobre matere z otroki v naročju!

Nekaj o ženski lepoti

Na letošnjem velesojmu smo imeli priliko opazovati zbirko krasnih metuljev. V barvnih odtenkih so bile posebne lepe samice. Zanimiva kombinacija raznih barv je človeka naravnost presenetila.

Povsod v naravi — v živalstvu in rastlinstvu, opazimo, da je s plodovitjo tesno združena tudi estetika. Poglejmo cvetlice, ki so obdarovane z lepo formacijo in z lepo barvo; mnoge imajo tudi opojen duh.

Tudi ženske, katerim je Stvarnik poveril krasno nalogo, so obdarovane z lepoto, in sicer — kot cvetlice — ena več, druga manj. A sleherna ima na sebi nekaj lepega, in če bi ženske čuvale svojo lepoto kot poseben dar božji, bi bile po zunanosti mnogo lepše.

Cvetlice ne zalivamo z vodo in če jih ne izpostavljamo sončnim žarkom, obledijo in umrjejo. Ako pa znamo z njimi pravilno ravnati, nam darujejo lepši cvet. Tudi skrbno gojena drevesa nas razveselijo z zlahnejšim sadom.

Dekleta in žene! Učimo se od narave. Posnemajmo jo!

Ženske različnih narodov se dobro zavedajo, da je v lepoti moč. Lepa in razumna ženska je že marsikaj dosegla, kar se najboljšemu diplomatu ni posrečilo. Tudi v družbi ima lepa žena — če je tudi razumna in dobra — večji vpliv, kot manj lepa žena. Ni torej čudno, če se ženske zatekajo k raznim sredstvom zato, da svojo lepoto poudarijo in jo ohranijo čim dlje.

Biti večno mlada — to bi bila menda želja vsake ženske, ki ljubi lepoto in ki želi biti lepa, ne zaradi vpliva na zunanost, ampak iz potrebe, iz ljubezni do lepega.

Če se ženska, ki tako misli, poslužuje pravih pripomočkov, ki ohranijo zunanjo lepoto, se prav nič ne pregreši. Ona služi lepoti iz ljubezni do lepega, da ohrani dar božji in ga čuva zaradi sebe in zaradi tistih, s katerimi živi. Če bi pa rabila takega sredstva, da svoje lice maskira z umetnimi barvami, bi podelila obrazu povsem drugačen izraz. Spasila bi le svojo naravno lepoto. Lepšanje obraza stane denar in čas; naravna, neškodljiva sredstva pa stanejo malo, zahtevajo le malo truda in vztrajnosti.

Na kakšen način ohrani ženska svojo lepoto, oziroma jo poudari?

Predvsem mora čuvati svoje zdravje. Naloga ženske je vsestranska, a mora se je zavedati. Tudi dolžnosti napram sebi so vsestranske. Ena izmed teh je čuvanje ljubelega zdravja. Ona ženska, ki čuva svoje zdravje, čuva tudi svojo lepoto. Tako je tudi možna izvrševati svojo vsestransko nalogo.

Naše zdravje je tesno vezano s pravilno prehrano. Če želodec preobložimo, se bo kmalu kugal. Z njim bi odpovedalo tudi črevo. Slabo hranjenemu človeku pa bodo moči odpovedale. Če redno zaužijemo mešano hrano, to je močnate jedi, stročnice, meso in mnogo zelenjave ter sadja — kar je sedaj, žal, zelo drago — opravimo svojo dolžnost napram sebi ženska pa napravi prvi korak, da si ohrani telesno lepoto.

Pravilna prehrana, to pomeni pravilno hranjena kri. Zdrava kri pa podeli koži poseben sijaj. Lepa, čista polt je znak zdravja. Prva je odvisna od druge; zato mora ženska, ki želi negovati svojo lepoto in jo ohraniti čim dlje, skrbeti najprej za zdrav želodec in redno čiščenje črevesa.

Da želodec dobro prebavlja, si privoščimo po jedi nekoliko počitka. Zadostuje tudi deset minut.

Kar je zelo važno: Ženska, ki hoče biti lepa in zdrava, mora paziti, da ne pije preveč alkohola. Zmerno zauživanje alkohola v majhni množini ni škodilo še nobenemu. Če kozareček dobrega vina človeka poživlja, zakaj bi si ga odrekel? Toda pomnimo, da je pijan mož usmiljenja vreden. Pijana ženska, da ne rečem »zaničevanja«, pa pomilovanja ženska, ki se vdaja pijanci, ne ljubi ne sebe in niti drugih. Poročena ženska pijanka, pa je morila lastnega zdravja, lastne lepote in zdravja potomcev.

Ženske, ki pijejo alkohol preko mere, uničujejo svojo telesno lepoto in svojo — dušo. Grda polt, nabrekli in rdeči oči so v pretežni večini znak pijančevanja. Nečedna, brezbarvna

Kje se je življenje najbolj podražilo

Iz Sofije poročajo: Tukajšnji listi prinašajo statistiko, ki je iz nje razvidno, da se je življenje najbolj podražilo v Jugoslaviji in Romuniji, in sicer za 30—35%. Nato je na vrsti Danska, kjer je življenje za 25% dražje, sledijo: Japonska, Norveška, Švedska, Belgija in Portugalska (za 10—15%); dalje so Bolgarska, Grška, Svica in Madžarska (za 5—15%). Najmanj so cene poskočile v Nemčiji, skupaj le za 5%, in to zaradi strogih uradnih odredb.

Jajca shraniti

Za to imamo več navodil. Najbolj preprosto je, da si kupiš eno od več takih sredstev za shranjevanje jajc in se točno ravnas po navodilu. Kjer pa teh sredstev za shranjevanje jajc ni dobiti, pa je moči drugače storiti. Vsi tozadevni predpisi imajo namen, da ne sme v jajce prodreti zrak in s tem priključiti gnilobnih bakterij, ki bi prišle v jajce skozi

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DARMOL

luknjičavo apnenno lupino. Tako se jajca izvrstno ohranijo v deset odstotni solni raztopini in so bila še čez leto dni povsem sveža. Za krajšo dobo je torej tak način povsem zadosten. Sol zapre luknjice v lupini, tako da ne more ničesar prodreti v jajce. Na dežeh vlagajo jajca v apno. Tudi to je dobro; le da se po tem sredstvu lupina pri kuhi jajca kaj rada razpoči. Zatorej je priporočljivo, da jajce pred kuho na konici z iglo varno prebodemo, da more zrak ven.

Tega še ne veš

Lestvica se ne bo spodmikala, če ji na obe nogi nalepimo košček starega gumija od obroča s kolesa.

Kislo sadje pri kuhi porabi manj sladkorja, če denes na dva litra sadja za noževico konico natrona (dobiš v drogeriji). Potem je treba skoraj tretjino manj sladkorja.

Primerne modne oblike

Modne oblike, ki so se v poslednjih letih izcimile iz sto in sto minljivih zamisli — in ki bodo držale več let — s pravico zaslužijo, da bi jim rekli »klasične« oblike. V sedanjih časih je še prav posebej umestno, da dragoceno blago ne razrežemo tjavendan in le za nekaj mesecev. Če si narediš obleko po enem od pričujočih vzorcev, ne bo treba še čez leta nič spremeniti razen če bo krilo za nekaj centimetrov daljše.

Prav na desni je lepa podnevna obleka iz tankega, mehkega volnenega blaga. Zraven je tako zvana dopoldanska obleka,

Brez tehtnice ...

Včasih si ne moreš pomagati s tehtnico v gospodinjstvu. Prav majhne količine »stehtac« preizkuša gospodinja kar z žlico, s kozarcem, skodelico in to je tisti slavn »vzmeti« nekolič. Nekaj primerov naj pojasni to najpotrebnejšo »tehtnico«. Kozarec je šest žlic tekočine; krožnik je četrta litra; 6 kozarcev je toliko kot 1 l; 4 kozarci so tri četrta litra. Glede na količino teže pa je stvar takale: Polna velika žlica vsebuje: 32 g sladkorja ali zdroba, 36 g riža, 35 g presnega masla, 15 g drobtin in 25 g moke. Polna skodelica navadne velikosti vsebuje: 75 g drobtin, 160 g moke, 150 g zdroba, 150 g sladkorja, 170 g riža ali pšena. Če sta pa voda ali mleko navedena v teži, tedaj ima kozarec 125 g in 1 l te tekočine tehta 1 kg. Če je rečeno, da vzemi presnega masla za lupino jajca, je to 60 g presnega masla.

Dalije

Sajaste peči in premog

Kaj kmalu bo prišel čas, ko bo treba peči kuriti. Ker je potrebno, da čim bolj štedimo s kurivom, je treba storiti vse, da kurivo čim bolj izdatno uporabljamo. Če imamo pa sajaste, umazane peči, gre mnogo premoga v izgubo. Zato dajmo čim prej peči očistiti. Hkrati peči preskusimo, če še pravilno grejejo. Mnogo peči je, ki premog žro, a ki ne dajejo nič toplote. Take »premožorice« je treba preložiti, preložiti jih pa pečar. Če je pa peč na vsak način zanič, si moramo nabaviti novo, ki bo treba zanjo malo kuriva, a ki bo dobro segrevala.

polt, prezgodnje gube pa se pojavijo, ako nismo zdrave in če svoje polti ne negujemo.

Naša koža potrebuje hrano prav tako kot cvetlica vodo in sonce. Koža obraza, vratu in rok potrebuje posebne nege, tudi če se pravilno hranimo. Na obrazu se nabira prah, ki se druzi z mastjo, katero izloča koža. Zunanja temperatura, mraz, veter in tudi žgoče sonce pa dražijo kožo, da razpoka ali se vneme. Prav iz tega razloga moramo kožo negovati.

Toda če hočemo ohraniti telesno lepoto, samo negovanje obraza in rok ter pravilna prehrana, ne zadostuje. Telo moramo vsaj enkrat na teden skopati. Zanemarijeno telo diši neprijetno, kri ne kroži pravilno in vsa mazila na obrazu ne pomagajo.

Telo se mora tudi gibati. Vsaka ženska bi morala telovaditi vsako jutro in zvečer najmanj pet minut. Telo ostane tako prožno in oblike telesa se ne razlezejo. Ni lepa presuha ženska postava, a niti premasivna. Če telovadimo, se

pregiba ves organizem, pri telesnem delu pa le nekateri udi. Lepota telesa je v lepih oblikah, v lepi hoji in v prožnosti. Vse to dočezemo s telovadbo.

Zdaj, v času, ko pripisujejo vsi narodi veliko važnost športu, bodo nelepe postave več ali manj izginile. Ženske, ki jim čas ne dopušča, da bi se posvetile športu, naj telovadijo doma, v sobi pri odprtem oknu. Če so vztrajne, a ne le takrat, ko želijo biti lepe da si pridobijo moža, tedaj bodo še v starosti lepe in prikupne starke — predvsem sebi v veselje in drugim v lep zgled.

Ako bi pazile ženske na svoje zdravje in istočasno na svojo zunanjo lepoto, bi na starost fizično manj trpele.

Pripomniti pa to, da fizična lepota brez duševne lepote nima vrednosti. Ženska je le tedaj harmonično lepa, ako skrbi za svojo telesno lepoto prav tako, kot za lepoto svoje duše in obratno.

G. M.

»Ti trapasto živinče, ali se boš že kdaj naučilo, ali ne? Tako se naredi, kadar pride tvoj gospodar domov!«

Pravni nasveti

Kuluk, F. J. — V nobenem časopisu niste mogli brati, da državni uslužbenec plačujejo odstopnino za ljudsko delo (kuluk) le do petdesetega leta starosti, ker to ni res. Zakon predpisuje le glede davčnih zavezancev, ki niso državni, banovinski ali občinski uslužbenec, da so oproščeni osebnega dela, če niso še osemnajst let stari ali, ki so stari nad šestdeset let, ter ženske, plačali pa morajo zato odstopnino za ljudsko delo. Vendar smejo moški zavezanci, ki imajo tudi nad 60 let starosti, če so sposobni za delo, zadostiti čestni obveznosti z delom tudi osebnemu ali po namestitvi ali pa s svojimi prevoznimi sredstvi. Javni uslužbenec pa morajo v vsakem primeru plačati odstopnino.

Odpoved stanovanja, F. J. — Če se glede odpovedi roka z najemodajalcem niste ničesar dogovorili, je treba odpovedati stanovanje v krajevnem običajnem roku. Vprašajte pri županstvu kakšen rok je v vašem kraju običajen. Če ne, pa odgovorite na trimesečni rok, da ne boste pogrešili.

Državni upokojenec, F. Z. Sedaj veljavni uradni zakon ne zahteva, da bi morala biti žena, ki želi dobiti rodbinsko pokojnino po možu, državnemu uslužbencu, določeno dobo poročena z njim ali, da bi se morala poročiti še v času, ko je mož še v aktivni službi. Pogoji za prejemanje rodbinske pokojnine je le, najmanj petletno plačevanje v uradniški pokojninski sklad. Ker gotovo že pet let vplačuje v uradniški pokojninski sklad ali se po § 272 uradniškega zakona smatra, da plačuje nav. eno dobo — koliko časa vplačuje, vam ne moremo povedati, ker niste napisali, kdaj ste bili vpokojeni — bo imela vaša bodoča žena pravico do rodbinske pokojnine, ako vas preživi.

Vsak ne more v zdravilišče

ali vsak mora paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katare in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

ono z rdečimi srci!

Užitek treh jablan, A. I. D. — Oče je izročil posestvo sinu, ženi pa je poleg drugega preužitka zapisal še užitek od treh jablan, ki pa niso natančneje določene. Vprašate, kdo ima izbrati tri jablane, ali prevzemnik posestva ali upravitelj, ter koliko jabolk si sme upravitelj vzeti ali samo toliko kolikor jih porabi za sebe ali vsa s treh jablan. — Če je na prevzemnikovem vrtu več enakovrstnih jablan in zapustnik določil, katere naj uživa njegova žena, tedaj pripada dediču (prevzemniku) pravica, da tiste tri jablane izbere. Upravitelja ima pravico do vsega sadja z jablan, ki so ji pripisane v užitek, čeprav ga sama toliko ne porabi.

Ženina pokojnina, M. B. Lj. Ženi državnega uslužbenca pripada po moževi smrti dražinska pokojnina, čeprav v skladu z družinskih razmer ni živila z možem v skupnem gospodinjstvu. Nima pa pravice do pokojnine, če je bil zakon ločen v skladu s krivdo.

Hrup v bližnji gostilni, A. D. — Pritožujete se radi neznoznega hrupa v bližnji gostilni. Gostje po cele popoldneve in večere balinajo in prepevajo, tudi radio zvočnik je tako glasen, da ga ni mogoče prenašati. Kam bi se obrnili za odškodnino? — Če zlepa ne morete pri gostilničarju doseči več obzirnosti do sosedov, se obrnite na okrajno načelstvo, ki bo gotovo napravilo rešbo.

Nezadovoljen v zakonu, A. K. R. V dolgem pismu nam opisujete svoje žalostne družinske razmere in nam stavljate razna vprašanja. Odgovorjamo vam na kratko tole: predno greste do skrajnosti, se skušajte z ženo že radi otrok zlepa poravnati. Morda bo žena dostopna za lepo besedo in bo spoznala, da ni hodila po pravih potih. Sporazum bo v korist obeh, posebno pa še otrokom. Če bi bila pa žena nedostopna za spravo in bi nadaljevala dosedanje razuzdano življenje, jo lahko tožite in zahtevate ločitev. Tudi sodišče poskuša v ločitvenih pravdah najprej zakonce poravnati in šele, če poravnava ni mogoča, razsodi o ločitvi. Sodišče izreče tudi kdo je kriv ločitve. Če se ločitev izreče zaradi ženin krivde, žena nima pravice zahtevati preživnino. Tudi glede otrok bo odločilo sodišče, kdo izmed ločenih staršev jih bo vzgajal.

Ponarejeni računi, J. B. Za preganjanje ponarejalcev takšnih vrednostnic, je pristojno državno tožilstvo, odnosno sodišče. Ponarejalci se kaznujejo po obtem kazenskem zakonu, razen tega pa se obsojci obdolžencev, da plača petdesetkrat toliko, na kolikor se glase papirji, ki jih je ponaredil.

Spor z mlinarjem, K. L. V. Mlinarji se morajo ravnati tudi po uredbi o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom z dne 24. avgusta t. l. Ta uredba med drugim tudi predpisuje mletje enolne bele in krušne moke. Če ste z mlinarjem glede mletja drugače dogovorili, vam ne sme ustreči, ako bi

vaš dogovor z njim nasprotoval navedeni uredbi. Ta uredba je stopila v veljavo z dnem razglasitve, to je 26. avgusta t. l.

Dediščina po očetu, M. J. Če je oče umrl brez testamenta, boste vsi otroci dedovali po enakih dednih deležih, ako se seveda drugače ne dogovorite. Samo zato, ker imate pokvarjeno nogo, nimate pravice do večjega dednega deleža. Ker bo, kakor pišete polovico zapuščine dobila mati, se bo ostala polovica po zakonu razdelila, po enakih delih med otroke.

Triletna vajeniška šola, S. K. Po odloku prosvetnega ministra daje triletna vajeniška šola kvalifikacijo iz § 10 uradniškega zakona za stroko, za katero se je kandidat učil obrta, — torej kvalifikacijo za zvanjnika.

Prošnja za povračilo sodne takse, I. P. Prošnja za povračilo preveč plačane sodne takse vložite pri tistem sodišču, pri katerem je bila taksa plačana, oziroma, ki je pobralo takso pogrešno ali preveč. Sodišče je dolžno poslati prošnjo za povračilo takse s svojim poročilom in potrebnimi spisi vladnemu oblastu, ki je po zakonu o organizaciji finančne uprave pristojno, da jo reši. Te prošnje niso zavazane taksi.

Porok v nevarnosti, J. G. Če dolжник, ki ste mu šli za poroka, ne izpolnjuje svojih obveznosti in ne plačuje niti obresti, prošite posojilnico, da ga k temu prisili morda s tožbo in izvršbo. Če mislite, da dolžnikovo gospodarstvo propada, tako, da doja sploh ne bo mogel plačati, zahtevajte od dolžnika, da vam da primerno varnost do višine poročstva n. pr. z vključbo na posestvo.

Odpravnina hčerki državnega uslužbenca, ki prejemajo pokojnino, M. J. P. Če se hčerka državnega uslužbenca, ki po očetu prejema rodbinsko pokojnino, namerava poročiti, lahko zaprosi preden se poroči, da se ji izplačajo dveletni pokojninski prejemki, ki ji pripadajo. Odločbo o izplačilu se sme izdati še preden se sklene zakon, toda izplačilo se sme izvršiti šele potem, ko se predloži poročilni list. Izplačilo dveletne pokojnine se pa sme dovoliti le, če je oseba, ki zahteva izplačilo, edini uživalec rodbinske pokojnine.

Hiša prebrižuje ceste, F. B. Le gradbeno oblastvo lahko nastopi proti graditelju, ki se pri zidavi hiše ne drži predpisane gradbene črte. Sosedje pa nimajo pravice vlagati zaradi tega pritožbe, ker s tem, da se stavba ni postavila v gradbeni črti, ni bila kršena nobena njihova pravica ali v zakonu osnovan neposredni osebni interes. Lahko pa seveda opozore gradbeno oblastvo na tako samovoljnost graditelja.

Če se zaroka razdere, Br. M. K. — Spoznali ste se s fantom in sta se dogovorila, da se bosta poročila, čim bosta imela potrebno balo. Tekom dveh let ste marsikaj nakupili. Naenkrat pa vam je fant izjavil, da se zaradi domačih razmer ne more poročiti. Kmalu nato ste pa zvedeli, da se je medtem z drugo poročil. Vprašate, če lahko zahtevate od fanta odškodnino, ker vas je pustil na cedilu. — Le, če je med vama prišlo do intimnega razmerja in vas je fant k temu zapeljal pod obljubo zakona, potem vi lahko od fanta zahtevate odškodnino za zmanjšano možnost ženitve. Višina take odškodnine je pač odvisna od dejanskih razmer. Če pa niste bila zapeljana, ne morete zato, ker se je fant premislil in vzel drugo, zahtevati nikake odškodnine. Pravico pa imate, da zahtevate povračilo dejanske škode, ki jo imate z nabavo za zakonsko življenje potrebnih stvari, toda le tedaj, če niste dali sami utemeljenega povoda za odstop od poroke.

Pravica invalida, J. V. L. — Delo na preddvi invalidov se pri okrožnih kot prvostopnih invalidskih sodiščih v redu nadaljuje in bodo v doglednem času vse prošnje tudi rešene. Upoštevati pa morate, da niste edini prosilec ter da se marsikatera prošnja zato ne morejo hitro rešiti, ker so dosedanja podatki nezadostni in pomanjkljivi. Pribavljanje podatkov iz krajev bivše Avstro-Ogrske pa je zamudno in je to tudi vzrok, da niso še vse invalidske stvari rešene. Če bo rešitev pozitivna, boste pa itak prejeli vse prejemke od 1. aprila 1939 dalje.

Pastorka, K. A. R. — Če je bolniška blagajna odklonila, da bi sprejela vašo pastorko kot družinskega člana, se je pač držala doslovno besedila zakona, ki pravi, da je za rodbinske člane smatrati: poročena ali neporočena zakonskega druga, zakonsko, nezakonsko ali adoptirano dečo, roditelje, deda, babico, vnuko, brate in sestre zavarovancev. Svetujemo vam, da se zaradi odklonitve dajate za pastorko pritožite na sodišče delavskega zavarovanja, ker ni izključeno, da uspete s pritožbo.

Sporna vknjižba terjatev, T. J. Lj. — Če se je teta kot varuhinja vknjižila na svoje ime za terjatev, ki ste jo imeli napram nezakonskemu očetu na zapadli preživnini, morate sedaj, po smrti tete, napraviti temeljno zapisnico uveljaviti svojo terjatev do tete in vam bo potem ta terjatev prisojena. Verjetno vas je teta vzdrževala z lastnim denarjem in bo terjatev napram nezakonskemu očetu njena prav terjatev in bo spadala v zapuščino po teti za vse zakonite dediče. Če se dediči ne boste sporazumeli, boste morali v tožbi dokazati svojo pravico.

zlasti v začetku, enkrat ali dvakrat premešajte, da ne ostanejo jagode na vihu, sicer se rade okisajo. Po štirih do šestih tednih lahko kuhamo žganje iz tako pripravljene brozge. — Pri kipeanju se tvori iz sladkorja, ki je v jagodah, alkohol in pri kuhanju ta izpuhava iz brozge in se pridobiva v obliki žganja. Da se dobi dobro bezgovo žganje, ki je zelo zdravilno, je treba pri kuhanju skrbno postopati, kakor znajo tisti, ki imajo v tem dovolj izkušenj.

Naprava jabolčne mezge, O. A. Šk. — Nasveta želite, kako je skuhati dobro jabolčno mezgo, da se ne bi skvarila. — Jabolčno mezgo si pripravite na sledeči način: Popolnoma zrela jabolka operete, razrežete ter jih denite kuhati ali pariti. Pri kuhanju prilite samo toliko vode, da se kosci na dnu posode ne pripipajo, preden se ne razpuste. Ko se razpadli, jih še vroče pretlačite (pasirate) skozi sito, ki naj ne bo pregrosto, ali skozi primerno mrežo. Uporabite lahko tudi stroj za pasiranje. Tako dobljeno sadno kašo kuhajte nato toliko časa, da se zgosti. To kuhanje se najbolje obnese v kotličku ali kaki široki polodolgi posodi (kaseroli). Med vkuhanjem jo je nepreccano mešati, da se ne prisojdi. Kdaj je mezga dovolj vkušana, vam bo pokazala izkušnja. Pri vilo vkušana mezga ne sme biti tekoča, ampak naj je tako gosta, da obvisi na žlici. Čim gostejša je, tembolj je trpežna. Se vročo jo napolnite v pripravljeno posodo in, ko je ta polna, jo trdno zavežite s pergamentnim papirjem, da zavarujete mezgo pred morebitno pokvaro. Tako si boste pripravili dobro mezgo, ki vam bo popolnoma nadomestila mezgo iz eliv.

Kalna voda v vodnjaku, K. M. G. B. — Izkopali ste tri metre globok vodnjak ter ste prišli na dno do močnega vrelca. Vode je dovolj, toda je kalna ter se ne da očistiti, četudi ste na dno vodnjaka dali mnogo čistega kamena in opranega prod. Kako bi bilo to vodo očistiti? — Če je voda v vodnjaku kot podtalni izvir, bi se morda čistila, če bi kopali še meter globok, ter bi izvirke zajeli od spodaj. To bi se pa dalo ugotoviti samo na licu mesta ter bi to lahko dogljal kak večak, ki ima zlasti v Prekmurju izkušnje s izkopavanjem vodnjakov. Na daljavo kaj takega ni mogoče pravilno nasvetovati. Poiščite si torej v tamošnjem kraju kakkega mojstra, ki gradi vodnjake s talno vodo, ki vam bo podal primeren nasvet.

Počrnenje vina, I. S. K. — Vino je prišlo v dotiko z železjem v sodu ter je počrnelo. Kako ga je ozdraviti? — Vino, ki počrni na zraku, ker se spaja zrakni kisik z železom v vinu z železov oksid, je zdraviti na sledeči način. Tako pijačo pretočite tako, da pride močno zrakom v dotiko, na pr. skozi rešeto ali sito. Zaradi tega bo počrnel, zlasti če mu dodate še 8–10 gr tanina na vsak hektoliter. Kakih 8–10 dni potem ga čistite z želatino, ki jo vzamete 12–15 gr na vsak hektoliter. Če se po prvem čiščenju ne izboljša, ponovite čiščenje še enkrat. Tako boste napravili vino stanovitno. Sod, v katerega boste pretočili prečiščeno vino, bodi popolnoma čist in nekoliko zažvepljen.

Pravilna označba hmelja, R. A. M. — Želite vedeti, kako bo znamenovan hmelj iz trga Motnika in Zg. Motnika, ki eta prej spadala pod srez Celje, sedaj eta pa bila priključena srezu Kamnik. Okolica Motnika pa spada še vedno pod sodni okraj Vransko. — Po členu 3. uredbi o hmelju dobi tako hmelj iz trga Motnik kakor tudi okolice Motnik označbo

„Slovenki hmelj“, ker spadata oba kraja pod srez Kamnik in ne pod srez Celje. Da spada Zg. Motnik pod sodni okraj Vransko, je za označbo hmelja brez pomena, ker je za to merodajen samo srez. Hmelj iz sresa Celje ima pa označbo „Slovenski hmelj — štajerski“.

Kokošjereja, I. B. Z. — Hočete se baviti s gojitvijo kokoši in stavljate tozadevno polno vprašanje. — Katere pasme kokoši so najboljše jajčarice, je težko povedati. Kot najboljše smatrajo sicer ameriške bele Leghorn. Toda pri nas so se alabo obnesele. Za naše razmere so se kot najprimernejše izkazale „Štajerske“. Ker imate pojma o krmljenju, negi ter celotni kokošjereji, vam priporočamo, da si nabavite knjižice: Wenko, Kmetijske kokošarstvo in Ranzinger, Kokošjereja. Ko boste parkrat prečitali oziroma temeljito proučili obe knjižici, se boste proučili o pravilnem oskrbovanju kokoši. Šele potem začnete s kokošjerejo; toda ne s sto kokošmi naenkrat, ampak z desetimi, sicer boste kmalu doživeli razočaranje. Kokoši si lahko nakupite v raznih rejerskih zvezdah; banovina jih ne priskrbuje. Samo dobri rejci dobavljajo plemenske peteline po nižji ceni.

Kaparji na lepotočni rastlini figovec, F. L. K. — Na lielih lepotočne rastline figovec se je pojavila bolezen podobna kaparju. Listi so pokriti z rujavimi pegicami in so deloma že preluknjani. Kako temu odpraviti? — Fikus, slovensko figovec, je večkrat napaden po kaparju, ki rastlini zelo škoduje. Če se ta škodljivec gosto razpasa, ne uniči samo listov, ampak časoma tudi vso rastlino. Edino sredstvo, ki ga poznamo, je topla milnica, s katero upremo liste v presledkih tolikokrat, dokler kapar ne izgine. Ker nastopajo kaparji na spodnji strani listov, jih moramo tamkaj namakati z milnico, dokler ne postanejo popolnoma čisti.

Siljenje krizantem, F. S. V. — Vaše krizanteme na gredici imajo zelo drobne cvetne glavice, zato se bojite, da se ne bojo razcvetlele do Vseh svetih. Želite vedeti, če se daljo tako posiliti, da bodo pravočasno cvetlele. — Seveda se dajo siliti, samo pravilno morate z njimi postopati. Najbolje jih je presaditi z zemljo vred v lončke, še boljše v večje zaboje, da se koruze ne poškodujejo. Nato jih postavite na tople prostor, zlasti ponoči, da jih slana in mraz ne poškodujejo. Mogoče bo za to primerna kuhinja, če ni preohrana. Če je po dnevu topla sonce, pa kar ven z njimi, da se ga navadijo. Nimate pa nobenega umetnega gnojila, ki bi bilo sedaj ob cvetju primerno za siljenje krizantem k cvetju.

Živinozdravnik

Na čem bolehaajo kokoši v tem času, A. A. Lj. Zadnje čase opazate, da so vaše kokoši klaverno, slabo jedo ter tu in tam kažejo znake nervoznosti. Par kokoši vam je že poginilo. Ko ste kokeš odprli, ste opazili, da je bilo srce ovito z neko belo-sivo plastjo. Enaka snov je pokrivala tudi jetra in črevesje ter ledvice. Želite vedeti, katera je ta bolezen in kako bi se dala zdraviti. — Če želite imeti točno diagnozo, pošljite poginjenko kokeš v brezplačno preiskavo v Drž. veterinarski bakteriološki zavod. Iz navedenih znakov je mogoče sklepati na protin ali putiko kokoši, ki se pojavlja posebno pri kokoših, ki dobio preveč beljakovinske hrane, n. pr. mesa ali mesnih odpadkov. Protin pospešuje tudi deževno vreme. Zdravljenje obolelih kokoši nima posebnih uspehov. Da bolezen preprečite, dajte kokošim suho in zrnatno hrano, čim več zelenja, med pitno vodo pa dajte dnevno sode bikarbone.

Šepavost konja, S. B. P. Pred 3 meseci ste opazili, da konj močno šepa na zadnjo levo nogo. Šepavost je najmočnejša takrat, ko se začne konj premikati. Po nekoliko minutah gibanja gre konj že čisto dobro. V hlevu se konj le malo opira na obolelo nogo. Šepavost ste zdravili tako, da ste konja mazali po omenjeni nogi s spiratom, salmijakom in kafro, ali ves trud je bil zaman in konj vsak dan bolj šepa. Povprašali ste na različnih krajih, a nikjer niste mogli dobiti pravega nasveta. Želite pojasnila in navodila za zdravljenje. — Vzrok, da vaš konj šepa leži v petnem ali skočnem sklepu (ključu) zadnje leve noge. Bolezen se imenuje »krak«, zakar je udomačen naziv med konjereji in trgovci nemški izraz »Stichbein«.

Šepavost konja se da odpraviti, samo morate prepustiti zdravljenje strokovnjaku veterinarju. Konj ne bo smel vsaj tri tedne nič voziti, kopito leve noge boste morali dati podkovati tako, da bo podkev spredaj gladka, zadaj pa naj ima čim višje ozobce. Znotranje strani skočnega sklepa je treba konja namazati s posebno tekočino. Konj, ki se ga zdravi na ta način, ne sme vsaj 14 dni ležati. 3 tedne pa ne sme voziti. Na ta način se da doseči ozdravljenje ali vsaj poboljšanje v veliko primerih. V kolikor pa je stvar že nekoliko zastarela, je dobro vzeti v pomoč še posebne injekcije, ki jih mora konj dobiti tedensko dvakrat skozi mesec dni. Navadno se konj toliko popravi, da je uporaben za vsako delo. P. drobnejše navodilo boste dobili pri strokovnjaku, veterinarju.

Brencelj konja, K. K. Šoštanj. Vaš 4 letni, lepo razvit konj ima brencelje v želodcu, od koder prihajajo skozi zadnje črevo na dan. Želite zvedeti, kako b. brencelje odpravili in kakšno hrano bi konju dajali. — Normalna hrana za konje je seno, detelja, rezanica, oves; mleko in slična hrana je za 4 letnega konja preveč enostranska in nepopolna. Za gastrophile ali kakor jih vi nazivate brencelje je na razpolago izvrstno zdravilo ki se mora priti direktno v želodec konja ne da bi se kaj zdravilo v ustih. To se da doseči s posebno gumijasto cevjo, ki jo živinozdravnik vtakne v želodec. Sami lahko poskušate dajati konju eno žlico čistega terpentinovnega olja na liter mleka na tešče več dni zaporedoma. Navadno je mogoče tudi tako brencelje odpraviti. V nasprotnem primeru vam priporočam, da se obrnete za pomoč k veterinarju.

Davčni nasveti

F. C. Naklo pri Kranju. — Odpis zaostanka iz 1937. Po davčni knjižici ste imeli koncem leta 1937 zaostanek din. 2.330. Ta zaostanek se je znižal leta 1938 s plačilom din. 380 in odpisom din. 1.067. Prosil ste za odpis zaostanka iz leta 1937 pravočasno. Prošnjo je zavrnila davčna uprava z utemeljitvijo, da ni pogojev za odpis, ker je davčni zaostanek leta 1937 manjši kot predpis leta 1938. Predpis za leto 1938 je znašal din. 1.848. Vložili ste pritožbo na draveko finančno direkcijo. Ta je pritožbo zavrnila, ker je znašal zaostanek iz leta 1937 po odbitku plačila 380 din iz odpisa 1.067 din le 905 din, torej manj kakor redni predpis leta 1938. Vprašate, če eta rešitvi davčne uprave in finančne direkcije pravilni. — Davčni zaostanki koncem leta 1937 se odpisujejo: 1. če je davčni zaostanek koncem leta 1937 večji od predpisa za leta 1938; in 2. če bi izterjava tega zaostanka ogrožala gospodarski obstoj davčnega dolžnika. Obetajati morata oba pogoja, sicer se odpis ni mogel odobriti. Pri ugotovitvi zneska davčnega zaostanka, se morajo od zaostanka koncem 1937 odbiti: a) vplačila leta 1938 in 1939 v 3% nih obveznicah za likvidacijo kmetijskih dolgov; b) odpisi in plačila po uredbi od 8. novembra 1935 o izrednem odpisu sorazmernega dela za plačilo še

nedospelega dela davčnega dolga koncem 1932, če to še ni izvršeno v davčnih knjižicah; c) odpisi, ki so se izvršili v letih 1938 in 1939 in se nanašajo na davčno leto 1937 in prejšnja leta. Odplačila v letih 1938 in 1939 se zaračunajo na zadolžitve (predpis) v teh letih, plačila preko tega predpisa pa se vplačejo na račun dolga prejšnjih let. Ker se je odpis po din. 1.067 nanašal očitno na zaostanek iz leta 1937, se je moral po prei navedenem določilu odbiti od zaostanka koncem 1937. Zaradi tega je bil redni predpis v letu 1938 večji od vašega zaostanka in se je moralo zavrniti vašo prošnjo in pritožbo. Če bi se pa odpis nanašal na leto 1938, bi bilo vaše etališče pravilno in bi imeli pravico do odpisa, če bi izterjava zaostanka ogrožala vaš gospodarski obstoj.

G. V. Sv. Jurij. V katerih primerih uslužbenčka davka se mora plačati prispevek za narodni obrambni sklad? So tudi dohodki, ki se ponavljajo zdaj pa zdaj zavezani temu dodatku? — Narodni obrambni prispevek se plača v vseh primerih uslužbenškega davka, tudi v primerih dohodkov, ponavljajočih se od časa do časa, n. pr. od honorarjev za predavanja in drugih prejemkov, od katerih se odpremlja uslužbenški davek po čl. 96 zakona o neposrednih davkih. Pri osebah, ki plačujejo davek v gotovini, se odmerja in plačuje istočasno in na isti način kakor uslužbenški davek. Pri osebah, ki plačujejo uslužbenški davek v markah, plača se v gotovini istočasno s uslužbenčkim davkom. Delodajalci morajo istočasno uslužbencem ob izplačilu odbiti tudi obrambni prispevek in ga v gotovini izročiti prireditelju davčni upravi. Pri davčnih kartah za hišno služničad se plača obrambni prispevek v gotovini in zabeleži to na hrbu davčne karte. V davčno osnovo se všteje tudi 1% ni doprinos odmerjen od službenih prejemkov. Obrambni prispevek na uslužbenški davek znaša polovico zadevnega zneska po lestvici.

Kmetijski nasveti

Naprava sladkorja iz sladkorne pese, A. P. L. Želite vedeti, kako pridobivamo iz sladkorne pese tekoči črni sirup in če se da isti napraviti tudi iz krmne pese. — Pridobivanje sladkorja se izplača samo iz sladkorne pese, ki vsebuje 15 do 20 odstotkov sladkorja. Krmna pesa ni primerna za to, ker ga vsebuje le 6, kvečjemu 8 odstotkov. Za pridobivanje sladkega sirupa je postopek v domačem gospodinjstvu naslednji: Čisto oprano sladkorno peso zrežemo tako, kakor običajno repo za kisanje. Sveže pese naložimo narahlo v kako primerno posodo in jih do vrha zalijemo s toplo vodo kakih 50 stopinj toplote. Posodo postavimo na tople kraj in pustimo vodo vsaj dve uri v njej, da izvleče sladkor iz zrezkov. Nato jo izlijemo, zopet nekoliko segrejemo ter polijemo z njo v drugo posodo naloženo sveže zrezke. Tako storimo še parkrat, da dobimo popolnoma sladko vodo. Se nepopolno izlužene prve zrezke lahko zopet polijemo s toplo vodo, da izvlečemo iz njih še ostali sladkor, kolikor se pač to da s tem pristojnim načinom. To slad-

ko vodo precedimo skozi gsto platno, da postane kolikor mogoče čista. Nato jo kuhamo, da se zgosti. Tako dobimo iz sladkorne pese sladkorni sirup, ki ga lahko uporabljamo za oslajevanje jedil in pijač. Če to goščo ali sirup pustimo več časa na toplem prostoru na miru, tedaj sladkor v njej kristalizira. Tako dobimo rjav sladkor, ki je sladki in dober, ima pa okus po pesi. Da bi doma mogli izdelovati čist sladkor, kakor ga dobimo v trgovini, je nemogoče, kajti za to je potrebno ponovno čiščenje sladkega sirupa z apnom in ogljem. Za tako izdelavo treba tudi posebnih kotljev, strojev in drugih pripred, kakor jih zmorejo samo tovarne za sladkor. — Jabolčnik in prav tako vinski mošt konzervirate v steklenicah enako kakor brezalkoholne sokove. Sok je precediti, očistiti, napolniti v steklenice, jih zamazati ter kuhati v kopri. Postopek je itak znan vsaki gospodinjci.

Kuhanje žganja iz bezgovih jagod, M. Š. D. L. Kako je kuhati žganje iz bezgovih jagod, kako se spozna, kdaj zavro, koliko časa naj vro in drugo? — Za napravo žganja iz bezgovih jagod jih je temeljito zmehčati, nato postaviti v kak sod ali kad, ki naj pride na tople prostor. Tu bo brozga začela kmalu kipeiti, vreti, kar se opazi, če se iz tekočine dvignejo mehurčki in se tvori ogljikova kislina. Kipenje preneha, ko se brozga umiri. Koliko časa to traja, je različno. Če je dovolj toplete: 20 do 25 stopinj C tedaj bo kipeenje prenehalo že v petih, šestih dneh. Če je hladnejše, traja več časa. Kad, v kateri se jagode izpostavljajo za kipeenje, naj bo pokrita s pokrovom in še a kako odejo, da ne pride preveč zraka do brozge. Nadalje naj se vsaki dan,

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE

Dvokolesa, otroški vozilci, šivalni stroji, prevozniki tri-ekipji, pneumatika

Tribuna F. B. L. Ljubljana, Karlovška c. 4

ODREZITE
„SLOVENECE SVETOVALEC“
odgovarja samo na vprašanja, katerim je priložen tale odrezek.
„Slovenec“ 6. oktobra 1940

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Dvorniški, oz. notarski
pradnik z dolgoletno prakso, išče službo, tudi na tujem. Najboljše referen-
ce. Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod »Bivši
rojka zemljiške knjige«
št. 15212. (a)

Službo oskrbnika
ali vinčarja iščem. Po-
nudbe upravi »Slovenca«
pod »Vinčar« 15.026. (a)

Upraviteljstvo
stanovanjskih hiš pre-
vzame uradni strokov-
njak. Ponudbe v upravo
»Slovenca« pod »Upoko-
jenec« 15.025. (a)

Šiviljska pomočnica
išče primerne zaposlitve,
tudi za sobarico ali po-
moč pri gospodinjstvu. -
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 14.914. (a)

Izprašan kurjač
tuzen, z dobrimi spriče-
vali, išče službo. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 14.915. (a)

Pletilja
z mojstrskim izpitom išče
službo. Naslov v upravi
pod št. 15.059. (a)

Trgovska pomočnica
mešane stroke, poštena
in delovna, z odličnimi
spričevali - išče službo
kjerkoli. Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Vse-
stranska« 15.068. (b)

Šivilja
za boljša dela gre sivat
na dom po nizki ceni. -
Ponudbe upravi »Slov.«
pod »Zanesljiva« 15.098.

V hotelu
ali boljši restavraciji se
želi izpopolniti v postre-
žništvu, nemškojeveč
mladenč iz Dalmacije -
za hrano in stanovanje.
Ponudbe na upravo »Sl.«
pod »S prakso« št. 15.141.

15-letno dekle
poštenih staršev se želi
izdati šiviljske obrti. -
Nadraje v mestu. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 15.127. (a)

Služkinja
z 10-letnim spričevalom,
vajena kuhe in gospo-
dinjstva, išče službo k
mirni družini. Ponudbe
upravi »Slovenca« pod
»Služkinja« št. 15.100. (a)

Pisarniški praktikant
samec, srednje starosti,
z lepo pisavo, perfektnim
znanjem angleščine in
nemščine, večletnimi stu-
dijami v tujini, išče me-
sto pisarniškega prakti-
kanta, sluge ali kaj po-
dobnega, proti majhni
plači. Ponudbe v upravo
»Slov.« pod »Busy bu«.

Šofer
išče službo. Naslov v upr.
»Slov.« pod št. 14.916.

Trgovska pomočnica
mlajša, moč, pridna in
poštena, izučena spece-
rijske, manufakturne in
kalanterijske stroke, išče
namestitev v kakšni večji
trgovini zaradi izpopol-
nitve znanja. V prostem
času bi rada pomagala
tudi pri gospodinjstvu.
Ponudbe v upravo »Sl.«
v Ljubljani pod »Uka-
željna« št. 14.995.

Sodar
samostojen, z 20-letno
praksco, išče službo. Na-
stopi lahko takoj. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 15.148 (a)

Absolventka

dvorazredne trgovske šole
v Ljubljani, poštena,
zanesljiva moč, išče pri-
merno službo. Gre v tr-
govino, večje obrt ali v
tovarno kot blagajničar-
ka, knjigovodkinja ali
kako drugo zaupno me-
sto v mesto ali lahko tu-
di na deželo. Cenj. po-
nudbe na M. Lebar, Foto
Pelikan, Rogaska Slatina

Trgovska pomočnica
spec. stroke želi preme-
niti službo v kakšno več-
jo mešano trgovino, kjer
bi se izpopolnila tudi v
drugih strokah. Ponudbe
upravi »Slovenca« pod
»Poštena in marljiva« št.
15.149. (a)

Šivilja-začetnica
išče službo. - Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 15.177. (a)

Trgovska pomočnica
mlada moč, s trgovsko
šolo, zmogla samovod-
stva trgovine z mešanim
blagom, delavna in po-
štena - želi primerne
službe. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 15.144.

Kurjač
za centralno kurjavo išče
službo. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 15.203.

Absolventka
abiturientskega tečaja
išče mesto praktikantke
v trgovskem ali indu-
strijskem podjetju. Po-
nudbe upravi »Slovenca«
pod »Praksa« št. 15.201.

Kuharica
starejša, samostojna, ve-
ščica boljše in preproste
kuhe, išče službo. Gre
kamor koli. Ponudbe v
upravo »Slovenca« pod
»Dobra gospodinja« šte-
v. 15.190. (a)

15 letna deklica
brez staršev, išče službo
kot pomoč gospodinj.,
Naslov v podruž. »Slov.«
v Trbovljah. (a)

Iščem mesto žagovodje
ali manipulant. Imam
dolgoletno prakso in sem
vešč vseh pisarniških
poslov, kakor tudi vse
manipulacije trdega in
mehkega lesa. Ponudbe
v upravo »Slovenca« pod
»Žagovodja« št. 15.261.

Službo sluge
ali kaj silnoga pri ka-
kršnemkoli podjetju, išče
zakonski mož brez otrok.
Je zanesljiv in kavelje
zmožen. Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 15.295.

Kuharica
dekla z gospodinjstvo šole,
večletno prakso, išče
izven Ljubljane službo. -
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »Zanesljiva« 15.315.

Službo dobe

Hlapca
kmečkega fantja, poštene-
ga, mlajšega, sprejemem.
J. Müller, Janševa 15. (b)

Dva ključav. pomočnika
sprejemem takoj. Končan
Fran, splošno ključavni-
čarstvo, Domžale. (b)

Mizarskega pomočnika
za furnirano pohištvo takoj
sprejemem v stalno
zaposelitev. Franjo Slivc,
mizarstvo, Brezje. (b)

Čevljarkega pomočnika
in vajenca sprejemem. -
Hrana in stanovanje v
hiši. Mrzel Leopold, spl.
čevljarstvo, šmartno pri
Litiji. (b)

Steklarskega pomočnika

ki je v stroki dobro iz-
urjen, sprejme Ivan Ko-
vačič, steklarna, Maribor

Kuharico
popolnoma veščo meštan-
ske kuhe, ki opraviša tu-
di druga gospodinj. dela,
sprejme krščanska dru-
žina za dobro plačo. Po-
nudbe upravi »Slovenca«
pod »Kuharica« 15.113. b

Kmečko dekle
najrajši Stajerko, sprej-
me za gospodinjstvo in
šivanje Burger, Ljublja-
na, Rimska 23. (b)

Izvežban adv. koncipient
event. substitut, se išče
za Ljubljano. Oferte na
upravo »Slovenca« pod
»Ročnost« 15.029. (b)

Kuharica
ki opraviša prav vsa hiš-
na dela, dobi stalno na-
meščenje pri gospe na
deželi. V pošteve pridejo
samo zelo resne, pošte-
ne, čiste, z večletnimi
spričevali, vajene držati
lepo stanovanje v brez-
hibnem redu. Ponudbe s
točno navedbo dosežanjih
služb in starosti v upr.
»Slovenca« pod »Vseskozi
zanesljiva« 15.032. (b)

Dva mizarskega pomočnika
sprejme v službo Anton
Ferkolj, mizarstvo, Ig
št. 153 pri Ljubljani. (b)

Krojaškega pomočnika
in vajenca sprejme Alojz
Udovč, krojač, Krtina 60
Dob. (b)

Starejšo žensko
sprejemem k otrokom. -
Sluga Hermína, Brod 26,
št. Vid nad Ljubljano. b

Krojaškega pomočnika
veščega v izdelovanju
smuč in vajenca sprej-
me takoj. Dolenc Jože -
splošno kolarstvo, Stra-
žišče pri Kranju. (b)

Mlinarski pomočnik
dober, dobi takoj službo
pri Zorčič, mlin, Ptuj. -
Nastop takoj. Plača po
dogovoru. (b)

Dva krojaška pomočnika
in vajenca sprejme takoj
Plešelj Vinko, Poljane,
št. Vid nad Ljublj. (v)

Krojaškega pomočnika
mlajšega, sprejme takoj
Kosmač Franc, Sloven-
ski Javornik. (b)

Krojaškega pomočnika
in vajenca sprejme takoj
Franc Gračner, Malgaje-
va 2, Ljubljana. (b)

Pomočnika
v trgovino z mešanim
blagom sprejemem. Na-
stop 1. novembra. V po-
števe pridejo samo trezni
in nekadilci z dobrimi
priporočili. Miki Vladi-
mir, Sv. Marjeta pri Mo-
skanjah. (b)

Čevljarkega pomočnika
za mešana dela sprej-
mem za stalno, s oskrbo.
Traunik, Trebnje na Dol.
(b)

Potovalnega zastopnika
sprejme zavarovalnica. -
Dobra fiksna plača in
provizija. Ponudbe upr.
»Slovenca« pod »Stalno
mesto« št. 15.165. (b)

Gospodična
za vodstvo konfekcije
moškega perila, večja v
pripravljanju, dobi me-
sto. Nastop takoj. Obiš-
ne ponudbe upravi »Sl.«
pod »Zmožna in poštena«
št. 15.152. (b)

Dva mizar. pomočnika
sprejemem. Edvard Matjaž
v Skofljici. (b)

Krojaškega pomočnika
za velike komade sprej-
mem takoj za stalno. -
Rožič, Celje, Dečkov trg.

Čevljarkega pomočnika
sprejemem takoj. Služba
stalna. Franc Plevčak,
Celje, Gosposka 9. (b)

Sprejemem za stalno
dva dobro izurjena čev-
ljarskega pomočnika za
damsko in moško delo.
Alojz Drobež, čevljar-
ski mojster, Trbovlje -
Loke 305. (b)

Zahtevajte cenik!

NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA
V JUGOSLAVIJI

Sternski
CELJE 18

Krojaškega pomočnika
za male kose sprejemem.
Koojan, krojaštvo, Do-
lenjska cesta 23. (b)

Čevljarkega pomočnika
takoj sprejemem. Omejec,
št. Vid nad Ljubljano.

Kravarja
dobrega molzača -
sprejme takoj posestvo
Prosekvor, Kamnica pri
Mariboru.

Kolarskega pomočnika
veščega v izdelovanju
smuč in vajenca sprej-
me takoj. Dolenc Jože -
splošno kolarstvo, Stra-
žišče pri Kranju. (b)

Mlinarski pomočnik
dober, dobi takoj službo
pri Zorčič, mlin, Ptuj. -
Nastop takoj. Plača po
dogovoru. (b)

Dva krojaška pomočnika
in vajenca sprejme takoj
Plešelj Vinko, Poljane,
št. Vid nad Ljublj. (v)

Krojaškega pomočnika
mlajšega, sprejme takoj
Kosmač Franc, Sloven-
ski Javornik. (b)

Krojaškega pomočnika
in vajenca sprejme takoj
Franc Gračner, Malgaje-
va 2, Ljubljana. (b)

Pomočnika
v trgovino z mešanim
blagom sprejemem. Na-
stop 1. novembra. V po-
števe pridejo samo trezni
in nekadilci z dobrimi
priporočili. Miki Vladi-
mir, Sv. Marjeta pri Mo-
skanjah. (b)

Čevljarkega pomočnika
za mešana dela sprej-
mem za stalno, s oskrbo.
Traunik, Trebnje na Dol.
(b)

Potovalnega zastopnika
sprejme zavarovalnica. -
Dobra fiksna plača in
provizija. Ponudbe upr.
»Slovenca« pod »Stalno
mesto« št. 15.165. (b)

Gospodična
za vodstvo konfekcije
moškega perila, večja v
pripravljanju, dobi me-
sto. Nastop takoj. Obiš-
ne ponudbe upravi »Sl.«
pod »Zmožna in poštena«
št. 15.152. (b)

Dva mizar. pomočnika
sprejemem. Edvard Matjaž
v Skofljici. (b)

Krojaškega pomočnika
za velike komade sprej-
mem takoj za stalno. -
Rožič, Celje, Dečkov trg.

Čevljarkega pomočnika
sprejemem takoj. Služba
stalna. Franc Plevčak,
Celje, Gosposka 9. (b)

Sprejemem za stalno
dva dobro izurjena čev-
ljarskega pomočnika za
damsko in moško delo.
Alojz Drobež, čevljar-
ski mojster, Trbovlje -
Loke 305. (b)

Dva mizar. pomočnika
takoj sprejemem. Pečen-
ko, Kranj, Stara cesta
št. 13. (b)

Krojaškega pomočnika
dobro moč, sprejemem ta-
koj. Vrečar Franc, Dev.
Mar. v Polju.

Čevljarje
za fina in navadna dela,
z možnostjo učenja bolj-
šega dela ali strojev -
sprejme Triumf, Miklošič-
eva 13.

Dva mizarskega pomočnika
sprejemem takoj. Pismene
ali osebne ponudbe na:
»Bor«, Fr. Kregar, Viš-
marje, št. Vid n. Ljublj.

Dekle
z znanjem kuhanja, za
gostilno, sprejemem ta-
koj. Ponudbe v upr. »Sl.«
pod »Stalna služba« št.
15.296.

Snažno postrežnico
sprejemem za vsak dan
od 11-3. Kuhinjsko delo
in pranje. Naslov v upr.
»Slov.« pod št. 15.293.

Korespondenta
ali korespondentinja, ver-
zirašega, z znanjem slo-
ven., srbohrv. in nemške-
ga jezika, sprejemem. -
Ponudbe poslati v upravo
»Slov.« pod značko »Nas-
top po dogovoru« 15.230

Mesarskega pomočnika
sprejemem takoj. Musar,
Sv. Petra c. 61.

Polirja
za talne zgradbe sprej-
mem takoj. Ponudbe je
poslati v upravo »Slov.«
pod »Gradba ceste« št.
15.259.

Čevljarkega pomočnika
sprejemem takoj. Miklav-
čič, št. Vid nad Ljublja-
no 69.

Krojaškega pomočnika
sprejemem takoj. Hrana
in stanovanje v hiši. -
Rema, Vogelnja 5.

Postrežnico
sprejemem za tri- do štiri-
krat tedensko v hiši. -
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 15.285.

Krojaškega pomočnika
sprejemem. Virant Franc,
Stari trg 1.

Služkinjo
staro 30-40 let, sprej-
mem s 1. novembrom k
mali družini. - Ponudbe
v podružnico »Slov.« na
Jesenicah.

Mizarskega pomočnika
dobrega, sprejemem. Zu-
pan, mizarstvo, Radov-
ljica.

Krojaškega pomočnika
za fino delo, sprejemem
takoj. Franjo Trojanšek,
Mestni trg 10-11.

Potnika
sprejemem za prodajo šl-
vinskih strojev. »Triglav«,
Ljubljana, Resljeva 16.

Dva krojaška pomočnika
za damske in moške ko-
se, sprejemem v stalno
službo takoj. - Zbontar
Ivan, krojač, Jesenice.

Dva mizarskega pomočnika
za pohištvo - sprejme
Ludvik Pangos, Trata 15,
št. Vid.

Avtomehanika
in ključavničarja sprej-
mem takoj. - Vprašati:
Beethovnova 14, vrata 21

Prodamo

Čevljarji!
Vse vrste usnja dobite še
vedno najceneje pri Fr.
Jenko, trgovina usnja -
Medvode. (i)

Ljubitelji vrta!
3000 visokih in nizkih
limenskih vrtnic ima na
prodaj Franc Jenko -
Medvode. (i)

Tulipani - čebulice
krasnih mešanih barv, 50
čebulic 65 din, poštnina
vračunana, razpošilja v
vsaki množini. Vrtna sa-
dika, Liguster, Mahonija,
Spargel, orjaške in me-
sečne jagode itd. - nudi
vrtnarstvo Ivan Jemec v
Mariboru. (i)

Tricikelj
damsko in moško kolo,
nov, ter lahki motor
znamke »Wanderer« 75
cm v dobrem stanju ce-
no naprodam. Mehanična
delavnica Sv. Petra ce-
sta 85. Izdelujemo ge-
neratorje za bencinske in
avtomobilne motorje. (i)

Imit. oreh. spalnico
prodam za 3200 din. So-
darska 2a, Ljubljana. (i)

Javorjev in različni les
rezan do 10 cm - ter
elektromotor 440 Voltov,
litosmerni tok, s stika-
lom, prodaja Trojar Franc,
Zeleniški. (i)

Golobe »Maltezarje«
15 parov, prodam »Be-
ksel«, Kranj. (i)

Lepo kravo
s teletom, prvovrstno
mlekario, prodaja Avgust
Kuhar, gostilničar, Večje
pri Ljubljani. (i)

Plemensko kobilu
prodam. Tomačev 17 pri
Ljubljani. (i)

Štedilnik
prostostoječ - 3 plošče -
še ni rabljen, prodam. -
Tržaška cesta 105. (i)

Preša
za vse sadne soka - po
nizki ceni naprodam. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 15.123. (i)

Voz z diro
na peresih, prodam. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 15.123. (i)

Ovčja kožuovina
jagencovih, ovčjih kož,
za preproge, plaščke in
podloge, katere imam na
zalogi vedno v veliki iz-
beri, črne in bele, kupite
najceneje pri Ivanu Bab-
niku, trgovina s kožami,
Dobrunje pri Ljubljani.

Pozor gasilske čete!
Na zalogi najboljše in
najcenejše motorne
brizgalne

»Knaus spojke«, prehod-
ne komade, ročnice z ust-
nikom, razdelice, Franc
Ogrinc, izdelovalec motor-
nih brizgalin, Ljubljana,
Jernejeva ulica 47. (i)

Kolesa
vsakovrstna - najnovejše
izdelave, v krasnih bar-
vah, po nizkih cenah pri
»Triglav«, Resljeva 16.

Poročne prstane
ure, verižice, uhane, ka-
kor tudi očala - kupite
zelo ugodno pri Josipu
Janku, urarju v Kamni-
ku, šutna, nasproti far-
ne cerkve, Podružnica v
Mariboru, Jurčičeva 8. (i)

Najugodnejši nakup
noskih oblek nudi
Presker, Sv. Petra c. 14,
Ljubljana.

Plinski kuharnik
dobro ohranjen, prodam.
Fuharjeva 12-I. (i)

Štiri vrata
nova, nerabljena, težka,
praprava za skladišče
ali klet, solidno izdelana,
v izmeri 125x230, pro-
dam. Ogleda se lahko pri
Gradšek, Moste, Na klan-
čku 4. (i)

Več dobro ohranjenih
mrtiških, duhovskih in
drugih voz

odproda Mestni pogrebni
zavod v Ljubljani.

Žagini listi
za polnojarmerike in cir-
kularne žage, nove in
rabljene raznih dimen-
zij ugodno prodam. Jav-
na skladišta, dr. z o. z.,
Ljubljana, Tyrseva 33.

Borove plohe
lepe, suhe, ca 15 m² pro-
dam. Miševlj, Ljubljana,
ska ulica 37, Ljubljana. (i)

»Singer« stroj
tipa 68, popolnoma nov,
za fina dela, ugodno pro-
dam. Staničeva 17, Beži-
grad. (i)

Drva
suha, mešana bukev in
hrast, okrog 400 m³, naj-
raje vse skupaj, prodam.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 15.264 (i)

Prodajam ugodno
prosto stoječ, dobro
ohranjeni gostilniški šte-
dlnik na 3 plošče z 2
pečnjakoma in ogreval-
cem za vodo - boiler-
jem. - Polizve se: hotel
»Union«, Miklošičeva c. 1
Dobrunje pri Ljubljani.

Dve železna okvirja
reklamna, lepa, za na ka-
tedre, poceni

Posestva

Lepo posestvo
ugodno naproday. Koroska 31, Tezno, Maribor.

V okolici Celja
najraje na poti proti Dobri, kupim parcelo, njivo, gozd ali posestvo za 20.000 do 30.000 din. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15231. (p)

Hišo v Kranju
pristavo ali tudi parcelo kupim takoj. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Brez posredovalca 189.« št. 15220. (p)

Srednje posestvo
prodam. Span Ana, Stari grad 11, p. Videm ob Savi. (p)

Hiše, vile, parcele
in posestva, prodaste — ozir. kupite najugodnejše potom realitete pisarne Pristavec Franjo, Ljubljana, Gosposvetska c 3, telefon 23-81. (p)

Vilo ali hišo
v Ljubljani ali okolici, event. tudi posestvo takoj kupim in takoj plačam. Ponudbe v upravo »Slovenca« Maribor pod »Takoj« 1171. (p)

Majhna nova hiša
z vrtom, sončna lega, v centru Maribora, naproday. Ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod »Sonca« 1166. (p)

Hišo
v Ljubljani ali okolici kupim. Gotovina takoj. Ponudbe upravi »Slov.« pod »140.000.« št. 19.985. (p)

Vogalno hišo
na prometnem kraju, za vsako obrt, prodam. Tovarniška 36, Ljubljana.

Novo hišo
z malo vrta dam v najem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 14.959. p

Stavbna parcela
do 1600 m², 7 minut od kolodvora v Domžalah, naproday. Naslov v upr. »Slovenca« pod 15.057. p

Zamenjam
novo enodružinsko hišo z vrtom, vodovodom in elektriko v št. Vidu nad Ljubljano za manjšo hišo z vrtom ali za večjo parcelo v Ljubljani. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »200.000« 15.058. (p)

Hišo z vrtom
v Ljubljani kupim. Prevzamem tudi nekaj hipoteke. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Rentabilnost« 15.095. (p)

Lepo sončno parcelo
prodam v Siski. Polzeve se pri Batli, Murnova 2, Siska, pri novi cerkvi. p

Hišo in stavbne parcele
prodam. Vizmarje št. 46, št. Vid nad Ljubljano. p

Ugodno prodam
novo hišo z vpeljano trgovino. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Okolica 15« št. 15129. (p)

Lepa stavbna parcela
blizu kolodvora na Vrhniki naproday. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15126. (p)

Tri stavbne parcele
na Pokljuki prodam; za: rascen smrekov gozd. — »erka 6, p. Bohinjska« Strica. (p)

Stanovanjsko hišo
v Mariboru ali Ljubljani, kupim. — Cena 6—800.000 din. Naslov v upr. »SI.« pod št. 15101.

Enonadstropna hiša
s trgovino in trafiko, v najlepšem kraju ljubljanske okolice, in 1000 m² zemlje, ugodno naproday. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15084.

Stanovanjsko hišo
v Gradu 163, z vrtom — oddam v najem. Vprašati pri Gogala, mizarstvo, Bied.

Zemljišče
okoli 5600 kv. m v bližini Rakovnika prodam za 80.000 din. Naslov v upr. »Slovenca« št. 15175. (p)

Visokoprtilična hiša
v bližini trnovske cerkve na parceli v izmeri 600 kv. metrov, ugodno naproday. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15208.

Dvostanovanjska hiša
nova, z vodo in elektriko, 1200 m vrt, ograjenega in zasajenega z rodnim sadjem. Poleg se postopje velikosti 8x8 m. Primerno za vsakega obrtnika, kakor tudi za oddajo stanovanj v najljepši okolici Kranja, naproday. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15221.

Lično hišo
ograjeno, renovirano, pol ure od postaje Novo mesto, na Gornjih Kamencah, prodam za 23.000 din. Naslov v upr. »SI.« pod št. 15249.

Hišo
z dvoriščno stavbo, in 2000 m² sadnega vrta, vse ograjeno, prodam za 135 tisoč dinarjev. Šusteršič, Mali Mengeš 82.

Hiša z vrtom
in gospodarskim poslopjem, takoj naproday. — Dobrava 140, Tezno pri Mariboru.

Stiristanovanjska hiša
nova, z vrtom, pod lastno ceno naproday. — Pohorska c. 213, Studenci pri Mariboru. Vprašati: Urek, Rajčeva 6, Maribor.

Trisobna hiša
novozidana, kozolec, velik vrt in malo zemljišča, ob banovinski cesti, v bližini Sv. Jurja ob j. ž., takoj naproday. Zemljišče je pripravljeno za obrtnika ali upokojenca. Posredovalci izključeni. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15275.

Parcelo
kjerkoli kupim v mestu ali okolici. Javite se upr. »Slov.« pod »Ne glede na velikost« št. 15270.

Parcelo
v Dravljah, proti št. Vidu ali bližje proti banovinski cesti, kupim za gotovino. — Ponudbe poslati v upravo »SI.« pod »Zidam 1941« 15281.

Večstanovanjsko hišo
v centru Ljubljane ali bližnji periferiji, kupim. Cena postranska. Plačam vse v gotovini. Pisite v upravo »Slov.« pod »Dobro ni važno« št. 15282.

Parcelo
naproday v št. Vidu, Vizmarjih ali Mednem, tik žel. postaje, ob Savi. — Polzeve se: Vizmarje 78, nasproti mizarke zadruge.

Parcelo
naproday na Kodeljevem in v Siski, med remizo in staro mitnico. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Niska cena« 15289.

Enonadstropna hiša
nova, s petimi stanovanji, naproday v Siski, med staro mitnico in remizo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »595.000 din« št. 15290.

Hišo
v mestu Ljubljani ali vilo do 1.000.000 din kupim. Kdor želi prodati, naj pošlje točno ponudbo v upravo »Slovenca« pod »Beograd« 15283.

Hišo
dvostanovanjsko, v Ljubljani, do 300.000 din, kupim. Ponuditi v upravo »Slov.« pod »Za mojo hčerko« št. 15284.

Hišo
obrestilno — kupim v Ljubljani za 800.000 din, event. prevzamem hipoteke. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Plačam takoj« št. 15286.

Dvostanovanjska hiša
v bližini cerkve sv. Petra cerkve v Ljubljani, poceni naproday. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15312.

Takoj prodam
parcelo ca. 3500 m², za bezgraj. gimnazijo, po 125 din. Ponudbe v upr. »Slovenca« pod »Denar imam pripravljen« 15314.

Večji stavbni kompleks
v Kranju, prav ugodno prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15323.

Kupimo
Črne škornje

Jabolka
za zimsko kupujem samo večje ali vagonke količine. Ponudbe poslati na Aleksander Bajc, Oštrjek 1, Rajžnerova ul. 83. (h)

Mecesevno gobo
kupi vsako množino po najvišji dnevni ceni Salus d. d., Ljubljana, Cigaletova ulica 5. (k)

Zensko kolo
v dobrem stanju kupim ali zamenjam za živež. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.974. (k)

Slamorenica
na motorni pogon, v dobrem stanju, kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Slamorenica« 14935

Bukove furnirske hlode
in bukove letvice 27/27x1 m, kupim. J. Majaron, Borovnica. (k)

Jabolka za prešo
kakor tudi jabolčnik kupi Kirbiš, Celje. (k)

Več vagonov
Ia. jabolč, hrusk, kostanja, orehov in kutin kupim. Ponudbe z zadnjo ceno, natovorjeno z aboji ali rinfuzom, na Samo Kuchta, Pivnice, Hožova 3, Bačka. (k)

Jelove odpadke
nekaj vagonov, za kurjavo, kupim. Ponudbe z zadnjo ceno na: Samo Kuchta, Pivnice, Bačka.

Kupim
več voz hlevskega gnoja. Naslov v upr. »SI.« pod št. 15247.

Srebro, drage kamne in vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah Jos. Šberle, Ljubljana Tyrkova 2 (Galaš hotel »Slov«)

Cunje
krojaške odrezke, star papir, tekstilne odpadke ter ovejše volno, goveje diako (arovec) — kupi vsako množino Arbeiter. Maribor, Dravska št. 15.

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir. Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Kretnico
desno, tipa X, ali C ca 35 kg, dobro ohranjeno, kupi Zagorska industrija glinenih proizvodov d. d. Zagreb, Martičeva 6.

Divji kostanj
kupuje kakor vedno ARBEITER Maribor, Dravska 5.

Hrastove doge
vseh dimenzij in primeren hrastov, kupuje Anton Birgmayr, Maribor, Aleksandrova 147a.

Storo zlato, zlato zobovje in srebrne krone
kupujem po najvišjih cenah A. KAJFEŽ

Stare moške obleke
čevlje, perilo itd. kupujem. Pridem na dom. Dopisnica zadostuje. Alojzija Drame, Ljubljana - Gallusova nabr. 29. (k)

Smrekovo smolo
kupim. Ponudbe z vzorcem na: Inž. Prezelj - Ljubljana, Wolfova 3. (k)

Kolo, žensko
dobro ohranjeno, kupim. Hafner, Nunska ulica 17.

Brzopahilnik
za kuhanje perila, malo rabljen, kupim. Ponudbe z navedbo velikosti in ceno na Kos, Izanska 61.

Zopet smo zvišali cene
staremu železu in drugim kovinam. Prevzamemo vsako količino v našem skladišču ali pa na licu mesta. »Stabil«, Celovška 72.

Stanovanja
ODDAJO: Dvostanovanjske s kopalnico in kabineto oddam s 1. novembrom solidni stranki. Ogled v Tolstojevi 5, prtiličje od 2 popoldne dalje. (k)

Upokoju
oddam 10 minut od postaje na Dolenjskem enosobno stanovanje s pritliklami. Naslov v upr. »Slovenca« pod 14.972. k

Enosobno stanovanje
oddam. Dolenjska c. 89. 5 minut od tramvaja. (k)

Enosobno stanovanje
oddam. Galotova št. 10, Siska. (k)

Tri dijake ali gospode
sprejem na stanovanje. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15174. (k)

Trisobno stanovanje
v novi hiši z vsemi pritliklami, oddam s 1. oktobrom ali 1. novembrom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15189.

Brezplačno stanovanje
uro od Kranja - oddam osebi, ki bi nudila pomoč materi. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Dobrosrčna« št. 15181.

Železje,
kovine, gume, nikelj — plača najboljšje »Metalla« na Gosposvetski cesti 16. Telefon 32-88.

Stanovanje
sobe in kuhinje, ugodno oddam s 1. novembrom. Izanska cesta 116.

ISCEJO:
2 ali 3 sobno stanovanje isčem za takoj ali do 1. novembra. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Točen plačnik« št. 15236. (k)

Auto-motor
Motor Harley-Davidson s prikloico, dobro ohranjen, poceni naproday. — Vprašati: Mala čolnarska 7, od 2 popol. dalje. (k)

Majhen »Škoda« avto
z malo porabo, v dobrem stanju, prodam. Na ogled pri »Rosa«, Poljanska c.

»Indian« motorno kolo
z originalno prikloico, 700 cm, »Boech« dinamomagnet, z zelo močno pnevmatiko itd., tudi za solo, v zelo dobrem stanju, poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.976. (k)

Dva DKW avtomobila
»Lukusa« in »Melster«, dobre gume, brezhibna, ugodno prodaj DKW zastopnik Erjavec, Stična, Dolenjsko. (k)

Trstje za strope
iz najboljšega materiala, vezano s pobakreno žico izdeluje in dobavlja

Jos. R. Puh - Ljubljana
ZALOGA JUGOLIT PLOŠČ

Gradaška ulica 22
Telefon 25-13

Avto »Opel«
tipa 1290, v dobrem stanju, ugodno naproday. — Naslov: Siska, Jernejeva cesta 29.

Avtomobilske gume
in zračnice, 10 komadov 32x6, 15 komadov 5.25 in 5.50—20, 10 komadov 4.00—19, 50 kom. zračnic 36x8, 40x8, 12.00—22 — naproday, dokler traja zaloga pri Jugopromet, Celje, Golob Ivan, Kerkova 10.

Dva tovorna avtomobila
z Diesel-motorji, original 3.5 tone, gume v zelo dobrem stanju — zaradi sklenjenega obrata naproday. Cvetko Likar, Maribor - Aleksandrova cesta 85 - tel. 27-76. (k)

Mestna elektrarna v Brežicah prodaj takoj:
Diesel-motor Beusch 50 KS.

Diesel-motor Langen
Wolf 45 KS.

Istosmerni dinamo stroj
2x220 voltov 32 KW.

Istosmerni dinamo stroj
2x230 voltov 30 KW.

Istosmerni dinamo stroj
2x220 voltov 15 KW.

Istosmerni elektromotor
2x220 voltov 15 KW.

Razdelno ploščo kompl.
za 2 motorja.

Kompletno akumulatorsko baterijo
252 členov, tip I 5.

Centrifugalno sesalno
kompletno z motorjem 600 lit pr. mm.

Centrifugalno sesalno
kompletno z motorjem 450 lit pr. mm.

160 istosmeren števec
220 in 2x230 voltov - štejevanje 1939.

Strugalnik 2 m dolžine.
Razni elektromaterial in orodje.

Avtobus
»Fiat« 18 sedežni, malo rabljen, ohranjen kakor nov, dobra pnevmatika, zaradi nabave večjega ugodno prodam. Polzeve se: Ljubljana, Borštnikov trg 1 (k)

Ford 8 V
tovorni, vožen 15.000 km, izvrstne pnevmatike, prodaj Avtomontaža d. d. - Ljubljana. (k)

Avto »Austro-Daimler«
sedesedežni, v zelo dobrem stanju, s 6 kom. skoraj novih pnevmatik, naproday za 20.000 din. - Murska Sobota, Lendavska c. 7, garaža Benko.

Avto Olimpija
7850 km, ugodno prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15297.

Tovorni in osebni avto
kot v novem stanju, za zelo nizko ceno naproday. Naslov v upr. »SI.« pod št. 15321.

Stabilni motor
za pogon z ogeljem, kot v novem stanju, za zelo nizko ceno naproday. — Cizerli, Beethovnova 14.

Vajenci
Mizarskega vajenca

takoj sprejemem. Splošno mizarstvo, Celovška 88. (v)

Mizarskega vajenca
sprejemem. Erjavec Alojz, Vič 19 a. (v)

Sedlarskega vajenca
sprejme Glavič, Tržaška cesta 9. (v)

Vajenca
zdravega, poštenega in zmožnega, takoj sprejme mešana trgovina s hrano in stanovanjem. Natančen opis na Frano Purkart, Trbovlje I. (v)

Vajenec
kmečki fant, se želi izučiti za mehanika, ključavničarja, kleparja ali mizarja, s oskrbo. Naslov v Aljaževli ulici 13, Ljubljana VII (v)

Prodaj harmoniko
za 800, ženski šivalni stroj za 600 in šoleke cetera z notami za 400 din. R. Snoj, Ježica 56. (g)

Dobro ohranjen klavir
z močnim glasom kupino za večje dvorano. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Klavir« št. 15484 (g)

Harmonij
kupim; starega in poceni. Ponudbe s ceno upravi »Slovenca« pod »Harmonije« št. 15178. (g)

Klavir in note
prodam. Vprašati od 12 do 2 na Mestnem trgu 8, Ljubljana. (g)

Prodaj
kromatično harmoniko, klub model, ter lep gugalni stol iz pušpana. — Ogled od 11—1. Rimska cesta 20-11, levo.

Pohišstvo — tapetništvo
nudimo Vam najboljše kakovosti: kauče, posteljne klopi, otomane, odeje, zavese, žimnate in afrikmadrace, žične vložke po zmernih cenah

E. ZELENKA, Maribor
Ulica 10. oktobra št. 5

Največja izbira spalnic, kuhinjske opreme, žične vložke in modrace po nizkih cenah
Se priporoča

MIZARSTVO »SAVA«
Predjamska 32 - Miklošičeva cesta

Ljudska posojilnica v Ljubljani
zad. z neom. jam. Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 v lastni palači

obrestuje branilne vloge najugodnejše.
Nove in stare vloge ki so

v celoti vsak čas izplačljive
obrestuje po 4%, proti odpovedi pa po 5%

Prodaj
kromatično harmoniko, klub model, ter lep gugalni stol iz pušpana. — Ogled od 11—1. Rimska cesta 20-11, levo.

Prodaj
kromatično harmoniko, klub model, ter lep gugalni stol iz pušpana. — Ogled od 11—1. Rimska cesta 20-11, levo.

Prodaj
kromatično harmoniko, klub model, ter lep gugalni stol iz pušpana. — Ogled od 11—1. Rimska cesta 20-11, levo.

Prodaj
kromatično harmoniko, klub model, ter lep gugalni stol iz pušpana. — Ogled od 11—1. Rimska cesta 20-11, levo.

Prodaj
kromatično harmoniko, klub model, ter lep gugalni stol iz pušpana. — Ogled od 11—1. Rimska cesta 20-11, levo.

Prodaj
kromatično harmoniko, klub model, ter lep gugalni stol iz pušpana. — Ogled od 11—1. Rimska cesta 20-11, levo.

M.A.N.
MASCHINENFABRIK AUGSBURG-NÜRNBERG-A.G.

DIESEL MOTORJI
stabilni in lažji

PLINSKI MOTORJI
(SAUGGAS) na sesalni plin

Zahtevajte ponudbe od zastopnika
M.A.G.
ZAGREB Varšavska ul. 11

Dva mizararska vajenca
sprejme Trampus-Trebusak, Vizmarje 6, št. Vid nad Ljubljano. (v)

Pekovskega vajenca
zdrav in pošten, se sprejme. Prednost imajo oni, ki so se že učili. — Ivan Jakin, parna pekarna, Stozice

Glasba
Može in fantje

ki imate veselje do cerkvenega petja, prijavite se pri upravi »Slovenca« pod »Moški zbor«. (g)

Lep harmonij
dobro ohranjen, ameriški sistem, prodam. Lahko se ogleda v trgovini Blažič — Mirna na Dolenjskem. (g)

Prodaj harmoniko
za 800, ženski šivalni stroj za 600 in šoleke cetera z notami za 400 din. R. Snoj, Ježica 56. (g)

Modroce
patentne posteljne mreže, otomane, moderne kauče in fotelje nudi solidno in po nizki ceni

Rudolf Radovan
tapetnik Ljubljana, Mestni trg 13

Mizarji!
Okovje za pohišstvo in vse vrste orodje izberete pri »Jeklo« - Stari trg

Mreže za postelje
izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje Alojz Andlovic, Gregorčičeva ulica št. 5 (pri Gradšču).

Prodaj
sobno kredenco, mizo, zofa, 2 veliki slik. Sinkovec, Vič 148. (g)

Pouk
English lessons Miss Farler, Dvorakova ulica 3-III.

Pohišstvo — tapetništvo
nudimo Vam najboljše kakovosti: kauče, posteljne klopi, otomane, odeje, zavese, žimnate in afrikmadrace, žične vložke po zmernih cenah

E. ZELENKA, Maribor
Ulica 10. oktobra št. 5

Največja izbira spalnic, kuhinjske opreme, žične vložke in modrace po nizkih cenah
Se priporoča

Salon „Julij“ Klopčič, Resljeva c. 8

naznanja cenjenim damam, da ima zelo veliko zalogo **najmodernejših klobučkov** v najrazličnejših barvah in oblikah. Preoblikuje pa po zelo nizkih cenah **prvovrstno!**

Natečaj

Komanda vojnega zrakoplovstva sprejme po odobrenju g. ministra vojske in mornarice v januarju 1941 večje število mladeničev, ki žele odslužiti svoj dijaški rok v zrakoplovstvu kot piloti, izvidniki, letalski pomočniki: radio-telegrafisti, strelci, mehaniki-strelci, bombardirerji strelci ali kot pomožna osebja na tleh: mehaniki, izdelovalci orožja, šoferji, radio-telegrafisti, fotografi, uslužbenci letalske obrambe itd.

Kandidirajo lahko: dijaki s fakulteto ali z zrelostnim izpitom srednje ali nje enake šole po toč. a) pod 1. čl. 49. Zakona o ustroju vojske in mornarice; dijaki z nepopolno srednjo šolo, t. j. taki, ki so dovršili vsaj 6 razredov gimnazije ali realke ali njima enakih šol po toč. a) pod 2. čl. 49. Zakona o ustroju vojske in mornarice.

Splošni pogoji:

1. Biti morajo jugoslovanske narodnosti (Srbi, Hrvati, Slovenci).
2. Fizično in duševno morajo biti popolnoma zdravi in sposobni za službo v letalstvu, kar se bo ugotovilo s posebnim zdravniškim pregledom.
3. Ne smejo biti oženjeni.
4. V civilu morajo biti zglednega obnašanja in ne smejo biti nagnjeni k nobenim slabim navadam.
5. Ne smejo biti sodnijsko kaznovani za prestopke iz koristoljublja in brezčastnosti, niti biti pod sodnijsko preiskavo ali pred sodbo.
6. Imeti morajo odobrenje staršev (rediteljev), potrjeno od pristojne oblasti, da lahko stopijo v kader vojnega letalskega osebja.
7. Biti morajo že rekrutirani in opredeljeni za službo v glavnih rodovih vojske.
8. Ne smejo imeti olajšave po Uredbi o oprostitvi obveznikov za poziv v vojno službo v miru ali vojni.
9. Ne smejo izkoriščati olajšav za krajše služenje v kadru.

Posebni pogoji:

1. Izpolnjevati morajo pogoje iz toč. a) pod 1. in 2. čl. 49. v Zakonu o ustroju vojske in mornarice.
2. Ne smejo biti mlajši od 20 in ne starejši od 27 let zaključno z 20. januarjem 1941.

Čas za vlaganje prošnje na pristojna vojna okrožja je najpozneje do 25. oktobra 1940.

Vsebinska: prošnje, izjave, odobrenje staršev in obveznosti ter kako in komu je treba poslati prošnje, se vidi iz konkurza, ki ga je lahko dobiti pri Komandi vazd. vojske — Nastavni otek — Zemun, če se pošlje frankirano kuverta s točnim naslovom, lahko pa se vidi tudi osebno pri vsakem vojnem okrožju, ker je bil konkurz dostavljen v celoti vsem vojnim okrožjem. Sinovi odlikovancev s Karadžordževim zvezdom in vojnih invalidov so oproščeni takse.

Opozarjamo vse kandidate, da se morajo natančno vpoznati z vsemi podrobnostmi konkurza, ki se lahko dobi ali vidi, kakor že omenjeno, kajti nepravilne prošnje in take, ki niso opremljene s potrebnimi dokumenti ali ki so vložene pozneje, se ne bodo upoštevale.

Imeti je treba pred očmi rok konkurza in da je tole samo izvešček istega, ter se vpoznati s podrobnostmi, kakor že zgoraj rečeno.

Iz pisarne vojnega zrakoplovnega štaba v Zemunu V. N. št. 3233
z dne 3. oktobra 1940.

Ženitbe

Vdova 38 letna

z lastno eksistenco, želi zaradi ženitve spoznati treznega trgov. naobraznega gospoda z nekaj kapitala. Uradniki, upokojenec, niso izključeni. Cenjene dopise v upravo »Slovenca« pod »Jasenka sreča« št. 15233. (2)

Trgovec

in posestnik v mestu na deželi, samski, srednjih let, neomadeževane preteklosti, želi poznanstva v svrhu ženitve s poštenim krščanskim dekletom čedne zunanjosti, srednje postave, v starosti 32 do 40 let. Pogoj: dobra gospodinja in čista preteklost. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Dota postanska stvar« 15.011. (2)

30 letni fant

z 10.000 din gotovine poroči pošteno kmečko dekle z lastnim posestvom. Ponudbe upr. »Slov.« v Mariboru pod »Sreča« 1159. (2)

Vdovec

star 55 let, posestnik — želi poročiti dobro gospodinjico od 45 do 55 let. — Naslov in informacije pri Franc Rostohar, trafikar, Rajhenburg. (2)

Vdovec

posestnik in obrtnik, želi resnega znanja s šiviljo ali kuharico, v starosti do 45 let. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Znaka« št. 15303. (2)

STROJI

Vrtalni stroj

(Bohrmaschine), dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na Franjo Jurhar — Ločica, Vransko. (x)

Prodaj

rabljen železen rezervoar za 1000 l in Garvenzovo ročno sesalno, Al. Bratina, Križevci pri Ljubotinu. (x)

Mizarski stroj

poravnalni in skobelni, 50 cm širine, prodaj za 4000 din; radio v dobrem stanju pa za 800 din. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.912. (x)

Mundlos šivalne stroje

odlične kakovosti, dobite po zmerni ceni pri

Kleindienst & Posch
Maribor
Aleksandrova cesta 44.

Dobavljamo

generatorske naprave z čistilno znamko »Hansa« za pogon z lesom ali lesnim ogljem, od 2—25 KS, za stabilne motorje. Nadalje generatorje za tovrstne avtomobile do 120 KS. — Vse informacije pri: American Motors, Tyrševa cesta 24.

Specijalna delavnica

za popravila in delovanje elektromotorjev in dinam. Kvalitetni elektromotorji in elektromotorji svetovnoznane firme »Siemens« vedno na zalogi.

Franjo Perčinlić
kences. elektropodjetje, Ljubljana
Gospodarska c. 16, telefon 23-71

Kuhinjo tudi za vajence!

V »Slovenec«, dne 3. t. m., smo brali zanimiv poziv našemu Društvu, da naj se zavzame za ustanovitev vajenske kuhinje v Ljubljani. Pisec se sklicuje na to, da se ustanavljajo take kuhinje za našo šolsko mladino, ki je res tople hrane potrebna in pravi, da bi bilo prav, če bi Društvo za varstvo delavske mladine napravilo kaj podobnega za vajence.

Z izvajanjem pisca omenjenega članka se popolnoma strinjamo. Resnica je, da mnogo vajencev nima polodne tople hrane. Pred seboj imamo spis vajencev neke šole v Ljubljani, kjer je menda okrog 250 vajencev, od katerih nekako 180 nima polodne toplega kosila. Podobne razmere bi se dale ugotoviti tudi po drugih šolah in bi bili upraviteljem obrtnih šol prav hvaležni, če bi zbrala podatke o tej zadevi za nam njih posla, da jih objavimo. Tako bo naša javnost morda le zvedela za nezavidljivo stanje našega vajenstva.

Prav zaradi tega moramo pritrditi vsakomur, ki se zavzema za ustanovitev vajenske kuhinje. Seveda bi morala biti hrana v tej kuhinji točna, zadostna, pa za prav ravne brezplaćna, za druge pa po zelo nizki ceni. Saj vajenci z malimi izjemami nimajo denarja, da bi si kupovali kosilo po 6—7 dinarjev na dan.

Društvo za varstvo delavske mladine se je za ustanovitev take kuhinje zavzelo že pred leti. Tudi jo ima v svojem programu. Žal pa do zdaj ni našlo zadostnega razumevanja za to akcijo, pa tudi ne primernega prostora. Omenjeni članek v »Slovenec« pa nam daje priliko, da o tej stvari spregovorimo in jo, če bodo res primerna sredstva, tudi uresničimo. Saj je res v interesu vsakega zavednega Slovence, da dobi naš bodoči obrtniški naraščaj v letih razvoja in učenja zdravo in tečno hrano vsaj polpodne. Zato podpisano Društvo priča izdatno podporo od mestne in banovinske oblasti, pa tudi od Obrtniške in Delavske zbornice, od podjetnikov in mojstrov samih, od naših denarnih zavodov in tudi od naše javnosti.

Niž manj potrebno pa ni skrbeti, da bi se našel kje kak prostor za prenočišča vajencev, ki zaradi oddaljenosti v slabem vremenu ne morejo domov. Za te vajence bi moralo dati Društvo, ki bi to organiziralo, prenočišče in vsaj nekoliko tople večerje, pa seveda zajtrk.

Nekaj takega kakor za vajence, bi bilo treba ustanoviti tudi za vajenke. Naše geslo mora biti: pomagati mlademu človeku. Rešiti našo delavsko mladino z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Pisec omenjenega članka trdi, da se bodo potrebna sredstva že našla. To upamo tudi mi. Prav posebno pa bi bilo pričačakovati, da se bo našel kdo, ki bi v zgoraj omenjeni namen ponudil Društvu primeren prostor, ki pa seveda ne sme biti daleč izven mesta. Društvo pa bo tako drzno, da bo v kratkem razposlalo našim oblastem, zbornicam, obrtnikom, denarnim zavodom prošnje za podpore v zgoraj omenjeni namen. Upamo, da naš klic ne bo zaman, marveč, da bo našel ugoden odmev povsod.

Društvo za varstvo delavske mladine.

Naslov društva: Društvo za varstvo delavske mladine, Ljubljana-Moste.

Sv. Peter pri Mariboru

Predavanje. Prihodno nedeljo, dne 13. oktobra, bo imel v okviru Prosvetnega društva ter Gasilske čete predavanje poveljnik mariborskih gasilcev g. Kramberger Franjo. Snov predavanja je: Obramba proti napadom iz zraka. Pričetek po rani sv. maši v običajnih prostorih.

»Anker« šivalni stroji
za gospodinjice, šivilje, krojače, tudi za entlanje, s dvema iglama. Malo rabljene krojaške, čevljarske in s dolгим čolnikom od 300 din naprej. »Triglav«, Resljeva cesta 16. (1)

na ugodne mesečne obroke!

Ivan Legat
Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

ZAHVALA
vsem, ki so lajšali dušno in telesno trpljenje našega pokojnega

OČETA
kakor tudi vsem onim, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti in molili za njegov dušni blagor — izrekamo našo prisrčno zahvalo.

Čatarjevi

Uradni ogled nove carinarnice v Mariboru

Maribor, 5. oktobra.

Popoldne je bil ogled novo zgrajene glavne carinarnice v Mariboru s skladiščem in rampo. Mirno lahko rečemo, da je to eno najlepših poslopij v državi. Upravno poslopje je dvonadstropno z enim zaprtim skladiščem. Carinarnica ima centralno kurjavo. Med drugim so predvideni tudi prostori za kemični laboratorij. Gospodarski krogi bodo gotovo pozdravili ustanovitev laboratorija pri mariborski carinarnici, ker so doslej blago, ki je podleglo analizi, pošiljali na carinarnico v Ljubljano. Maribor je obmejno mesto in lahko računamo, da je mariborska carinarnica ena največjih v državi in ima skoraj največ prometa od vseh carinarnic v državi. — Pri današnjem ogledu so bili navzoči finančni svetnik finančnega ministrstva, oddelek za carinarnice v Belgradu Slobodan Steržević, višji carinski inšpektor pri fin. min. oddelku za carine Lazar Maršičević, za fin. direkcijo v Ljubljani oddelek za carino sta bila navzoča viš. fin. sekretar Beriša Perišić, nadalje domačin in upravniki mariborske carinarnice Micic, upravnik carinarnice v Dravogradu Franjo Tertinek, upr. carinarnice iz Gor. Radgone Milan Kuder, kot zastopnik banske uprave je bil navzoč nadsvetnik inž. Leon Mencinger kot zastopnik žel. dir. v Ljubljani viš. svet. inž. Hinterlehner in Franc Zelenko. Mestno občino mariborsko je zastopal podžupan Franc Zebot, za upravniške mestnih podjetij g. Stabej, magistratni direktor Rodošek, šef gradbenega urada, pod čigar nadzorstvom so gradili to poslopje grad. nadsvet. inž. Baran z inž. Vičičem, garnizonar podpolkovnik Maslač, mestni fizik viš. zdrav. svetnik dr. Novak in nazadnje graditelj in duša stavbenika Just in Franc Gabrijeleč iz Ljubljane. Kakor že omenjeno, je stavba ena najlepših v državi in gre predvsem zahvala za to lepo carinarnico mariborskemu županu g. dr. Alojziju Juvanu. V ponedeljek se bo carinarnica preselila v novo stavbo.

Zamenjajte takoj stare kovance!

Belgrad, 5. oktobra. AA. Opozarjajo se zainteresirani, da po odloku finančnega ministra na dan 20. oktobra 1940 poteče skrajni rok, do katerega se morejo stari dinarski kovanci zamenjati brez odbitka z novimi kovanci pri blagajni Narodne banke in državnih finančnih ustanov, ter da skrajni rok, do katerega se stari srebrni 20 dinarski kovanci morejo zamenjati brez odbitka z novimi, poteče 31. oktobra 1940. Po preteku teh rokov se omenjeni kovanci ne bodo mogli več zamenjati. Pod blagajnami Narodne banke se razumejo tako blagajna centrale kakor tudi blagajne podružnice, pod državnimi finančnimi ustanovami pa državne ustanove, pri katerih se sprejemajo vplačila, ozir. se odpravljajo izplačila, kakor glavna državna blagajna, davčne uprave, Poštna hranilnica, vse pošte itd. Z ozirom na to je treba 20. oktober 1940 smatrati za zadnji dan za zamenjavo starih dinarskih kovancev, 31. oktober 1940 pa kot zadnji dan za zamenjavo starih 20 dinarskih srebrnih kovancev, tako pri blagajnah Narodne banke, kakor tudi pri blagajnah navedenih državnih finančnih ustanov. V kolikor se bo denar pošiljal v zamenjavo po pošti Narodni banki ali omenjenim državnim finančnim ustanovam, se mora kot zadnji dan smatrati dan oddaje na pošti. (Iz Narodne banke kr. Jugoslavije.)

Iz učiteljske službe

Na predlog prosvetnega ministra g. dr. Ko-rošca so napredovali v Sloveniji naslednji učitelji(ce): v V. skupino: Mitedhamer Ana v Toplicah, Viktorina Flere v Ljubljani, Franc Lončar v Ljubljani, Ferdo Kokot v Ljubljani, Amalija Duh pri Sv. Trojici, Marija Vindišer v Trbovljah, Leopoldina Rot v Slov. Konjicah, Amalija Zitko v Vel. Laščah, Stefanija Bojen v Petrovcih, Ivana Čebule v Velešovem, Franc Zukovec, okr. šolski nadzornik v Novem mestu, Stane Zagar v Dobravi, Janko Kramarič pri Sv. Petru pod Sv. Gorami, Stane Završnik v Kranju, Marija Gale v Sevnici, Danica Semčič v Grosupljem, Marija Rupnik v Primskovem, Frida Zupan v Zalni, Danica Erker v Dolnjem Kartaljevem, Kristina Radej v Senovem, Alojzija Ašič na Polh. Gradcu, Marija Vrtovec v St. Vidu pri Brodu, Franja Pivk v Horjulu, Uršula Kokol v Pobrežju, Josipina Iglar v Smartnem, Bogdana Mesojedec v Ljubljani, Ivan Seško v Rušah, Alojzij Živko v Poljčanah, Danica Pohar v Radečah pri Zidanem mostu, Ana Zidar v Lembergu, Davorina Kegl v Vurbergu, Ivana Horvat v Mali Poljani, Stana Skočir v Gornji Rečici, Aleksandra Jovan v St. Petru, Rudolf Pipa v Trebnjem, Marija Turk v Metliki, Janko Moder v Trbovljah, Angela Horvat v Zg. Sv. Kungoti, Ivanka Gojnič v Vidmu ob Savi, Evaldija Milavec pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, Vida Gostinčar v Poljanah, Lavoslava Lipovšek v Semiču, Roza Kemperle v Zelenikah, Ivan Lazar v Stični, Ivan Kadunc v Ribnici, Ljudmila Jazbinšek v Sv. Jakobu ob Savi, Melita Petelin v Slov. Konjicah, Drago Krepek v St. Vidu pri Grobelnem, Angela Gospodarič v Smarju pri Jelšah, Dragotin Pečnik v Križah, Angela Prele v Smarjah, Maksimiljana Gros v Mohorjavi, Marija Ditrih v Retečah, Elizabeta Rojnik pri Sv. Lovrencu, Anton Belehar v Križah, Emilija Breže pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah, Franc Erjavec, okr. šolski nadzornik v Ljubljani; v VII. skupino so napredovali: Mara Haderl, otroška vrtarica v Dravogradu, Pavelj Japelj v Kranju, Ana Škof pri Sv. Križu, Hinko Ravbar v Dobričah, Miro Koželj pri Sv. Petru pod Sv. Gorami, Marija Pahor v Radečah, Bogomila Terčak v Sevnici ob Dravi, Ciril Založar v Trati, Justina Gorjup v Smartnem, Zora Hauptman v Dragatušu, Anton Hvala v Galiciji, Jakob Stefančič v Prihovi, Janez Krol v Livoldu, Stefanija Kosi v Mali Nedelji, Bogdan Zolnir v Smartnem pri Slovenj Gradcu, Vili Mihelič v Reki, Franc Kokalj v Mengšu, Ana Gale v Sevnici, Mihaela Černeč-Jenko v Zagorju ob Savi, Josipina Luževič v Velenju, Terezija Praprotnik pri Sv. Barbari v Halozah, Bernarda Riper v Toplicah pri Zagorju, Marija Novak v Kobilju, Terezija Doganc v Vel. Laščah.

Denar

Posojilo

40.000 din isčem za takoj za kratko dobo. Cenjene ponudbe upr. »Slovenca« pod »Sigurno z obrestmi« št. 15232. (d)

Pristopim kot družabnik

v kako rentabilno podjetje v Ljubljani ali Ptuj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »140.800«. (x)

Kupuje:

Hranilne knjižice bank in hranilnic ter vrednostne papirje po najugodnejših cenah
BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR

Ureditev premoženja

Poravnave, konkurzne zadeve, odkup in inkasno terjatev, (tudi kmetskih) nabavo posojil in družbenikov, dobičkanosno in varno naložitev kapitala, ureditev uprave in knjigovodstva, bilance, kalkulacije, upravo nepremičnin, nadzorovanje sodelužeb, — sploh vse trgovsko-obrtniške zadeve poverite zaupno strokovni pisarni

ŽAJC LOJZE
Ljubljana, Gledališka ul. 7

Do 100.000 din nom.

Ratne štete isčemo za 60 dni za kavejlo. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Solidna posojilina« št. 15311.

Hranilne knjižice

vrednostne papirje

kupujemo

stalno po najvišjih cenah in proti takojšnjemu plačilu

Rudolf Zore

Ljubljana, Gledališka 13

Za 10 din

Vam pošljem seznam 25 praktičnih predmetov, ki jih boste lahko izdelovali doma. Stalen zaslužek tudi v teh kritičnih časih! — Lindič, Ljubljana, predal 246 c.

Kompanjon - ka

s 50.000 din, mesečni zaslužek 5000 din, se sprejme. Ponudbe v upr. »Sl.« pod »100% sigurno« št. 25119.

Zivali

Sedem mladih psov

čistokrvnih, štednov starih, »Dobermanov«, pet psov in dve psič, rjave barve, dva črna, prodam. Drole Franc, Laško 48.

Ilirskega ovčarja

ali pa čistokrvnega pračuvarja, kupim. — Naslov Pintar, Lesce 115.

Vnajem

Mizarsko delavnico

oddam takoj v najem ali pa sprejemem družabnika z mojstrskim izpitom. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14.932. (n)

Pekarno in gostilno

dam v najem po ugodnih pogojih. Vprašati v upr. »Slovenca« pod 14.901. n

V najem

se takoj odda hiša, obstoječa iz dveh sob, kuhinje, pritlikin, gospodarskega poslopja, vrta, plodne njive. Pojasnila: Marija Ošna, Brežice, Zakot 25. Za odgovor je priložiti znamko.

Mesnico

dobro vpeljana, prodam ali oddam v najem. Polize se: Kralj, Strelška ulica 5. (n)

V Trebnjem

oddam v najem velike trgovske lokale v novi hiši. Opara. (n)

Lokal

primeren za obrtnika, v Ilirski ulici, oddam. — Vprašati: Sv. Petra 83.

Dvoriščne lokale

prostorne, pripravne za obrtno delavnico, oddam s 1. novembrom t. l. v Ljubljani, Stari trg 15. — Povpraša se istotam na dvorišču.

Dijaki

Dijakinjo

sprejemem z vso oskrbo za 500 din. Oddam tudi opremljeno sobo. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 15173. (1)

Pozor!

Partija popolnoma novih šivalnih strojev prvovrstnih znamk - konkurznega nakupa - pri »Prometu« nasproti Križanske cerkve. (1)

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je zapustila v zdravilišču na Golniku naša nad vse ljubljena soproga,

Angelca Vodopivec roj. Vovk
soproga šolskega upravitelja

Pogreb drage pokojnice bo v ponedeljek, dne 7. oktobra, dopoldne na pokopališču v Križah pri Trzinu.

Dolsko, Ljubljana, Sv. Tomaž, Kromberg, 5. oktobra 1940.

Zalujoči ostali

V neizmerni žalosti naznajamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je danes ob 2 zjutraj, po mukopolnem trpljenju, previdna s tolažili svete vere, umrla v 29. letu starosti, naša nad vse ljubljena

Karolinca Ferlež

Pogreb drage pokojnice bo iz hiše žalosti pri Sv. Juriju ob juž. žel. v ponedeljek, dne 7. oktobra, ob pol 8 dopoldne.

Sv. Jurij ob juž. žel., dne 5. oktobra 1940.

Zalujoči: oče, mati, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

Že 11. oktobra zvečer na dan žrebanja bo glavna kolektura Državne razredne loterije „Vrelec sreče“ objavila po radiu izid žrebanja I. razreda 41. kola

Zato pohitite tudi Vi, ki še nimate srečk za novo 41. kolo k „Vrelcu sreče“, da boste tudi Vi deležni velikih dobitkov

Priporoča se Vam vsem glavna domača kolektura

„Vrelec sreče“
Alojzij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ulica 14

Licitacijski oglas

Krajevni šolski odbor državne ljudske šole v Sv. Jerneju nad Muto razpisuje za dan 15. oktobra 1940 ob 11 dopoldne

licitacijo za oddajo del

pri graditvi nove dvorazredne ljudske šole v Bistriški dolini. V licitaciji so zapopadana vsa h gradnji pripadajoča dela, kakor zidarska in težaška, tesarska, krovna, kleparska, mizarska, steklarska, slikarska, pleskarska, pečarska in tapetniška.

Licitacija se bo vršila v občinski pisarni na Muti. Proračunska vsota znaša 297.006,69 din. Podrobni proračuni in načrti so na vpogled pri okrajnem načelstvu v Dravogradu, soba št. 13, med uradnimi urami, ali pa vsak čas v občinski pisarni na Muti

Krajevni šolski odbor Sv. Jernej nad Muto,
dne 29. septembra 1940

Ljudska posojilnica v Celju

registrirana zadruga
z neomajeno zavezo

obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 4%
na trimesečno odpoved pa po 5%

*

Izplačuje točno vse vloge — stare in nove!
Dovoljuje posojila in trgovske kredite

„ALPEKO“-PLOŠČE

„TERRAZZO“

„KERAMIT“

„MOZAIK“

„MAJOLIKA“

izdelane pod visokim pritiskom v razn. barvah, skrajno higi-
enične, moderne kombinacije, primerne za tlakovanja ter notranjo
in zunanjo oblogo cerkev, bolnic, mlekar, mesnic, stopnišč, vež,
kuhinj itd. kot nadomestilo za keramične in klinker plošče ter
vse druge proizvode iz umetnega kamna in marmorja izdeluje:

„ALPEKO“ tovarna umet-
nega kamna Ljubljana, Tyrševa c. 48

PAZITE NA NAŠO TVORNIŠKO ZNAMKO: A. P.

Razno

Krojni tečaj

Jožice Kumelj-Rus

se prične

14. oktobra t. l.

Ljubljana, Jadranska 22,
tram. post. Stan in dom.
Po naročilu izdelujem vse
kroje (šnite) po meri in
žurnalu.

„VELEBIT“
otroški voziček
ZAGREB, Ilica št. 55

Najnovejši modeli, najnižje
cene v specialni in največji
trgovini otroških vozičkov.
Prodaja za gotovino. Prevoz
in omot se ne računa. — Ce-
nik s slikami brezplačno. —
Izrežite oglas zaradi naslova.

Is zdravilnih zelišč. — Cu-
dovit uspeh pri ranah, ope-
klinah, ožuljenjih — volku —
turih in vnetjih itd. za nego
dojenčkov pri kožnem vnetju
izpuščanjih in hkratnih na te-
menu, za razpoke prap-
bradavice. Dobi se v lekar-
nah in drogerijah.

Gumbnike, gumba, plise,
monograme, entel, azur
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica
nasproti hotela Union

Vezanje perila, krasna
predtiskana žen roč. dela

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega
biserja na poskušnjo. —
Uspeh po prvi uporabi.
Koža obraza in telesa
ostane čista, zdrava in
mlada. Mozoljci, ogrci,
nečistosti obraza izgine-
jo. Pošljite za stroške 3
dinarje v znakmah. —
Kemikalijska, Novi Sad 144.
V apotekah, drogerijah
originalni karton 40 din.

Kupujte
pri
naših
inserentih

Krompir

vagonske pošiljke

dobavlja

Kmetijska zadruga
v Ptuiu.

Prispela nova pošiljka
otroških vozičkov

Velika izbira šivalnih
strojev, pisalnih strojev,
radio aparatov itd.

Prodaja tudi na obroke!

»TEHNIK« J. BANJAI
LJUBLJANA, Miklošičeva c. 20

Objave

Preklje

Sočnik Janez, Bukovica,
prekljuje, kar je govo-
ril neresničnega o Ki-
movecu Francu iz Vodice.

Izjavljam,

da nisem plačnik dolgov,
katere bi napravila moja
hči Slava. Selca, 6. okt.
1940. Šmid Valentin. (o)

Gostilna pri »Jožetu«
v Radomlju, na novo od-
prta. — Nudi vam dobro
jedačo in pijačo.

Dražba lesa

ca. 2000 prh bukovih drv
in ca. 200 plm buk. tehn.
lesa na panju iz razla-
ščenih gozdov na Plešću
na Pohorju bo prodalo
Revirno vodstvo Plešć
dne 2. oktobra 1940 pri
Sv. Lovrencu na Pohorju.
Informacije in pogoji na
vpogled pri Šumski upra-
vi v Črni ter Revirnem
vodstvu Plešć pri Sv.
Lovrencu na Pohorju. (i)

V Celju je bila izgubljena
v petek zlata zapetna
ženska ura. Najditelj naj
jo odda proti lepi nagra-
di pri Andrej Verdev,
Kale p. Zalec. (o)

Zahvala

Vsem, ki so našega ljubega soproga in brata, gospoda

CESAR IVANA

železniškega višjega kontrolorja v pokoju

spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili cvetja, naša
najpriskrenejša zahvala. Sv. maša zadušnica za blagopokojnim
bo darovana v torek, dne 8. oktobra, ob 7 zjutraj v cerkvi
sv. Petra v Ljubljani.

Ljubljana, 6. oktobra 1940.

Zalujoči: soproga, brat in sestra.

Zahvalujemo

se iskreno vsem, ki so nas ob nenadni izgubi ljubljenega nam
soproga, očka in sina, gospoda

VOJTEHA ŠTRUKLJA

profesorja I. dr. realne gimnazije in poročnika v rezervi

tolažili, se ga spominjali v molitvi, ga obsipali s cvetjem, mu
v življenju izkazovali ljubezen in ga končno spremili v veli-
častnem sprevedu iz drage mu hišice »Moj Mir« do groba
zatišja in pokoja. Zahvalujemo se tudi vsem onim, ki so nam
izkazali pismeno svoja sožalja in sočutja. Naj jim bo Bog plač-
nik za vsako blago misel! — Maša zadušnica bo v sredo ob
pol 8 zjutraj v farni cerkvi na Viču.

Milena roj. Verbič s hčerko Tanjo; rodbini: Strukelj, Verbič.

Zahvala

Ob priliki smrti naše predobre, nepozabne sestre in tete

Marije Špenko

se najiskrenejše zahvalujemo za veliko udeležbo, vsem č. gg.
duhovnikom, č. sestram in znancem. Posebno izrekamo toplo
zahvalo g. kanoniku dr. Jožetu Šimencu za izkazano ji zadnjo
čast, ekonomu zavoda sv. Stanislava g. Markežu za vso veliko
naklonjenost, dalje č. sestri Evkarpiji za ves trud in nego, sestri
Liboriji za blagodejne tolažilne besede in stalne obiske, ter
vsem ostalim č. sestram in osebju. Vsem in vsakemu še enkrat:
Bog plačaj!

V Št. Vidu nad Ljubljano, dne 5. oktobra 1940.

Rodbine: Špenko, Mašek, Lukič.

Inserirajte v „Slovenču“!

Nepričakovano nas je za vedno zapustil naš ljubljeni soprog, skrbni papa,
ded in stric, gospod

Karl Lasbaher

poštni višji kontrolor v pokoju

Na njegovi zadnji poti ga bomo spremili v ponedeljek, dne 7. oktobra 1940
ob 4 popoldne z Zal iz kapelice sv. Petra na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1940

Zalujoči rodbini Lasbaher in Bačak

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in nas tolažili ob bridki izgubi našega
preljubega soproga in očeta, gospoda

Leopolda Košenina

poštnege inspektorja v pokoju

izrekamo tem potom svojo iskreno zahvalo. Predvsem velja naša zahvala gosp.
franciškanskemu župniku p. Valerijanu Landergottu za tolažilne besede njego-
vega nagrobnega govora, pevskemu zboru »Poštni rog« in godbi poštinskih usluž-
bencev za pretresljive žalostinke ter darovalcem številnih krasnih vencev in kit
cvetja. Prisrčna hvala vsem prijateljem in znancem, ki so od blizu in daleč
prihiteli ter dragega pokojnika v tako velikem številu spremljali na njegovi
zadnji poti in mu izkazali poslednjo čast.

Marihor, dne 4. oktobra 1940.

Zalujoča rodbina Košenina

Zahvala

Vsem prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali, ko nam je umrl naš ljubi brat, gospod

Viktor M. Zalar

sekretar filozofske fakultete

vsem, ki ste ga v dolgi bolezni hodili obiskovat in tolažiti in ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, naša iskrena zahvala.

Posebej se še zahvalimo vsem, ki so položili na njegovo krsto prelepe vence in šopke, predvsem še gospodu rektorju, profesorjem in uradnikom univerze, govornikom ob odprtju grobu, glasbenikom v cerkvi in APZ za ganljive poslovilne žalostinke.

V Ljubljani, dne 5. oktobra 1940.

Dr. Ladrič Zalar za vse sorodnike.

Industrijsko podjetje išče

tovarniškega knjigovodjo

z znanjem državnega in poznanjem nemškega jezika, tovarniškega knjigovodstva, poznanjem zakona o podjetjih ter predpisov o davkih. Plača po sposobnostih. Samo dobre moči naj pošljejo ponudbe na Propaganda a. d., Beograd, poštni pret. 409, pod šifro »Odlučnost« 1359

SREČKE

državne loterije prodaja

**MENJALNICA
REICHER & TURK**

LJUBLJANA, Prešernova

Od 15. oktobra do 28. novembra t. l.

I. privatni izložbeni aranžerski tečaj

Z A V S E
S T R O K E.

Engelman Albin

vodja tečaja

LJUBLJANA, Tavčarjeva 1./III.

Zahtevajte prospekte!

Zahvala

Vsem, ki ste ob bridki izgubi naše predobre in blage mame, tašče, gospe

Ane Storove

sočustvovali z nami, vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, naša iskrena zahvala.

Posebno pa se zahvaljujemo pred. g. kaplanu Pogačniku za duhovno tolažbo, gospodu dr. Misu, ki je lajšal trpljenje in ž. Marijinim sestram od Čudodelne svetinje, ki so z neizrečno požrtvovalnostjo in ljubeznijo stregle naši ljubi mami.

Ljubljana, dne 6. oktobra 1940.

Zahvala

Za ljubeznive in občutene izraze sočustvovanja ob priliki bridke izgube naše nepozabne hčerke, svakinje, tete in snahe, gospe

Marije Karbaš roj. Leyrer

hišne posestnice v Gornji Radgoni

kakor tudi za obilne cvetlice in vence, izrekamo vsem sorodnikom, darovalcem in znancem ter šoli v Gornji Radgoni tem potom najpriskrnejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo č. duhovščini, vsem, kateri so nam pismeno izrazili sožalje ter vsem, ki so drago pokojnico spremili na njeni zadnji poti.

Maribor, dne 5. oktobra 1940.

Žalujoče rodbine:

Leyrer, Hetzl, Karbaš in Weitzl.

Potrli neizmerno žalost naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je naš ljubljeni soprog, stric, svak in brat, velerodni gospod

vitez Ljudomir pl. Zadurawicz

polkovnik v pokoju

previden s svetotajstvi za umirajoče v 84. letu starosti, dne 5. oktobra 1940 ob pol 2 ponoči, po težki, dolgi bolezni, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 6. oktobra 1940 ob pol 4 popoldne, iz hiše žalosti na pokopališču na Verdu. — Maša zadušnica bo brana v cerkvi sv. Antona na Verdu dne 7. oktobra ob 8 zjutraj.

Verd, dne 5. oktobra 1940.

Žalujoči:

Emma pl. Zadurawicz roj. Kotnik — soproga

rodbine: Zieten, Kosecka, Malikiewicz, Lenarčič, Uffenheimer, Majdič, dr. Lovrenčič.

Zahvala

Vsem, ki so ob smrti moje nad vse ljubljene pokojnice, gospe

Peselj Marije roj. Šinkar

vdove trgovca in posestnice

sočustvovali in mi izrekli pismeno ali ustno sožalje, izrekam tem potom svojo najtoplejšo in najiskrenejšo zahvalo. — Posebno se zahvaljujem gospodu primariju dr. Lj. Merčunu za nad vse skrbno večletno lajšanje bolezni, kakor tudi gospodu dr. Fr. Brandstetterju, pred. duhovščini, č. sestram v Leonišču za skrbno nego, pevskega društva za ganljivo petje in Gasliški četi iz Most. — Končno izrekam najtoplejšo zahvalo vsem darovalcem vencev in cvetja, ter slednjič vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so predrago pokojnico v velikem številu spremili na njeni zadnji poti. — Sveta maša zadušnica bo darovana v ponedeljek, dne 7. oktobra 1940 ob 7 zjutraj v župni cerkvi Sv. Družine.

Ljubljana-Mostje, dne 6. oktobra 1940.

Globoko žalujoči Franci Sadar in sorodniki.

Nova specijalna trgovina z ŽIMO

Nudil bom vse kvalitete žime po izredno nizkih cenah. — Vabim Vas, da si brez obveznosti nakupa ogledate vse vrste žime ter se prepričate o prvovrstnosti mojega materiala. — Vsa žima je sterilizirana na pari. — Obrtniki izreden popust! — Zahtevajte vzorce!

MILAN JAGER - LJUBLJANA
Tyrševa cesta 37

Alphonse Daudet

Jakec

Prevedel Fišer Franc.

Nantais se je dvignil zelo razburjen in mračen.

»Dobro!« je dejal, »ker ste vsi zadovoljni s tem, da odidem, vem, kaj bom storil. Čez osem dni izginem. In zdaj ne govorimo več o tem.«

Znočilo se je. Prinesli so svetilko. Tudi sedenji vrtovi so se razsvetlili. Povsod naokrog se je skozi listje slišal smeh in žvenket krožnikov.

Sredi splošne zadrege se je oglašil Labassindre, zbirajoč v svojem spominu vse ostanke starih gimnazijskih teorij o delavčevih pravicah, bodočnosti naroda in diktaturi kapitala. Velik uspeh je doživel. Tovariši, ki so prišli, da bi preživeli večer v njegovi družbi, so bili navdušeni nad njegovimi krepkimi in jasnimi besedami.

Ti tovariši so bili oblečeni v delavske obleke in umazani ter utrujeni. S komolci so se naslanjali na mizo, v enem dušku zlivali vino vase in težko sopli, držeč v eni roki kozarec, v drugi pipo. Usta so si obrisali kar z rokavom. Jakec celo med »izpodletenci« ni nikdar videl takega obnašanja; sempatja je bil pretrgla kakšna robata, prostaška beseda. Poleg tega niso govorili kot drugi ljudje, rabili so med sabo posebne izraze, ki so se dečku zdeli nizkotni in grdi. Stroj se je imenoval »bicikel«, delovodje »spritiskač« in slabi delavci »barabec«. — Jakec je pri tem delavskem omizju naenkrat postal silno žalosten. Menjavali so se, prihajali in odhajali, ne da bi se kdo zmenil za njihov prihod ali odhod. Vsakemu prišlecu je Roudic brž ponudil stol, da se je vsedel.

»Torej takle naj jaz postanem,« si je Jakec dejal ves obupan.

Kasneje ga je Roudic predstavil delovodji kovačnice, ki se je imenoval Lebecam in pod čigar vodstvom bo Jakec prišel z učenjem. Ta Lebecam je bil pravi kiklop in kosmat, da mu je brada segala do oči. Namrdnil se je, videč, kako gosposko je oblečen njegov bodoči vajenec in kako drobne in bele so njegove roke. Trinajstletni Jakec je v resnici imel nekaj ženskega v svojem obnašanju. Njegovi svetli lasje, ki so imeli nežne gube, čeprav so bili kratko ostrizeni, ljubko vedenje, v katerem so se čutili materini prsti, bistroumnost in finesa, ki je vela iz njegove osebe, njegov prirojeni aristokratski značaj, ki je d'Argentona tako dražil, — vse to je v prostakem okolju, v katerem je zdaj bil Jakec, postalo še bolj očitno.

Lebecam je menil, da je videti zelo nežen in slaboten.

»Oh! Utrujen je od potovanja in tudi obleka je kriva, da tako izgleda,« je odgovoril dobri Roudic. Nato se je obrnil k svoji ženi: »Klarisa, hlače in jopič je treba poiskati za vajenca... Slišiš, veš kaj, žena? Odpelji ga takoj v njegovo sobo. Otrok že kar spi in jutri mora ob petih vstati. Slišiš, mali! Točno ob petih te pokličem!«

»Da, gospod Roudic.«

Toda predno je odšel, se je še moral poslovit od Labassindre-a, ki je hotel piti posebej na njegovo zdravje:

»Na tvoje zdravje, moj stari Jakec, na zdravje kot delavcu! Otroci moji, povem vam, popolnoma od vas je odvisno, kdaj bo prišel dan, ko boste gospodarji sveta.«

»Oh! Gospodarji sveta, kako lepo se to sliši,« je smeje dejal Roudic. »Zadovoljen bi bil, ko bi vedel, da bom imel na stara leta kje v zavetju za morjem majhno hišico in nekaj zemlje. Drugega sploh ne bi zahteval.«

Medtem, ko so se oni pogovarjali, sta obe ženski spremili Jakec v hišo. Ta ni bila prostorna. Prilike je bilo razdeljeno na dva prostora, od katerih se je eden imenoval »kamrac« in ga je krasil fotelj in na kamnu par velikih školjk. Zgornji del hiše je bil prav tako raz-

deljen. Stene niso imele nobenih tapet, le videlo se je, da so večkrat bile z apnom prebeljene. Velike postelje z baldahinom so imele stare perzijske zavese z rožnatimi, nežno plavimi okraski in kroglastimi resicami. V Zenaidini sobi je postelja ležala po stari bretonski navadi v stenski odprtini. Potem je tam stala še okovana omara iz rezljane hrastovine, svete podobe so bile obešene vsepovsod po stenah in prav tako raznovrstni rožni venči, ki so dopolnjevali sobno opremo. V nekem kotu je španska stena z velikimi rožastimi ornamentmi zakrivala lestvo, ki je vodila navzgor v vajenčevo sobico.

»Tukaj jaz spim,« je dejala Zenaida. »I ti dečko, si zgoraj, prav nad mojo glavo. Kar brez skrbi bodi. Trdno spim in ti lahko hodiš in plešeš, kolikor te je volja.«

Prižgala mu je veliko svetilko. Nato je voščila lahko noč in zlezel v svojo sobico, ki je bila prava podstrešna luknja. Sonce je tako pripekalo nanjo, da so celo v tej nočni uri zidovi bili vroči in zrak sparjen in zadušljiv. Okna ni bilo, pač pa ozka lina, ki se je kot pokrov odpirala na streho in skozi katero se soba nikdar ni mogla dovolj prezračiti. Res, da se je Jakec v spalnici gimnazije Morouval navadil takih neprimernih bivališč. Toda tam jih je bilo vsaj več, skupaj so trpeli v nesreči. Tukaj ni nikogar — niti Mádou-ja ni! Ta samotna podstrešna sobica se odpira samo v nebo, samo nebo se vidi, kot da bi bil na majhni ladji sredi širnega morja.

Deček je ogledoval poševni strop, v katerega se je bil zadel s čelom in neko, s štirimi žeblički na zid pritrjeno sliko. Ogledoval je tudi na postelji ležečo obleko, pripravljeno za njegov jutrišnji nastop, — široke modre platnene hlače in suknjič, ki je bil na ramah sešit z velikimi, močnimi šivi, da bodo lahko kljubovali vsem naporom rok. Ležala je na odeji tako gubasta, zanemarljiva in slabotna, kot da bi tam bil iztegnjen na smrt izmučen človek.

Jakec je pomislil: »To sem jaz! — Tak sem!«

In medtem, ko se je Jakec vdajal tem žalostnim mislim, da mu je z vrta udarjalo na uho nerazločno razpravljanje pivec, a iz spodnje sobe živahen prepir med Zenaido in njeno mamo.

Glas mlade deklice se ni dobro razločil; bil je zamolkel in nizek kot moški. Nasprotno je gospa Roudic govorila jasno in naglo. Solze so ji glas izčistile.

»Oh, da bi vsaj odšel, da bi vsaj odšel,« je vzklikala tako vročeno, da bi človek kaj takega pri njenem zaspanem značaju nikdar ne pričakoval.

Tedaj se je Zenaidin strog in odločen glas omehčal. Potem sta se ženski objeli.

A Labassindre je zdaj v uti zapel eno izmed tistih starih žalostnih romanc, ki jih delavci radi slišijo:

Pluj, barčica lahno pluj

k domačemu bregu!

Nato se je ves zbor oglašil z zategnjenim glasom:

Da, da, le zapojmo! Le dajmo, —
je vetrček mil...

Jakec je čutil, da se v tem novem svetu nikdar ne bo mogel prav znajti. Strah ga je obšel. Zaslutl je, da so med njim in temi ljudmi velikske razdalje, mostovi porušeni in prepadi nepremostljivi. Samo misel na svojo mamo ga je krepila in tolažila.

Mati!

Mislil je nanjo, ko je gledal skozi plavo štirikotno šipo na tisočere zlate točke, — zvezdami posuto nebo. Dolgo je gledal. V hišici je zavladala tišina in vse je spalo. Nenadoma se je v njegovi bližini izvil globok vzdih, tresoč se od ihtenja. Jakec je spoznal, da tudi gospa Roudic joka pri svojem oknu in da poleg njegove še neka druga duša trpi v tej lepi noči.

Ali res še nimate nove srečke državne razredne loterije?

Dne 11. oktobra t.l. se prične 41. kolo Državne razredne loterije, tekom katerega bo zopet izžrebanih velikih in manjših dobitkov v skupni vrednosti dinarjev

65,000.000—

Navečji dobitok znaša dinarjev

3,200.000—

Kdor se hoče udeležiti tega novega plesa boginje Sreče, naj se čimprej obrne do naše hiše sreče

Bančne poslovalnice BEZJAK Maribor, Gosposka 25
TELEFON ŠTEV. 20-97

kjer je na razpolago veliko število novih srečk — — — — —

Bezjakove srečke

so zadele v zadnjih letih med drugimi

sledeče dobitke oziroma premije

dinarjev 2,008.000.— srečka štev. 68.326

dinarjev 1,002.000.— srečka štev. 59.971

dinarjev 301.000.— srečka štev. 56.910

dinarjev 301.000.— srečka štev. 83.526

dinarjev 200.000.— srečka štev. 34.210

dinarjev 100.000.— srečka štev. 86.831

dinarjev 100.000.— srečka štev. 86.834

dinarjev 100.000.— srečka štev. 7.336

dinarjev 100.000.— srečka štev. 77.664

dinarjev 100.000.— srečka štev. 77.696

dinarjev 100.000.— srečka štev. 4.638

in mnogo dobitkov po 80.000, 60.000, 50.000, 40.000, 35.000, 30.000 dinarjev itd.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D.D. V LJUBLJANI

Podružnice: Beograd, Bled, Kranj, Maribor, Novi Sad, Split
Vloge obrestuje po 4%, vezane na odpoved po 5%

Dovoljuje kratkoročne kredite v tekočem računu — Eskontira trgovske menice
Nove vloge znašajo Din 67.000.000—

Vrši vse bančne posle najkulantneje
DELNIŠKA GLAVNICA DIN 20.000.000—

Posteljno perje

Po Din 12—, kemično čiščeno Din 14—
Perje od puranov, čehano po Din 25—
Čehano in kemično čiščeno 37—
Na roko čehano in kemično čiščeno 59—
Mešano gosje, čehano 65—
Pol puh, beli 95—
Sivi gosji puh Din 120—, prima 195—
Beli gosji puh 175—, 210—, 280—, labud puh 360—
Vzorci brezplačno dobite pri
samo Glavni trg 24, Maribor **LUNA**

BREZPLAČEN POUK V IGRANJU
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG!
MEINEL-HEROLD MARIBOR št. 102

Konrad Gologranc

mestni stavbenik

v Celju, Mariborska 30

prevzema in izvršuje vsakovrstne privatne, javne in industrijske zgradbe solidno in poceni. Sodnijsko zapriseženi cenilec.

Daje tehnične nasvete in pojasnila.

Kurja očesa

Vajboljše sredstvo proti kurjim očesom je mast CLAVEN. Dobite v ekarnah, drogerijah ali naravnosti z tvornice in glavnega skladišča **M. Hrnjak**, lekarnar, Sisak

Varujte se potvorbi!

Zaščitni znak

Kako se bo končala sedanja vojna ???

Originalna
NOSTRADAMUSOVA
prerokovanja dobite takoj, ako pošljete din 8— v znamkah na naslov: Tajnovitosti života — Zagreb, poštanski pretinac 140

Za jesen

25

2560-56
Kot pere lahki čevljički sa male otročičke. Izdelani so iz klobučevine.
Od št. 19 do 22 Din 25—
Od št. 23 do 25-5 Din 29—

69

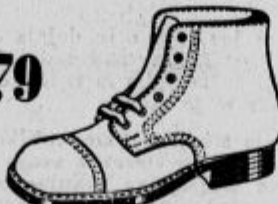
5461-44801
Otroški čevljički iz rjavega mehkega usnja, široke in udobne oblike. Podplati so iz usnja.
Od št. 19 do 26 Din 69—

79

6922-44609
Trpežni otroški čevlji iz finega boksa s usnjatimi podplati in usnjatimi petami.
Od št. 27 do 30 Din 79—
Od št. 30-5 do 34 Din 99—
Od št. 34-5 do 39 Din 129—

79

6962-44621
Trpežni, močni čevlji iz boksa sa dečke, z usnjatimi podplati in petami.
Od št. 27 do 30 Din 79—
Od št. 30-5 do 34 Din 99—
Od št. 34-5 do 39 Din 129—

149

1934-44646
Zelo močni deški čevlji iz boksa s širokimi petami in na okvir šivanimi usnjatimi podplati.
Od št. 34-5 do 39 Din 149—

39

2404-61000
Elastični, kot pere lahki čevlji sa telovadbo. Izdelani so iz tankega finega usnja.
Otroški Din 29—
ženski Din 39—
moški Din 49—

49

7225-44
Topli copati sa doma, iz mehke, karirane klobučevine s usnjatimi podplati in klobučevinastimi vmesnimi podplati.

59

3505-9552
Lahni hišni copati iz klobučevine, okrašeni s pentljo, s lahkimi usnjatimi podplati.

69

2445-6535
Lahki čevlji iz diftina s lakastimi kopicami, s usnjatimi podplati in srednje visokimi petami.

99

2135-6522
Ženski čevlji iz diftina s srednje visokimi petami. Na nartu so okrašeni s lakastimi jeksikom.

129

2945-64637
Močni ženski čevlji iz boksa s usnjatimi podplati in petami.

129

2106-66149
Novi model iz ameriške zbirke. Odprti čevlji iz semiša, kombinirani s lakom.

149

2605-66207
Moderni ženski čevlji iz boksa, kombinirani s krokodilovim usnjem. Delamo jih v črni, rumeni in modri barvi.

59

7117-42
Udobni hišni copati iz volnenega dubla. Gosposdi po napornem delu sa edmor doma zelo potrebni.

199

9929-64629
Elegantni moški čevlji iz finega črnega ali rjavega boksa, s usnjatimi na okvir šivanimi podplati in usnjatimi petami.

199

9979-64727
Visoki moški čevlji iz boksa s močnimi, na okvir šivanimi usnjatimi podplati in usnjatimi petami.

Rata